

**Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní**

Komparace pojištěnosti obyvatel ČR a EU

Bc. Jaroslava Svobodová

**Diplomová práce
2009**

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Jaroslava SVOBODOVÁ**
Studijní program: **N6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Ekonomika veřejného sektoru**

Název tématu: **Komparace pojištěnosti obyvatel ČR a EU**

Zásady pro vypracování:

Úvod

1. Český pojistný trh
2. Pojistný trh zemí EU
3. Přehled odvětví a druhů pojištění
4. Komparace pojištěnosti v odvětví životního pojištění v ČR a v EU
5. Komparace pojištěnosti v odvětví neživotního pojištění v ČR a v EU
6. Budoucí vývoj pojištění v ČR a v EU

Závěr

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

cca 50 stran

Forma zpracování diplomové práce:

tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

1. DAŇHEL, Jaroslav. Pojistná teorie. 1. vyd. Praha: Professional Publishing, 2005. 332 s. ISBN 80-86419-84-3.
2. DUCHÁČKOVÁ, Eva. Principy pojištění a pojišťovnictví. 2. vyd. Praha: Ekopress, 2005. 178 s. ISBN 80-86119-92-0.
3. VAUGHAN, E. J. – VAUGHAN, T. M. Fundamentals of risk and insurance. 9th ed. Hoboken: John Wiley & Sons, c2003. 686 s. ISBN 0-471-21687-9.
4. CEA – Comité Européen des Assurances [online]. URL: <<http://www.cea.eu/>>.
5. Česká národní banka [online]. URL: <<http://www.cnb.cz/>>.
6. Česká asociace pojišťoven [online]. URL: <<http://www.cap.cz/>>.

Vedoucí diplomové práce:

doc. Ing. Jaroslav Pilný, CSc.
Ústav ekonomie

Datum zadání diplomové práce:

6. června 2008

Termín odevzdání diplomové práce:

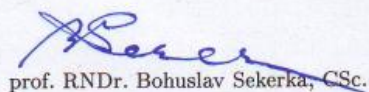
1. května 2009

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.

děkanka

L.S.

prof. RNDr. Bohuslav Sekerka, CSc.

vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 9. července 2008

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 15. 3. 2009

Jaroslava Svobodová

ANOTACE

Diplomová práce se zabývá srovnáním úrovně pojištěnosti v České republice a v Evropské unii jako celku i v jednotlivých členských státech. Seznamuje se základními charakteristikami pojistného trhu EU a analyzuje vývoj ukazatelů pojištěnosti včetně naznačení perspektiv jejich budoucího vývoje, a to jak odděleně v odvětví životního a neživotního pojištění, tak souhrnně v celém pojišťovacím sektoru.

KLÍČOVÁ SLOVA

pojištění; pojišťovnictví; pojistné trhy; životní pojištění; neživotní pojištění; Evropská unie

TITLE

The insurance rate comparison of the population of the Czech Republic and of the EU

ANNOTATION

Diploma thesis deals with the comparison of the insurance rate level in the Czech Republic and in the European Union as a whole and also in the member states. It informs about the basic characteristics of the EU insurance market, analyses the development of insurance rate indicators and also indicates perspectives of their future development, both separately in the life and non-life sector, and overall in the total insurance sector.

KEYWORDS

insurance; insurance system; insurance markets; life insurance; non-life insurance; European Union

Obsah

ÚVOD	10
1. TEORETICKÉ ZÁKLADY POJIŠTĚNÍ	12
1.1 Historie pojišťovnictví	12
1.2 Definice pojištění a jeho vztah k riziku	14
1.3 Členění pojištění a pojistného trhu	17
1.4 Subjekty pojistného trhu	20
2. POJISTNÝ TRH ZEMÍ EVROPSKÉ UNIE	22
2.1 Legislativa EU vztahující se k pojišťovnictví	23
2.2 Pojišťovny	26
2.3 Předepsané pojistné	29
2.3.1 Vývoj předepsaného pojistného	29
2.3.2 Podíl členských zemí na předepsaném pojistném	30
2.3.3 Vývoj předepsaného pojistného v členských zemích	31
2.3.4 Statistický test: změna podílu předepsaného pojistného na HDP	33
2.3.5 Poměr životního a neživotního pojištění	35
3. KOMPARACE POJIŠTĚNOSTI V ODVĚTVÍ ŽIVOTNÍHO POJIŠTĚNÍ V ČR A V EU	37
3.1 Technické rezervy životního pojištění	37
3.1.1 Vývoj technických rezerv životního pojištění	38
3.1.2 Technické rezervy životního pojištění v členských zemích	40
3.1.3 Podíl rezerv ŽP členských zemí na finančních aktivech domácností	41
3.2 Předepsané pojistné na životní pojištění	43
3.2.1 Vývoj předepsaného pojistného na životní pojištění	43
3.2.2 Podíl členských zemí na předepsaném pojistném na ŽP	44
3.2.3 Vývoj předepsaného pojistného na ŽP v členských zemích	45
3.2.4 Statistický test: změna podílu pojistného na ŽP na HDP v zemích EU	47
3.2.5 Statistický test: reálný růst pojistného na ŽP v zemích EU	49
3.2.6 Počet smluv životního pojištění	50
4. KOMPARACE POJIŠTĚNOSTI V ODVĚTVÍ NEŽIVOTNÍHO POJIŠTĚNÍ V ČR A V EU	52
4.1 Předepsané pojistné na neživotní pojištění	53
4.1.1 Vývoj předepsaného pojistného na neživotní pojištění	53
4.1.2 Podíl členských zemí na předepsaném pojistném na NŽP	54
4.1.3 Vývoj předepsaného pojistného na NŽP v členských zemích	55
4.1.4 Statistický test: změna podílu pojistného na NŽP na HDP	57
4.1.5 Statistický test: reálný růst pojistného na NŽP	58
4.2 Odvětví neživotního pojištění	60
4.2.1 Struktura předepsaného pojistného na NŽP podle odvětví	60
4.2.2 Vývoj předepsaného pojistného na NŽP podle odvětví	61
4.2.3 Podíl členských zemí na pojistném na NŽP podle odvětví	64
4.2.4 Situace a vývoj v odvětvích NŽP v členských zemích	67
4.2.5 Statistický test: reálný růst pojistného podle odvětví NŽP	72
5. VÝHLED POJIŠŤOVNICTVÍ V EVROPĚ PRO ROK 2009	74

5.1	Životní a penzijní pojištění	74
5.2	Majetkové pojištění.....	75
5.3	Zdravotní pojištění	75
5.4	Přehodnocené růstové strategie ve střední a východní Evropě.....	76
ZÁVĚR		77
LITERATURA		81
SEZNAM ZKRATEK		85
SEZNAM PŘÍLOH		86

Seznam tabulek

Tab. 1 – Vývoj počtu pojišťoven a jejich zaměstnanců v EU-27 (2003-2007).....	26
Tab. 2 – Počet pojišťoven a jejich zaměstnanců v členských zemích (2007)	28
Tab. 3 – Vývoj předepsaného pojistného a pojištěnosti v EU-27 (2003-2007)	29
Tab. 4 – Předepsané pojistné a pojištěnost v členských zemích (2007).....	32
Tab. 5 – Vývoj technických rezerv ŽP v EU-27 (2003-2006)	38
Tab. 6 – Technické rezervy ŽP v členských zemích (2006)	40
Tab. 7 – Podíl rezerv ŽP na finančních aktivech domácností (2006).....	42
Tab. 8 – Vývoj předepsaného pojistného na ŽP a pojištěnosti v EU-27 (2003-2007).....	43
Tab. 9 – Předepsané pojistné na ŽP a pojištěnost v členských zemích (2007)	46
Tab. 10 – Počet smluv ŽP v členských zemích (2006)	51
Tab. 11 – Vývoj předepsaného pojistného na NŽP a pojištěnosti v EU-27 (2003-2007)	53
Tab. 12 – Předepsané pojistné na NŽP a pojištěnost v členských zemích (2007)	56
Tab. 13 – Reálný růst ¹⁾ pojistného na NŽP v EU-27 podle odvětví (2003-2007, %)	62
Tab. 14 – Podíl pojistného na NŽP na HDP v EU-27 podle odvětví (2003-2007, %).....	64
Tab. 15 – Reálný růst ¹⁾ pojistného na NŽP podle odvětví v členských zemích (2007, %).....	69
Tab. 16 – Podíl pojistného na NŽP na HDP podle odvětví v členských zemích (2007, %)	70

Seznam obrázků

Obr. 1 – Proces risk managementu.....	16
Obr. 2 – Subjekty pojistného trhu.....	20

Seznam grafů

Graf 1 – Podíl členských zemí na předepsaném pojistném EU-27 (2003-2007, %)	31
Graf 2 – Změna podílu předepsaného pojistného na HDP (2000-2007, p.b.)	34
Graf 3 – Poměr pojistného na ŽP a NŽP v EU-27 (2003-2007, %)	35
Graf 4 – Poměr pojistného na ŽP a NŽP v členských zemích (2007, %)	36
Graf 5 – Podíl členských zemí na technických rezervách ŽP EU-27 (2003-2006, %)	39
Graf 6 – Podíl členských zemí na předepsaném pojistném na ŽP (2003-2007, %)	44
Graf 7 – Změna podílu pojistného na ŽP na HDP (2000-2007, p.b.)	48
Graf 8 – Reálný růst pojistného na ŽP (2000-2007, %)	49
Graf 9 – Podíl členských zemí na předepsaném pojistném na NŽP (2003-2007, %)	54
Graf 10 – Změna podílu pojistného na NŽP na HDP (2000-2007, p.b.)	57
Graf 11 – Reálný růst pojistného na NŽP (2000-2007, %)	59
Graf 12 – Struktura pojistného na NŽP v EU-27 (2003-2007, %)	60
Graf 13 – Podíl členských zemí na pojistném na NŽP podle odvětví (2007, %)	66
Graf 14 – Struktura pojistného na NŽP v členských zemích (2007, %)	68
Graf 15 – Reálný růst pojistného podle odvětví NŽP (2000-2007, %)	72

ÚVOD

Diplomová práce se zabývá srovnáním úrovně pojištěnosti v České republice a v Evropské unii jako celku i v jednotlivých členských státech, a to jak odděleně v odvětví životního a neživotního pojištění, tak souhrnně v celém pojišťovacím sektoru.

Pojištění znamená na jedné straně přenesení rizika na specializovanou instituci – pojistitele, na druhé straně se jedná o tvorbu rezerv na krytí rizik prostřednictvím příspěvků na pojištění od jednotlivých zúčastněných. Rezerva je vytvářena kolektivně, riziko rozděleno mezi více zúčastněných a odstraněno omezení dostupné částky na krytí rizik dané naspořenými prostředky jednotlivého účastníka.

Cílem této práce je, po počátečním seznámení s teoretickými základy zkoumané problematiky, komparace vývoje a úrovně českého pojistného trhu s Evropskou unií jako celkem, se skupinou patnácti starých členských států, skupinou dvanácti nových členských zemí a zvláště také se zeměmi sousedícími s Českou republikou. Mezi cíle této práce patří také zjištění vývojových tendencí v pojišťovacím sektoru pro nejbližší roky.

První část práce seznamuje s historií pojišťovnictví, s definicí pojištění a souvisejícího pojmu riziko, s členěním pojištění a pojistného trhu a subjekty působícími na pojistném trhu.

Ve druhé části je rozebírána právní úprava pojišťovnictví v Evropské unii, následuje analýza vývoje počtu pojistitelů, předepsaného pojistného a pojištěnosti za EU jako celek a v jednotlivých zemích a srovnání s vývojem v České republice, což je doplněno statistickým testem o shodném vývoji podílu předepsaného pojistného na hrubém domácím produktu v členských zemích.

Třetí část se zabývá porovnáním vývoje v České republice a v Unii v odvětví životního pojištění, a to z hlediska vývoje rezerv životního pojištění a jejich podílu na úsporách domácností, dále z hlediska předepsaného pojistného, pojištěnosti a počtu uzavřených smluv v životním pojištění. Tato část obsahuje také dva statistické testy – o shodném vývoji podílu pojistného na životní pojištění na hrubém domácím produktu v členských zemích a o shodném reálném růstu předepsaného pojistného na životní pojištění v členských zemích.

Čtvrtá část obsahuje komparaci vývoje v České republice a v EU v odvětví neživotního pojištění, jednak souhrnně za celé toto odvětví z pohledu předepsaného pojistného a pojištěnosti, což doplňují statistické testy o shodném vývoji podílu pojistného na neživotní pojištění na hrubém domácím produktu v členských zemích a o shodném reálném růstu

předepsaného pojistného na neživotní pojištění v členských zemích, jednak odděleně za vybraná odvětví neživotního pojištění, kdy tuto část uzavírá statistický test o shodném reálném růstu předepsaného pojistného ve vybraných odvětvích neživotního pojištění.

Závěrečná část informuje o výhledech pro pojišťovací trhy EU pro rok 2009 v prostředí finanční a hospodářské krize, a to zvláště pro odvětví životního a penzijního pojištění, majetkového pojištění a zdravotního pojištění a samostatně také pro pojistné trhy zemí ve střední a východní Evropě.

1. TEORETICKÉ ZÁKLADY POJIŠTĚNÍ

1.1 HISTORIE POJIŠŤOVNICTVÍ

Počátky pojišťovnictví sahají až do starověku. Již v roce 3000 př. n. l. používali čínští obchodníci techniku sdílení rizika. Asi o 500 let později umožňoval známý Chammurabiho zákoník přenos rizika škody z obchodníků na lichváře. První důkaz něčeho podobného životnímu pojištění se vyvinul ze starověkých dobročinných společností, jejichž členové přispívali do fondu na pomoc méně šťastným členům skupiny. Již v roce 2500 před n. l. organizovali egyptští kameníci spolek k poskytování prostředků na pohřeb členů. Později, okolo 3. století před n. l., byly řecké pohřební společnosti, financované příspěvky členů, obvyklým zařízením na úhradu výdajů pohřbu a potřeb vdov a sirotků. Římské pohřební a dobročinné společnosti, známé jako kolegia, vykonávala stejnou funkci. Ačkoli tyto případy vyjadřují některé charakteristiky pojištění, moderní pojišťovnictví má své kořeny v obchodní revoluci v Evropě, následující po křížových výpravách.

Jedno z nejstarších moderních odvětví pojištění, námořní pojištění, začalo v Itálii ve 13. století. Odtud se rozšířilo do dalších zemí na kontinentu a pak do Anglie prostřednictvím Lombardských obchodníků, kteří ovládli britský obchod a finance během 15. století.

Jako druhé v pořadí vzniklo pojištění životní. První moderní životní pojistka byla vydána v roce 1536 skupinou námořních pojistitelů v Londýně a první moderní životní pojišťovnou se stala londýnská společnost založená v roce 1699, s názvem Společnost pro pojištění vdov a sirotků. [8]

Požární pojištění v moderním věku se datuje od roku 1666, kdy došlo k velkému požáru Londýna. Na konci 17. a začátku 18. století byly zřízeny v Německu, Anglii a několika dalších evropských zemích pojišťovny na širším základě, který znamenal něco zcela nového, neboť tehdy byla obvykle známá pouze malá pojišťovací sdružení a, v námořním pojištění, jednotliví pojišťovatelé. Tato větší zařízení vznikla nejprve v požárním pojištění.

Vývoj pojišťovnictví v moderní podobě a významu je spjat s industrializací, která se šířila od začátku 19. století a vzbudila a zvýšila touhu po pojistné ochraně. Období 19. a 20. století je spojeno se:

- založením početných nových pojišťoven na racionálním základě,
- vznikem moderního náhradního pojištění (zajištění) tak jako přijetí mnoha dalších moderních pojišťovacích oborů a
- vytvořením sociálního pojištění. [4]

Historie pojišťovnictví na území dnešní České republiky je doložena do konce 17. století. Roku 1699 podal Jan Kryštof Bořek originální návrh na zavedení povinného požárního pojištění budov v Čechách. V roce 1777 byla zřízena pojišťovna proti škodám z ohně na polních zásobách, nábytku, náradí a dobytku, která však neměla dlouhého trvání. Po roce 1822 zahájily činnost na českém území dvě zahraniční pojišťovny se sídlem ve Vídni a Terstu.

Skutečné základy komerčního českého pojišťovnictví lze nalézt v roce 1827, kdy byla v Praze založena „První česká vzájemná pojišťovna v Praze“. Obdobný ústav vznikl téměř současně v Brně, byla to „Moravskoslezská vzájemná pojišťovna“. Vlna zakládání českých pojišťoven a pojišťovacích spolků se vzedmula v druhé polovině 19. století. Vznikaly pojišťovny městské, rolnické a vzájemné. [5]

Do roku 1945 působilo v Československu více než 700 pojišťoven a pojišťovacích spolků. V roce 1945 došlo ke znárodnění pojišťoven a jejich počet byl omezen na pět. V roce 1948 byla vytvořena jedna státní pojišťovna, která se v roce 1968 v souvislosti s federalizací rozdělila na Českou státní pojišťovnu a Slovenskou státní pojišťovnu.

Pojišťovnictví v našich podmínkách prošlo specifickým vývojem v období uplatňování centrálně řízené ekonomiky. V období po vydání Zákona o pojišťovnictví v roce 1991, kterým byly vytvořeny podmínky pro zrušení monopolu dřívější České státní pojišťovny, začaly vznikat nové pojišťovny. Došlo k obnovení pojistného trhu charakteristického působením řady pojišťoven, nabízející širokou škálu pojistných produktů, a k obnovení existence regulačního státního orgánu. [3]

1.2 DEFINICE POJIŠTĚNÍ A JEHO VZTAH K RIZIKU

Pojištění z pohledu jednotlivce a z pohledu společnosti lze podle Vaughana [8] definovat následovně:

- „Z pohledu jednotlivce je pojištění ekonomickým způsobem, kterým jednatel nahrazuje malý jistý náklad (pojistné) za velkou nejistou finanční škodu (pojištěnou nahodilou událost), která by existovala, pokud by nebyla pojištěna.“
- „Z pohledu společnosti je pojištění ekonomickým nástrojem pro redukování a eliminování rizika prostřednictvím procesu kombinování vhodného počtu homogenních ohrožení ve skupině vytvářejícího předpověditelné škody pro skupinu jako celek.“

Na pojištění může být nahlíženo z různých úhlů pohledu [3]:

- pojištění jako finanční služba, jejímž předmětem je za úplatu poskytnutá pojistná ochrana;
- pojištění jako důchodová kategorie, jejímž prostřednictvím dochází k důchodové stabilizaci ekonomických subjektů;
- pojištění jako právní vztah, při kterém pojistitel¹ na sebe přebírá závazek, že pojištěnému² poskytne pojistné plnění, nastane-li nahodilá, v pojistných podmínkách blíže označená, událost.

Pojistné plnění představuje pojišťovnou vyplacené náhrady škod na pojištěném majetku fyzických a právnických osob a výplaty z úrazového, životního a důchodového pojištění, podmínkou výplaty pojistného plnění je realizace nahodilosti, eventuálně i jiné, v životě člověka významné události (např. věková hranice pro odchod do starobního důchodu, rodičovství atd.). [2]

Pojem pojištění je tedy úzce spojen s rizikem. Riziko je nejistota, která se dá měřit (počtem pravděpodobnosti), na rozdíl od tzv. pravé nejistoty, která není měřitelná. Pojem riziko je tedy chápán jako možnost vzniku události s výsledkem odchylným od cíle s určitou objektivní pravděpodobností. Pojištění je spjato s přesunem rizika na pojistitele. Jestliže pojistitel přebírá

---

¹ Pojistitel je právnická osoba, která má oprávnění provozovat pojištění, tj. pojišťovna případně jiná instituce, které bylo uděleno povolení k provozování pojištění.

² Pojištěný je osoba, na jejíž majetek, odpovědnost za škody, život nebo zdraví se pojištění vztahuje. Osoba, které vzniká na základě uzavřené pojistné smlouvy právo na pojistné plnění, a to bez ohledu na to, zda pojištění sjednala sama, nebo jiná osoba (pojistník).

rizika, musí také zkoumat jejich povahu, zákonitosti, kterým rizika podléhají. Pojištění se zabývá pouze riziky čistými, jejichž realizací vznikají náhodné potřeby.

K vymezení hranic pojistitelnosti jednotlivých rizik se využívá kritérií pojistitelnosti. Je třeba položit kritéria pojistitelnosti rizik, která danému pojistiteli umožní určit vlastnosti rizika a pomohou při rozhodování o převzetí rizika do pojištění. Mezi kritéria pojistitelnosti rizik patří:

- a) *Kritérium nahodilosti* – pojištěné události nemohou být závislé na vůli zainteresovaných osob a současně musí jít o události nahodilého charakteru (nedochází k jejich opakovanému výskytu). Události, které vyvolávají pojistné plnění, musí být předem nejisté a neovlivnitelné.
- b) *Kritérium jednoznačnosti* – rizika musí být jednoznačně popsitelná, musí být jednoznačně prokazatelné, že došlo k realizaci právě daného rizika, pojištěné riziko nemůže být zaměnitelné s jinými druhy rizika.
- c) *Kritérium odhadnutelnosti* – pro pojistitele musí být zjistitelná pravděpodobnost realizace daného rizika, pojistitel pokud přijímá rizika do pojištění, musí mít možnost měření pravděpodobnosti realizace rizika. Současně s pohledu odhadnutelnosti musí být škody vzniklé při realizaci rizika ocenitelné.
- d) *Kritérium nezávislosti* – jednotlivá rizika musí být nezávislá navzájem (pravděpodobnost realizace rizika A se nesmí změnit vstupem rizika B).
- e) *Kritérium velikosti* – při přebírání rizika do pojištění se bere v úvahu velikost rizika (pojistitel musí být schopen dané riziko unést).
- f) *Morální zásady* – pojištění by nemělo napomáhat vyhnout se trestu v souvislosti se zaviněním určitých škod a krytí škod v návaznosti na jednání za okolností, které nejsou považovány za morální (např. škody způsobené v opilosti). [3]

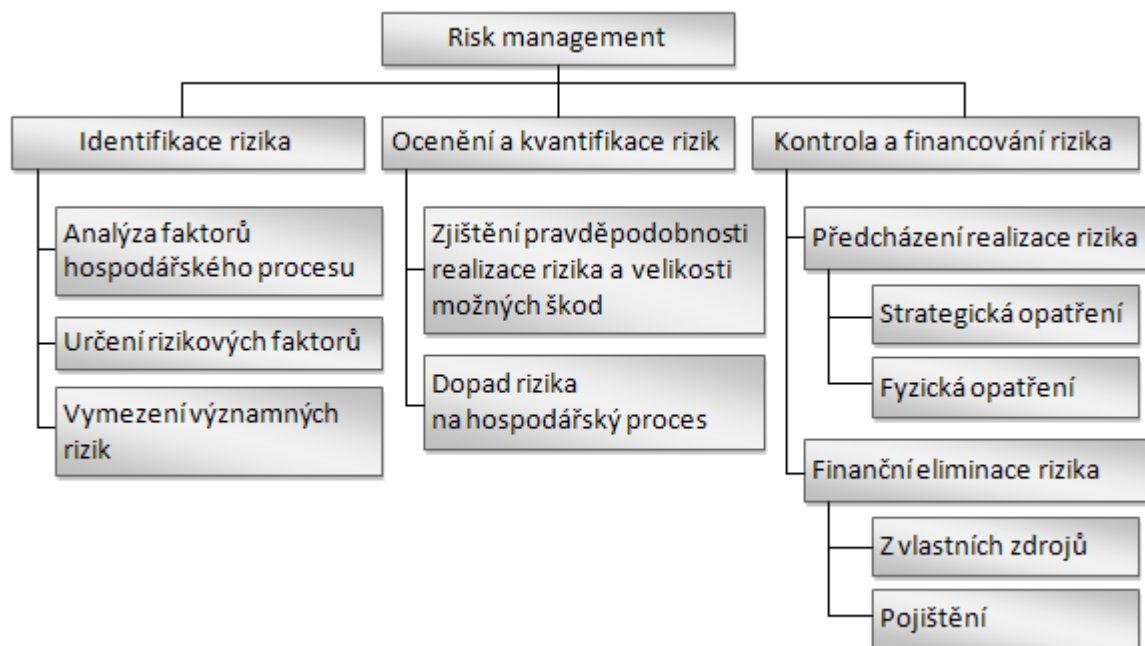
V pojišťovací praxi je pojem riziko užíván v trojím slova smyslu:

- předmět ohrožený nahodilým nebezpečím (např. budova, dopravní prostředek, stroj),
- událost způsobující škodu, tedy zdroj rizika (např. požár, havárie, úraz) – nejčastější způsob chápání pojmu riziko,

- pravděpodobnost vzniku náhodné události s negativními dopady.

Pojištění znamená přenesení rizika na specializovanou instituci – pojistitele, vlastně se rovněž jedná o tvorbu rezerv na krytí rizik (prostřednictvím příspěvků na pojištění od jednotlivých zúčastněných), ovšem jde o kolektivní tvorbu rezervy, o rozdělení rizika mezi více zúčastněných a krytí rizik není ohraničeno naspořenými prostředky jednotlivého účastníka.

[3]

Obr. 1 – Proces risk managementu

Zdroj: [3]

Snaha lidí o zvládnutí rizika pomocí určitých vědeckých přístupů vedla ke vzniku speciálního oboru risk management (řízení rizika). „Risk management je vědecký přístup pro řešení čistých rizik odhadováním možných náhodných škod a navrhováním a implementováním procedur, které minimalizují výskyt škody nebo finanční dopad škod, k nimž dojde.“ [8]

Součástí risk managementu je pravidelné sledování a kontrola rizik, vyhodnocování jejich chování, identifikace změn v rizikových situacích, dohled nad funkčností bezpečnostních opatření i dohled nad efektivností pojištění (viz Obr. 1).

1. *Identifikace rizika* představuje zjištění, která rizika mohou ohrožovat ekonomickou stabilitu, tedy identifikaci rizik plynoucích jak ze subjektivních rozhodnutí, tak z objektivních okolností. Vedle zjevných a hmatatelných rizik (např. požár, vichřice, vyloupení skladu) se musí uvažovat i o rizicích skrytých, jejichž výskyt si vedení

podniku nepřipouští, nebo jejichž výskyt se zdá téměř vyloučen. Je třeba počítat s tím, že vystávají nová rizika pramenící z vývoje ekonomického, sociálního, legislativního.

2. *Ocenění a kvantifikace rizik* představuje zjištění, jakou váhu jednotlivá rizika mají a jaký dopad může mít realizace rizik na finanční situaci daného subjektu. Ohodnocení dopadů existence jednotlivých rizik na finanční situaci podnikatelského subjektu obsahuje zjištění jednak pravděpodobnosti vzniku škody (realizace rizika) a jednak možné velikosti rizika.
3. *Kontrola a financování rizik* znamená přijímání opatření k předcházení škod a rozhodování o finanční eliminaci důsledků negativních nahodilých událostí. Nejprve je snaha rizikům v co možná největší míře předejít. [3]

V rámci snahy o komplexní uchopení nebezpečí ohrožujících ekonomickou činnost jsou předmětem zkoumání vědního oboru risk management určitá rizika. Prvních pět druhů rizik se na současné úrovni poznání vesměs považuje za řízením kontrolovatelná – fyzické ztráty nebo poškození majetku a škod na zdraví, odpovědnost za škody, přerušení ekonomické (výrobní) činnosti, chyby v řízení (např. neadekvátní plánování) a nedbalost (např. špatné balení výrobku). Zbývá čtyři rizika jsou považována za kontrolovatelná omezeně – rizika technologická, politická, sociální a vyplývající z přírodního prostředí (např. klima, míra vyčerpanosti zdrojů atd.), na druhé straně realizace rizik nemusí vždy znamenat negativní důsledky. [2]

1.3 ČLENĚNÍ POJIŠTĚNÍ A POJISTNÉHO TRHU

Dvě základní členění soukromého pojištění provádějí právní normy, upravující zásadním způsobem soukromoprávní a veřejnoprávní řád těchto pojištění. Prvním z nich je zákon o pojistné smlouvě, členící pojištění na:

- a) *obnosové* – sjednávané za účelem získání prostředků, kapitálu, rozšiřujícího majetkovou sféru oprávněných osob (Obnosem je přitom míněna dohodnutá finanční částka ve výši, která je nezávislá na vzniku a rozsahu škody. Plnění pojistitele může mít formu jednorázového plnění anebo je prováděno formou výplaty důchodu, tedy opakujících se plateb.), a
- b) *škodové* – sjednávané za účelem náhrady škody vzniklé v důsledku pojistné události.

Tím druhým je zákon o pojišťovnictví, který definuje životní a neživotní pojištění. Za životní pojištění je považován soubor pojistných odvětví uvedených v této právní normě v části A přílohy č. 1. Patří sem zejména pojištění pro případ smrti, pojištění pouze pro případ dožití se stanoveného věku nebo dřívější smrti, pojištění spojených životů, životní pojištění s vrácením pojistného, dále pak klasické životní pojištění, jakým je pojištění důchodové. Za neživotní pojištění je pak považován soubor pojistných odvětví uvedených v části B přílohy č. 1 daného zákona. Do odvětví neživotních pojištění tak patří všechna ostatní odvětví pojištění.

Pojištění lze členit i podle jiných kritérií. Podle délky trvání pojištění se pojištění dělí na:

1. *krátkodobá* – pojištění, kdy pojistná doba je kratší než jeden rok (tzv. področní pojištění),
2. *dlouhodobá* – pojištění, kdy pojistná doba je delší než jeden rok, tj. i pojištění na dobu neurčitou, tj. pojištění, kde jsou stanoveny pouze podmínky pro výpověď pojištění. Takováto pojištění se automaticky, většinou po jednom roce, prodlužují (prolongují).

Podle způsobu placení pojistného dělíme pojištění na placená běžně nebo jednorázově. Pojištění běžně placené znamená, že pojistné je pojištěným hrazeno v domluvených intervalech (např. měsíčně, kvartálně, pololetně nebo ročně). Jednorázově placené pojištění je takové pojištění, kde pojištěný uhradí pojistné najednou na celou dobu, po kterou pojištění trvá. Jednorázové platby se uskutečňují většinou ihned při podpisu pojistné smlouvy. Obvykle se jednorázově hradí krátkodobá pojištění (např. cestovní pojištění, pojištění pro případ propadnutí kauce).

Podle potřeby zajištění budoucích závazků dělíme pojištění na:

- a) *riziková* – pojištění, u kterých se veškeré pojistné ihned spotřebovává a nevytváří se žádná rezerva na krytí budoucích nároků (např. havarijní pojištění nebo pojištění úvěru), a
- b) *rezervotvorná* – dlouhodobá pojištění, u kterých předpokládáme, že na konci pojistné smlouvy vznikne pojištěnému nárok na pojistné plnění. Většinou se tak stane v okamžiku ukončení takové pojistné smlouvy. U takových pojistných smluv se část přijatého pojistného spotřebovává ihned na krytí rizika a část slouží jako technická rezerva ke krytí očekávaných nároků. Technická rezerva postupně narůstá až do výše pojistné částky, která je pojištěnému (u kapitálového životního pojištění) vyplacena při dožití se konce pojištění. Tato pojistná částka bývá ještě navýšena o výnosy z rezerv, kterých pojišťovna dosáhla. [5]

Z hlediska způsobu financování se pojištění podle Ducháčkové [3] člení na dva systémy:

- a) *pojištění sociální* – zahrnuje úhradu tzv. sociálních rizik v rozsahu daném rozhodnutím státu, je koncipováno jako pojištění povinné,
- b) *pojištění komerční (soukromé)* – zahrnuje krytí rizik ekonomických subjektů (fyzických i právnických osob), obvykle v návaznosti na jejich rozhodnutí a potřeby (kromě některých povinných pojištění).

Z právního hlediska lze pojištění členit na pojištění:

- a) *dobrovolné*, sjednávané na základě pojistné smlouvy mezi pojistníkem a pojistitelem, a to v závislosti na rozhodnutí pojistníka;
- b) *povinné smluvní*, charakteristické povinností sjednání pojistné smlouvy pro dané subjekty na základě právního předpisu;
- c) *povinné zákonné*, přičemž povinnost pojištění pro příslušné subjekty vyplývá ze zákona a nedochází ke sjednání pojistné smlouvy.

Také pojistný trh můžeme členit podle více kritérií. Rozhodujícím kritériem tohoto členění a segmentace je předmět činnosti pojistitele, dalšími mohou být pojistné riziko, předmět pojištění, pojistné produkty, subjekty pojištění, pojistitele apod. [1]

Podle předmětu činnosti pojistitele lze pojistný trh rozdělit na dva relativně samostatné segmenty:

- a) *věcný pojistný trh* – nabídku a poptávku po pojištění a zajištění;
- b) *investiční pojistný trh* – investování dočasně volných peněžních prostředků pojistitele (bankovní depozita, cenné papíry, nemovitosti, cenné sbírky a jiné nástroje).

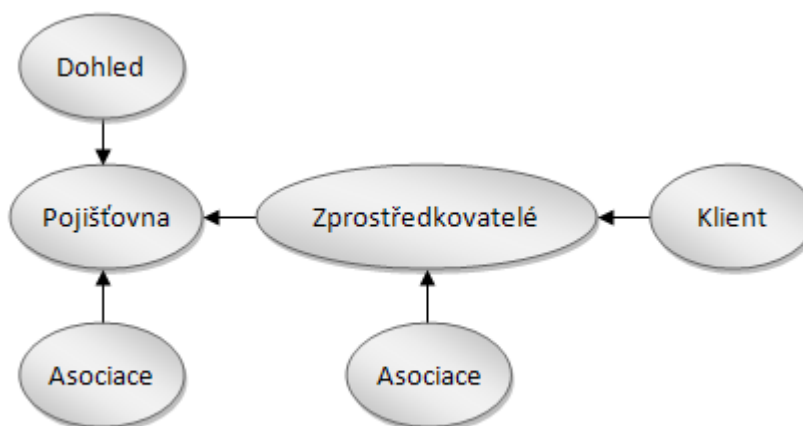
Věcný pojistný trh lze dále členit podle předmětu pojištění a zajištění na pojištění životní, orientující se na riziko dožití nebo úmrtí, a pojištění neživotní, které představuje všechna pojištění, která nemají charakter životních pojištění. Druhou možností členění věcného pojistného trhu je členění podle subjektů ovlivňujících pojistný trh, a to na komerční pojišťovny, pojištění a pojistníci, zajišťovatelé, zprostředkovatelé (pojišťovací agenti, pojišťovací a zajišťovací makléři), dozor v pojišťovnictví, stát, asociace a ostatní.

1.4 SUBJEKTY POJISTNÉHO TRHU

Prioritním subjektem na pojistném trhu je pojišťovna. Dalšími subjekty pojistného trhu jsou zajišťovny, pojišťovací zprostředkovatelé, státní dozor nad pojišťovnictvím, asociace pojišťoven a klienti.

Pojišťovny jsou specifické finanční instituce přebírající rizika a provozující pojistné produkty. Jsou to právní subjekty, které mají oprávnění vykonávat pojišťovací činnost (obdrželi od státu, orgánu státního dozoru nad pojištěním, povolení k provozování pojišťovací činnosti).

Zajišťovna je právnická osoba, jejíž činností je přebírání pojistných rizik postoupených pojišťovnou nebo jinou zajišťovnou, se sídlem na území České republiky, která provozuje zajišťovací činnost podle tohoto zákona, nebo právnická osoba se sídlem v zahraničí, která provozuje zajišťovací činnost v souladu s právní úpravou země svého sídla. Zajištění jednoduše vyjádřeno znamená pojištění pojišťovny.

Obr. 2 – Subjekty pojistného trhu

Zdroj: [7]

Pojišťovací zprostředkovatelé působí na pojišťovacím trhu a jejich úlohou je zkontaktovat kupce a prodejce pojišťovací služby s výhledem na uzavření pojistné smlouvy. Jsou samostatnými podnikatelskými subjekty. Představují mezičlánek, který usnadňuje styk klienta s pojišťovnou. V podmínkách České republiky je pojišťovací zprostředkovatel charakterizován jako osoba (fyzická nebo právnická), která za úplatu provozuje zprostředkovatelskou činnost v oblasti pojišťovnictví. [3]

Důležitým subjektem pojistného trhu jsou *orgány dozoru nad pojišťovnictvím*, které dohlíží nad dodržováním pravidel státní regulace a legislativního rámce pro podnikání

v pojišťovnictví. Státní dozor v ČR vykonává Česká národní banka v rámci konsolidovaného dohledu nad finančním trhem.

Významným subjektem pojistného trhu je rovněž *asociace pojišťoven*, orgán sdružující pojišťovny, hájící jejich zájmy, organizující jejich spolupráci a současně fungující jako výrazný samoregulační faktor tohoto trhu. [2] V ČR se pojistitelé sdružují v České kanceláři pojistitelů, anebo mohou být sdruženi v České asociaci pojišťoven.

Česká kancelář pojistitelů (ČKP) je právnickou osobou, která byla zřízena zákonem č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla dne 30. července 1999, jako profesní organizace pojistitelů, kterým bylo uděleno Ministerstvem financí povolení k provozování pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla. Povinné členství v ČKP vzniká pojistiteli se sídlem na území ČR nebo pobočce pojistitele z třetího státu (pojistitel se sídlem mimo členské státy EU a státy tvořícími Evropský hospodářský prostor) pravomocným rozhodnutím České národní banky, kterým mu bylo uděleno povolení k provozování pojištění odpovědnosti.

Česká asociace pojišťoven je zájmovým sdružením pojišťoven provozujících činnost v pojišťovnictví podle zákona č. 363/1999 Sb. o pojišťovnictví. Členství v ČAP je dobrovolné. [5]

Ve vyspělých tržních ekonomikách s vysokou mírou ochrany spotřebitele bývají ustanovovány orgány typu pojišťovací ombudsman, jejichž úkolem je chránit spotřebitele pojišťovací služby např. v případě nadměrné tvrdosti pojistných podmínek v daném konkrétním případě, přičemž jejich rozhodnutí mohou být do určité hodnotové výše pro účastníky trhu závazná, nad ni doporučující.

Ke vzniku pojištění je třeba, aby mezi klientem a pojišťovnou byla uzavřena pojistná smlouva, pokud pojištění nevznikne na základě jiné skutečnosti, např. zákonného ustanovení. Klienti – pojistníci – jsou ti, kteří sjednali pojištění ve prospěch třetí osoby, pojištěným je pak např. nezletilec, v jehož prospěch je sjednáno plnění anebo poškozený v odpovědnostním pojištění. Klienti – pojištění – jsou ti, na jejichž majetek, život, anebo zdraví se vztahuje pojištění. [2]

2. POJISTNÝ TRH ZEMÍ EVROPSKÉ UNIE

Vývoj na pojistném trhu je ovlivňován celou řadou faktorů. K těm hlavním, které ovlivňují vývoj v předepsaném pojistném³ v posledním období, se řadí ekonomický vývoj (objem HDP, vývoj velikosti HDP, vývoj inflace, vývoj nezaměstnanosti, objem a struktura příjmů a výdajů domácností atd.), vývoj na finančních trzích, vývoj ve škodovosti⁴ s ohledem na výskyt katastrof a probíhající reformy státních sociálních systémů. Na vývoj předepsaného pojistného v rámci neživotního pojištění mají významný vliv také změny ceny pojistných produktů. [26]

Vyšší úroveň propojištěnosti⁵ prokazují podle výzkumů země s vyšší ekonomickou úrovní, a to jak v oblasti životního pojištění, tak v oblasti neživotního pojištění. U životního pojištění je tato skutečnost důsledkem volných zdrojů zemí s vyšší ekonomickou úrovní, které lze do životního pojištění investovat, a u neživotního pojištění důsledkem vyššího technického a technologického vybavení, které je spojeno s větším ohrožením ze strany jednotlivých pojistných nebezpečí – to znamená i potřeby vyšší míry využití jednotlivých produktů, zejména majetkového pojištění a navazujících produktů.

V České republice byl v průběhu devadesátých let vytvořen pojistný trh charakteristický postupným zvyšováním významu pojištění v ekonomice. Skutečnost vytvoření pojistného trhu byla podpořena přístupem státu – zřízením orgánu státního dozoru nad pojišťovnictvím a postupnou změnou v podobě regulace pojišťovnictví. Stručně se dá charakterizovat tato postupná změna přechodem od materiálního dohledu nad pojišťovny (zejména kontrola tarifů a pojistných produktů) k doзору finančnímu (především kontrola solventnosti pojišťoven). V posledním období lze na pojistném trhu pozorovat zejména nárůst poptávky po životním pojištění. [3]

Český pojistný trh má vysokou úroveň – legislativně i produktovou nabídkou se vyrovná vyspělým zemím Evropy. Trh je stabilní, velmi konkurenční a ochrana práv spotřebitele je rovněž na vysoké úrovni. Samozřejmě na druhé straně je i co zlepšovat. Všechny pojišťovny by se měly ještě více snažit o co nejvyšší transparentnost svých nabídek – aby klientům vždy a přesně vysvětlily podmínky a účel svých produktů a dbát u každé pojistné události na rychlost a kvalitu likvidace. [35]

---

³ Ukazatel objemu předepsaného pojistného představuje a kvantifikuje velikost pojistného, odpovídajícího platným pojistným smlouvám za celý pojistný trh ve sledovaném roce.

⁴ Škodovost je ukazatel, který vyjadřuje poměr mezi výší poskytnutých pojistných plnění a výší předepsaného či přijatého pojistného.

⁵ podíl předepsaného pojistného na hrubém domácím produktu v běžných cenách

Rozvoj pojišťovnictví a pojistného trhu v ČR je nejvíce podporován Českou asociací pojišťoven, která dnes představuje 27 komerčních pojišťoven, jejichž podíl na celkovém předepsaném pojistném v ČR přesahuje 98 %. ČAP dále zahrnuje dva členy se zvláštním statutem – Českou kancelář pojistitelů a Českou sekci Mezinárodního sdružení pro pojistné právo (AIDA). ČAP zastupuje, hájí a prosazuje zájmy členských pojišťoven i jejich klientů ve vztahu k orgánům státní správy, odborné i laické veřejnosti. Od roku 1998 reprezentuje české pojišťovnictví i v rámci Evropské unie jako řádný člen Evropské federace národních asociací pojistitelů (Comité Européen des Assurances – CEA⁶).

2.1 LEGISLATIVA EU VZTAHUJÍCÍ SE K POJIŠŤOVNICTVÍ

Právní normy Evropské unie k pojišťovnictví zahrnují směrnice Evropského parlamentu, směrnice Rady, rozhodnutí Komise, nařízení Komise a rozhodnutí Rady. Právní úprava Evropské unie zahrnuje jednak základní směrnice pro oblast životního a neživotního pojištění a dále směrnice upravující specifické oblasti pojišťovací činnosti (pojištění právní ochrany, pojištění úvěru a záruky, úprava zprostředkovatelské činnosti, soupojištění, turistická pomoc, pojištění motorových vozidel, konsolidovaná účetní uzávěrka finančních konglomerátů). [3]

K platným normám evropské legislativy vztahujícím se bezprostředně k pojišťovnictví patří v oblastech [36], [37]:

- a) životního pojištění
  - Směrnice 2002/83/ES Evropského parlamentu a Rady ze dne 5. listopadu 2002 o životním pojištění (konsolidovaný text)
- b) neživotního pojištění
  - První směrnice Rady 73/239/EEC z 24. července 1973 o koordinaci zákonů, nařízení a správních předpisů týkajících se zahájení a provozování podnikání v přímém jiném než životním pojištění
  - Druhá směrnice Rady 88/357/EEC z 22. června 1988 o koordinaci zákonů, nařízení a správních předpisů týkajících se přímého jiného než životního pojištění stanovící opatření k podpoře účinného uplatňování svobody poskytovat služby a upravující směrnici 73/239/EEC
  - Směrnice Rady 92/49/EEC z 18. června 1992 o koordinaci zákonů, nařízení a správních předpisů týkajících se přímého jiného než životního pojištění, kterou se upravují směrnice 73/239/EEC a 88/357/EEC (třetí směrnice neživotního pojištění)

---

⁶ CEA je Evropská federace národních asociací pojistitelů, která prostřednictvím svých 33 členů (tj. národních pojišťovacích asociací) reprezentuje všechny druhy pojišťoven a zajišťoven. CEA zastupuje společnosti, jejichž podíl na celkovém evropském přijatém pojistném činí přibližně 94 %.

- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/26/ES ze dne 29. června 1995, kterou se mění a doplňují směrnice 77/780/EHS a 89/646/EHS o úvěrových institucích, směrnice 73/239/EHS a 92/49/EHS o jiném než životním pojištění, směrnice 79/267/EHS a 92/96/EHS o životním pojištění, směrnice 93/22/EHS o investičních firmách a směrnice 85/611/EHS o podnicích kolektivních investic v obchodovatelných cenných papírech (PKI-OCP) za účelem posílení obezřetného dozoru
  - Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/26/EC ze dne 16. května 2000 o sblížení právních předpisů členských států o pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel, kterou se zároveň mění směrnice Rady 73/239/EEC a 88/357/EEC (čtvrtá motorová směrnice)
  - Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/64/ES ze dne 7. listopadu 2000, kterou se mění směrnice Rady 85/611/EHS, 92/49/EHS, 92/96/EHS a 93/22/EHS, pokud se týká výměny informací se třetími zeměmi
  - Směrnice 2002/13/ES Evropského parlamentu a Rady ze dne 5. března 2002, kterou se mění směrnice Rady 73/239/EHS pokud se týká požadavků na míru solventnosti neživotních pojišťoven
  - Směrnice Rady 78/473/EEC ze dne 30. května 1978 o koordinaci zákonů, nařízení a správních předpisů týkajících se soupojištění v rámci Společenství
  - Směrnice Rady 84/641/EEC z 10. prosince 1984 upravující První směrnici (73/239/EEC) o koordinaci zákonů, nařízení a správních předpisů týkajících se zahájení a provozování podnikání v přímém jiném než životním pojištění, zejména pokud se týká asistence turistům
  - Směrnice Rady 87/343/EEC z 22. června 1987 upravující První směrnici 73/239/EEC o koordinaci zákonů, nařízení a správních předpisů týkajících se zahájení a provozování podnikání v přímém jiném než životním pojištění, pokud se týká pojištění úvěru a pojištění záruky (kauce)
  - Směrnice Rady 87/344/EEC z 22. června 1987 o koordinaci zákonů, nařízení a správních předpisů týkajících se pojištění právní ochrany
  - Směrnice Rady 90/618/EEC ze dne 6. listopadu 1990 upravující směrnici 73/239/EEC a směrnici 88/357/EEC o koordinaci zákonů, nařízení a správních předpisů týkajících se přímého jiného než životního pojištění zejména pokud se týká pojištění odpovědnosti z provozu motorových vozidel
- c) zajištění
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/68/ES ze dne 16. listopadu 2005 o zajištění a o změně směrnic Rady 73/239/EHS, 92/49/EHS, jakož i směrnic 98/78/ES a 2002/83/ES
- d) zprostředkování pojištění
- Směrnice 2002/92/ES Evropského parlamentu a Rady ze dne 9. prosince 2002 o zprostředkování pojištění
- e) skupiny a finanční konglomeráty
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/78/ES ze dne 27. října 1998 o doplňkovém dozoru nad pojišťovnami v pojišťovací skupině
  - Směrnice 2002/87/ES Evropského parlamentu a Rady ze dne 16. prosince 2002 o doplňkovém dozoru nad úvěrovými institucemi, pojišťovacími podniky a investičními firmami a pozměňující směrnice Rady 73/239/EHS, 79/267/EHS, 92/49/EHS, 92/96/EHS a 93/22/ES a 2000/12/ES Evropského parlamentu a Rady

f) reorganizace a likvidace

- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/17/ES ze dne 19. března 2001 o opatřeních pro ozdravení finanční situace a pro likvidaci pojišťoven

g) pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla

- Směrnice Rady 72/166/EEC ze dne 24. dubna 1972 o sblížení zákonů členských států o pojištění odpovědnosti z provozu motorových vozidel a vynucení povinnosti se pro případ takové odpovědnosti pojistit
- Směrnice Rady 72/430/EHS ze dne 24. dubna 1972 o sblížení právních předpisů členských států týkajících se pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel a kontroly povinnosti uzavřít pro případ takové odpovědnosti pojištění
- Druhá směrnice Rady 84/5/EEC ze dne 30. prosince 1983 o sblížení zákonů členských států o pojištění pro případ občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel
- Třetí směrnice Rady 90/232/EEC ze dne 14. května 1990 o sblížení zákonů členských států o pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/26/EC ze dne 16. května 2000 o sblížení právních předpisů členských států o pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel, kterou se zároveň mění směrnice Rady 73/239/EEC a 88/357/EEC (čtvrtá motorová směrnice)
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/14/ES ze dne 14. května 2005, kterou se mění směrnice Rady 72/166/EHS, 84/5/EHS, 88/357/EHS a 90/232/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/26/ES o pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel

Právní úprava a změny v jednotlivých právních dokumentech České republiky reagují na směrnice Evropské unie v oblasti pojišťovnictví. V České republice je pojišťovnictví upraveno několika základními právními předpisy. Mezi tyto předpisy patří [38]:

a) Obecné předpisy

- Zákon č. 363/1999 Sb. o pojišťovnictví, ve znění pozdějších předpisů
- Vyhláška č. 303/2004 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o pojišťovnictví, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 37/2004 Sb., o pojistné smlouvě, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 38/2004 Sb., o pojišťovacích zprostředkovatelích a likvidátorech pojistných událostí, ve znění pozdějších předpisů
- Vyhláška č. 582/2004 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o pojišťovacích zprostředkovatelích a likvidátorech pojistných událostí, ve znění pozdějších předpisů

b) Povinné smluvní pojištění

- Zákon č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- Vyhláška č. 205/1999 Sb., kterou se provádí zákon č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem a o změně některých souvisejících zákonů ve znění pozdějších předpisů

V roce 2007 se pojistného trhu v ČR týkalo především naplňování vládní reformy, zejména zákon o stabilizaci veřejných rozpočtů. Mezi cíle reformy patřilo i snížení deficitu státního rozpočtu, proto byla pozornost upřena i na zdanění technických rezerv a zajištění. Byly

připravovány návrhy nových právních předpisů, nového zákona o pojišťovnictví, novely zákona o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla a příslušné části antidiskriminačního zákona. Ve všech případech se jednalo o implementaci odpovídajících směrnic ES.

2.2 POJIŠŤOVNY

Pojišťovna představuje specifickou finanční instituci přebírající rizika a provozující pojistné produkty. Je to právní subjekt s oprávněním vykonávat pojišťovací činnost, tedy obdržel od orgánu státního dozoru nad pojištěním povolení k provozování pojišťovací činnosti. Pojišťovnictví zahrnuje různé pojišťovny lišící se zaměřením, organizační formou a velikostí. Ve většině zemí působí velké množství institucí provozujících pojištění, ovšem převážnou většinu pojistných operací provádí pouze několik velkých pojišťovacích institucí. [3]

Pojišťovny patří mezi významné investiční zdroje a hráče na finančních trzích, neboť shromažďují velké množství finančních prostředků, které investují do různých instrumentů finančního a kapitálového trhu.

Počet komerčních pojišťoven je jedním ze základních ukazatelů používaných v mezinárodní teorii i praxi. Počet pojišťoven v dané ekonomice může vypovídat nejen o vývoji a vyspělosti daného pojistného trhu, ale také o způsobu jeho regulace.

Tab. 1 – Vývoj počtu pojišťoven a jejich zaměstnanců v EU-27 (2003-2007)

	2003	2004	2005	2006	2007
Počet pojišťoven	4 815	5 097	5 014	4 912	4 893
- staré členské země	4 434	4 733	4 638	4 519	4 494
- nové členské země	381	364	376	393	399
Počet zaměstnanců pojišťoven	992 489	991 145	961 283	951 264	950 986
- staré členské země	867 313	857 250	829 328	819 348	813 468
- nové členské země	125 176	133 895	131 955	131 916	137 518
Podíl na celkovém počtu všech zaměstnaných (%)	0,48	0,48	0,46	0,44	0,43
- staré členské země	0,53	0,52	0,49	0,48	0,46
- nové členské země	0,30	0,33	0,32	0,31	0,31

Zdroj: CEA, Eurostat

Pozn.: 2007 – odhadované údaje

Počet pojišťoven v Evropské unii se po nárůstu v roce 2004 snižoval, každoročně o několik desítek – viz Tab. 1. Trendem je slučování jednotlivých pojišťoven do větších gigantů, které pak mohou poskytovat pojistné plnění ve všech případech pojistných událostí. Tento pokles však zaznamenávají pouze staré členské země, v nových členských zemích, kde jsou pojišťovací trhy nové a ještě expandující, naopak počet těchto subjektů roste. ČR není výjimkou. Přesto se však stav roku 2007 udržel ve starých členských zemích nad úrovní roku 2003.

Počet zaměstnanců v pojišťovnictví je ukazatelem, který dává základní představu o úrovni daného pojistného trhu z pohledu jeho personálního obsazení. Nedá se však zaměřovat jen na absolutní počet zaměstnanců v pojišťovnictví, je třeba brát v potaz i produktivitu a způsob jejich práce. [1]

Ve srovnání s rokem 2003 pracovalo v pojišťovnách v EU-27 v roce 2007 o téměř 42 tisíc lidí méně – viz Tab. 1. K největšímu poklesu o téměř 30 tisíc došlo v roce 2005. Důvodem tohoto poklesu je konsolidační proces na pojišťovacím trhu. Stejně jako u počtu pojišťoven, i v případě počtu zaměstnanců docházelo k poklesu pouze ve starých zemích, v nových vzrostl počet zaměstnanců o více než 12 tisíc. Podíl zaměstnanců v pojišťovnictví na celkovém počtu zaměstnaných osob tak v celé EU-27 a ve starých členských zemích klesal, v nových mírně vzrostl.

Mezi starými a novými členskými státy jsou z hlediska počtu pojišťoven velké rozdíly – viz. Tab. 2. Přes pětinu všech pojišťoven v EU-27 sídlilo v roce 2007 ve Velké Británii, spolu s Německem se pak v těchto zemích nacházela více než třetina všech pojišťoven. Ve všech nových zemích dohromady sídlilo necelých 9 % všech pojišťoven. Méně než 20 pojišťoven bylo v roce 2007 v Estonsku, Lotyšsku a Slovinsku. V ČR ke konci roku 2007 působilo 52 pojišťoven, po Polsku druhý největší počet z nových členských států. Sousední Rakousko mělo o 19 pojišťoven víc.

V roce 2007 pracovala v pojišťovnictví ve starých členských státech v průměru o polovinu větší část zaměstnaných osob než v nových zemích. Vyjma Lucemburska tvořily ze starých členských zemí tyto osoby největší část zaměstnaných v Irsku a Rakousku. Země s nejvyšší hodnotou tohoto podílu z nových členů – Maďarsko a Malta – dosahovaly vyšších hodnot než Irsko a Rakousko.

ČR se v tomto ukazateli nacházela mírně pod průměrem nových členských zemí. Sousední Slovensko a Polsko dosáhly mírně nižších hodnot. U našich západních sousedů – Německa a Rakouska – pracovala v pojišťovnictví přibližně dvojnásobně větší část zaměstnaných než v ČR.

Tab. 2 – Počet pojišťoven a jejich zaměstnanců v členských zemích (2007)

Země	Počet pojišťoven		Počet zaměstnanců pojišťoven	
	absolutně	meziroční změna	absolutně	% všech zaměstnaných
Belgie	158	-3	24 070	0,55
Dánsko	201	0	14 300	0,51
Finsko	65	-1	10 669	0,43
Francie	480	+3	143 800	0,56
Irsko	226	0	14 000	0,66
Itálie	241	-3	39 650	0,17
Lucembursko	95	0	3 191	1,57
Německo	642	-5	218 900	0,57
Nizozemsko	352	-16	52 040	0,61
Portugalsko	80	+4	11 600	0,22
Rakousko	71	-1	26 667	0,66
Řecko	87	-3	9 000	0,20
Španělsko	*354	-	*48 049	*0,24
Švédsko	392	0	20 032	0,44
Velká Británie	1 050	0	177 500	0,61
Staré země	4 494	-25	813 468	0,46
Bulharsko	*37	-	-	-
ČR	52	+3	14 501	0,29
Estonsko	19	+3	**1 364	**0,22
Kypr	30	-2	1 767	0,47
Litva	*25	-	***6 500	***0,44
Lotyšsko	*19	-	*3 800	*0,35
Maďarsko	31	+4	29 685	0,76
Malta	41	+4	1 250	0,80
Polsko	67	-5	30 251	0,20
Rumunsko	36	0	**36 000	**0,39
Slovensko	24	-1	6 300	0,27
Slovinsko	18	0	6 100	0,62
Nové země	399	+6	137 518	0,31
EU 27	4 893	-19	950 986	0,43

Zdroj: CEA

Pozn.: odhadované údaje, *2006, **2005, ***2003

Počet pojistitelů však nutně nemusí vyjadřovat sílu a úroveň národního pojistného trhu. Například v Irsku je třikrát více pojišťoven než v Rakousku, ale objem předepsaného pojistného je téměř stejný. S touto skutečností souvisí i míra koncentrace pojišťovnictví v jednotlivých zemích. Pro většinu zemí Evropské unie je charakteristické, že rozhodující většina trhu je kontrolována pěti až deseti nejsilnějšími pojistiteli. To platí i v případě ČR.

Největším pojistitelem v EU-27, z hlediska předepsaného pojistného, je německá pojišťovna Allianz následovaná francouzskou pojišťovnou Axa. Dalšími významnými pojistiteli jsou pojišťovny Prudential (Velká Británie), Generali (Itálie), Aviva (Velká Británie) a ING (Nizozemsko).

2.3 PŘEDEPSANÉ POJISTNÉ

Pojistné představuje dopředu zaplacenou úplatu za přenesení negativních finančních důsledků nahodilosti z podnikatelských a ostatních ekonomických subjektů na pojišťovnu, uvažujeme-li na makro úrovni, pak jde o přenesení pojistitelných rizik v ekonomice na specifické odvětví národního hospodářství – pojišťovnictví. Úhrnné pojistné pak představuje agregovanou kvantifikaci komerčního rizika z možné realizace nahodilosti, ohrožujícího společnost.

Ukazatel objemu předepsaného pojistného představuje a kvantifikuje velikost pojistného, odpovídajícího platným pojistným smlouvám za celý pojistný trh ve sledovaném roce. Objem předepsaného pojistného je ovlivněn na jedné straně počtem sjednaných pojistných smluv, na druhé straně také úrovní parametrů, obsažených v jednotlivých pojistných smlouvách. To znamená velikostí pojistných částek, které jsou v pojistných smlouvách dojednány, druhy rizik a přístupy, uplatňovanými k oceňování těchto rizik. [2]

2.3.1 Vývoj předepsaného pojistného

Ukazatel ročního růstu předepsaného pojistného vyčísluje změnu ve velikosti předepsaného pojistného a tím naznačuje při dlouhodobějším sledování tendence ve vývoji předepsaného pojistného rozsah pojistné ochrany. Tento ukazatel, vyjádřený jako nominální růst, samozřejmě zahrnuje i vliv inflace, proto více vypovídající a v mezinárodním srovnání více využívaný je ukazatel reálného růstu předepsaného pojistného. [2]

Tab. 3 – Vývoj předepsaného pojistného a pojištěnosti v EU-27 (2003-2007)

	2003	2004	2005	2006	2007
Předepsané pojistné (mil. eur)	818 618	869 252	944 834	1 031 691	1 066 731
- staré členské země	802 994	852 128	924 528	1 007 611	1 038 067
- nové členské země	15 624	17 124	20 306	24 080	28 664
Reálný růst¹⁾ (%)	2,6	3,7	6,6	6,8	1,3
- staré členské země	2,5	3,7	6,6	6,6	1,0
- nové členské země	9,1	6,3	8,6	13,6	11,1
Podíl na HDP (%)	8,1	8,2	8,5	8,8	8,6
- staré členské země	8,4	8,5	8,9	9,2	9,0
- nové členské země	3,0	3,0	3,1	3,2	3,3
Průměr na obyvatele (eur)	1 682	1 778	1 924	2 093	2 155
- staré členské země	2 098	2 213	2 386	2 587	2 650
- nové členské země	150	165	196	233	277

Zdroj: CEA, Eurostat, vlastní výpočty

Pozn.: 2007 – odhadované údaje, ¹⁾upravený o inflaci a změnu směnných kurzů

Podle předběžných čísel CEA celkové hrubé předepsané pojistné v EU-27 vzrostlo v roce 2007 v reálné hodnotě o 1,3 %, což je o 5,5 procentního bodu méně než v předchozím roce, a dosáhlo 1 066,7 mld. eur (29,6 bil. Kč) – viz Tab. 3. Toto zpomalení růstu nastalo především v důsledku silné konkurence mezi pojistiteli, zejména v sektoru neživotního pojištění, a mezi

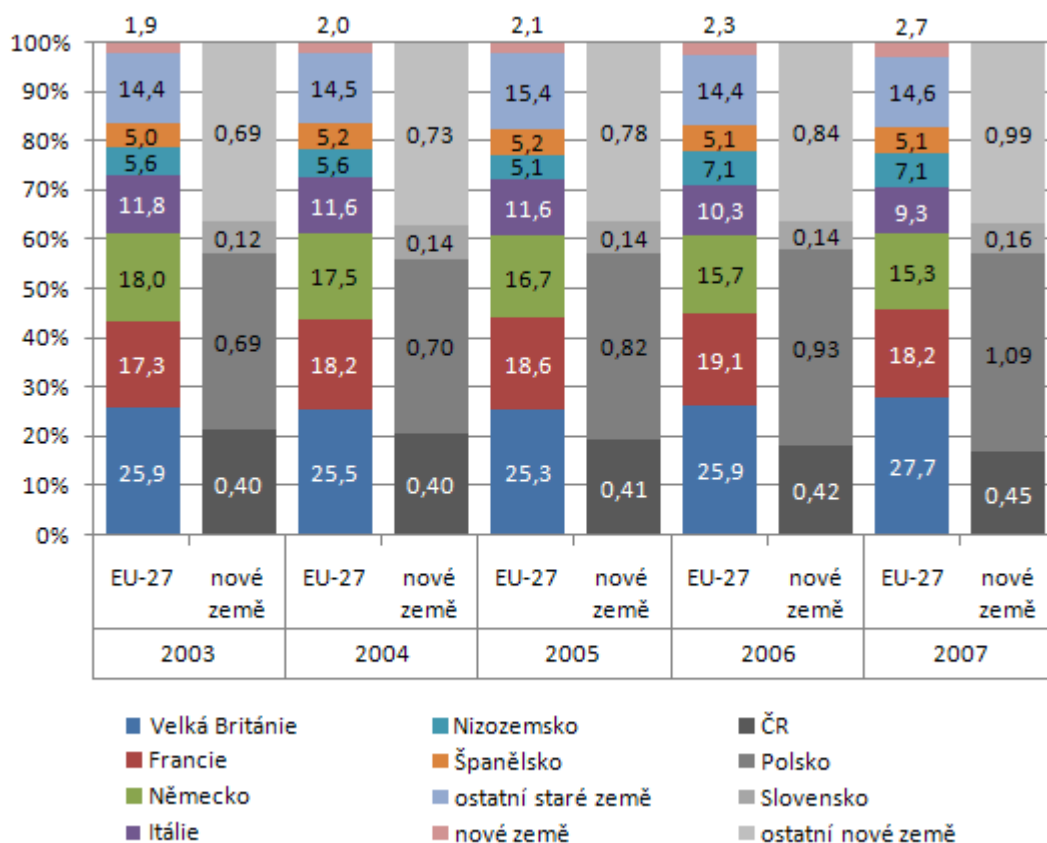
různými finančními sektory, na pozadí relativně dobré ekonomiky, která v EU-27 vzrostla v roce 2007 o 2,9 %. Nenasycené trhy nových členských zemí zaznamenávaly mnohem vyšší tempa růstu než v případě starých zemí (11,1 % oproti 1,0 % v roce 2007).

Podíl předepsaného pojistného na hrubém domácím produktu v běžných cenách představuje agregátní ukazatel pojištěnosti. Je jedním z nejdůležitějších ukazatelů rozvoje pojistného trhu. V podmínkách tržního hospodářství vyjadřuje kapacitu pojistného trhu. Celková možnost pojišťování na daném pojistném trhu je dána rozsahem pojistného pole. Pojistné pole je soubor majetku, předmětů, osob anebo jiných jevů, existujících v daném státě nebo teritoriu, který je možno pojistit. Podíl předepsaného pojistného na HDP tedy odráží schopnost pojistného trhu obsáhnout dané pojistné pole. [1]

Podíl předepsaného pojistného na HDP v EU-27 se v letech 2003 – 2006 zvyšoval, v roce 2007 však tento podíl mírně poklesl na 8,6 %, celkově však od roku 2003 vzrostl o 0,5 procentního bodu. Stejný vývoj zažívaly pojistné trhy starých členských zemí, v případě nových členů hodnota tohoto ukazatele naopak permanentně rostla, celkový nárůst od roku 2003 je však ve srovnání se starými členy poloviční (+0,3 p.b. oproti +0,6 p.b.). Nové členské země vykázaly v roce 2007 pouze necelou dvoupětinovou hodnotu pojištěnosti starých zemí.

2.3.2 Podíl členských zemí na předepsaném pojistném

Přes 60 % celkového předepsaného pojistného v EU-27 je vybíráno pojišťovnami ve třech starých členských zemích – Velké Británii, Francii a Německu (viz Graf 1). Podíl první trojice byl v období 2003 – 2007 stabilní, kvůli nižším tempům růstu pojistného oproti oběma zbylým zemím, zejména v oblasti životního pojištění, si však v jejich prospěch pohoršilo Německo. Po přidání Itálie, Nizozemska a Španělska pak tento podíl vzrůstá na 80 %. Podíl první šestice poklesl od roku 2003 o 1 procentní bod (kvůli výraznému snížení podílu Itálie, kde došlo v letech 2006 a 2007 k reálnému poklesu životního pojištění – viz Tab. 9), a to z většiny ve prospěch nových členských států, jejichž podíl vzrostl ze 1,9 % v roce 2003 na 2,7 % v roce 2007. Podstatný nárůst podílu Nizozemska ovlivnila privatizace systému zdravotní péče v roce 2006.

Graf 1 – Podíl členských zemí na předepsaném pojistném EU-27 (2003-2007, %)

Zdroj: CEA

Podíl České republiky na celkovém předepsaném pojistném vzrostl z 0,4 % v roce 2003 na 0,45 % v roce 2007. U sousedního Slovenska byl nárůst podílu podobný (o 0,04 p.b.), Polsko zvýšilo svůj podíl více (o 0,4 p.b.). Podíl našich západních sousedů Německa a Rakouska naopak klesl (o 2,7, resp. 0,1 p.b.).

2.3.3 Vývoj předepsaného pojistného v členských zemích

Reálný pokles předepsaného pojistného zaznamenalo v roce 2007 pouze šest starých členských zemí (největší Itálie o 8,8 %), v ostatních zemích EU-27 celkový předpis pojistného reálně vzrostl – viz Tab. 4. Staré členské země proto v souhrnu zažily reálný růst pouze o 1 %, kdy reálnému poklesu zabránil především více než osmiprocentní nárůst na největším trhu – ve Velké Británii. V nových zemích dosáhl reálný nárůst hodnoty přes 11 %, k čemuž přispěl zejména nárůst v Polsku, největším pojistném trhu z nových členů. Celkově nejvyšší tempa růstu zaznamenaly nejmenší trhy, v Estonsku a Rumunsku přesáhl reálný růst hodnotu 40 %. Česká republika zaznamenala společně se Slovinskem druhou nejhorší hodnotu reálného růstu z nových členských zemí (5,7 %). Ta představovala přibližně polovinu průměru nových

členských zemí, na druhou stranu téměř šestinásobek hodnoty zaznamenané starými zeměmi. Hodnota růstu na Slovensku byla ve srovnání s ČR téměř stejná (6,0 % oproti 5,7 %), v Polsku více než dvojnásobná. U obou našich západních sousedů Německa a Rakouska naopak došlo k mírnému reálnému poklesu.

Tab. 4 – Předepsané pojistné a pojištěnost v členských zemích (2007)

Země	Předepsané pojistné (mil. eur)	Reálný růst ¹⁾ (%)	Podíl na HDP (%)	Průměr na obyvatele (eur)
Belgie	31 440	3,8	9,4	2 970
Dánsko	20 110	5,6	8,8	3 692
Finsko	15 046	-0,9	8,4	2 851
Francie	194 310	-3,0	10,3	3 065
Irsko	17 672	6,3	9,3	4 098
Itálie	99 116	-8,8	6,5	1 676
Lucembursko	12 243	-7,3	33,7	25 710
Německo	163 200	-1,5	6,7	1 983
Nizozemsko	75 950	2,5	13,4	4 643
Portugalsko	13 749	2,3	8,4	1 297
Rakousko	15 878	-0,3	5,9	1 913
Řecko	4 686	5,0	2,1	419
Španělsko	54 539	0,4	5,2	1 226
Švédsko	25 083	6,5	7,6	2 752
Velká Británie	295 045	8,2	14,4	4 851
Staré země	1 038 067	1,0	9,0	2 650
Bulharsko	769	12,1	2,7	100
ČR	4 799	5,7	3,8	467
Estonsko	434	43,1	2,8	323
Kypr	695	8,0	4,4	893
Litva	*419	-	1,5	124
Lotyšsko	*293	-	1,5	128
Maďarsko	3 701	3,8	3,7	368
Malta	349	19,9	6,4	856
Polsko	11 580	13,8	3,8	304
Rumunsko	2 018	42,5	1,7	94
Slovensko	1 714	6,0	3,1	318
Slovinsko	1 893	5,7	5,5	942
Nové země	28 664	11,1	3,3	277
EU-27	1 066 731	1,3	8,6	2 155

Zdroj: CEA, Eurostat

Pozn.: odhadované údaje, ¹⁾ upravený o inflaci a za celou EU-27, za staré a nové členské země také o změnu směnných kurzů, *2006

Přes 10 % hodnoty HDP představovalo předepsané pojistné v roce 2007, kromě Lucemburska s hodnotou téměř 34 %, ve Velké Británii, Nizozemsku a Francii – viz Tab. 4. Průměrná hodnota podílu pojistného na HDP ve starých členských zemích dosáhla 9 %. Jediným ze starých členů, jehož hodnota podílu pojistného na HDP byla nižší než průměr nových členů, který představoval o něco málo více než třetinu hodnoty starých zemí (3,3 %), bylo Řecko. Pětiprocentní hranici z nových členských zemí překonaly pouze Malta a Slovinsko. Pod 2 % HDP se na pojištění vydalo v Rumunsku a v pobaltských zemích Litvě a Lotyšsku. Hodnota tohoto ukazatele v ČR (3,8 %) byla vyšší než průměr nových členů a v jejich rámci

společně s Polskem čtvrtá nejvyšší. Slovensko dosáhlo nižší hodnoty než v ČR, v Rakousku a Německu byla ve srovnání s ČR tato hodnota o více než polovinu vyšší.

Nižší hodnoty pojištěnosti indikují u všech nových zemí značný potenciál, záleží však na tom, jak rychle bude využit, což souvisí s tempy růstu předepsaného pojistného v těchto zemích daných i fázemi ekonomického cyklu, změnami v chování domácností (různá míra akcentu na spotřebu), rozsahem konkurence spořicíh produktů nabízených subjekty finančního sektoru, pokrokem v penzijních reformách, apod. [25]

Ve starých zemích připadalo v roce 2007 na jednoho obyvatele pojistné v průměru ve výši 2 650 eur (73,6 tis. Kč), což představovalo téměř desetinásobek průměru za nové členské země, který činil 277 eur (7,7 tis. Kč). Hodnota ČR (467 eur, tj. 13 tis. Kč) byla o dvě třetiny vyšší než průměr nových zemí a v jejich rámci čtvrtá nejvyšší. Slovensko i Polsko zaznamenaly ve srovnání s ČR o třetinu nižší hodnotu. U našich západních sousedů, Německa a Rakouska, připadala na jednoho obyvatele více než čtyřnásobně vyšší částka.

Pojištěnost by se měla zvyšovat spolu s tím, jak budou lidé bohatnout. S bohatnutím populace roste význam majetkových pojištění, protože lidé si začnou více chránit svůj rostoucí majetek. K posílení pojištění v ČR by pomohlo především intenzivní vysvětlování přínosů různých druhů pojištění a zdravotní reforma, která by otevřela trh se zdravotním pojištěním.

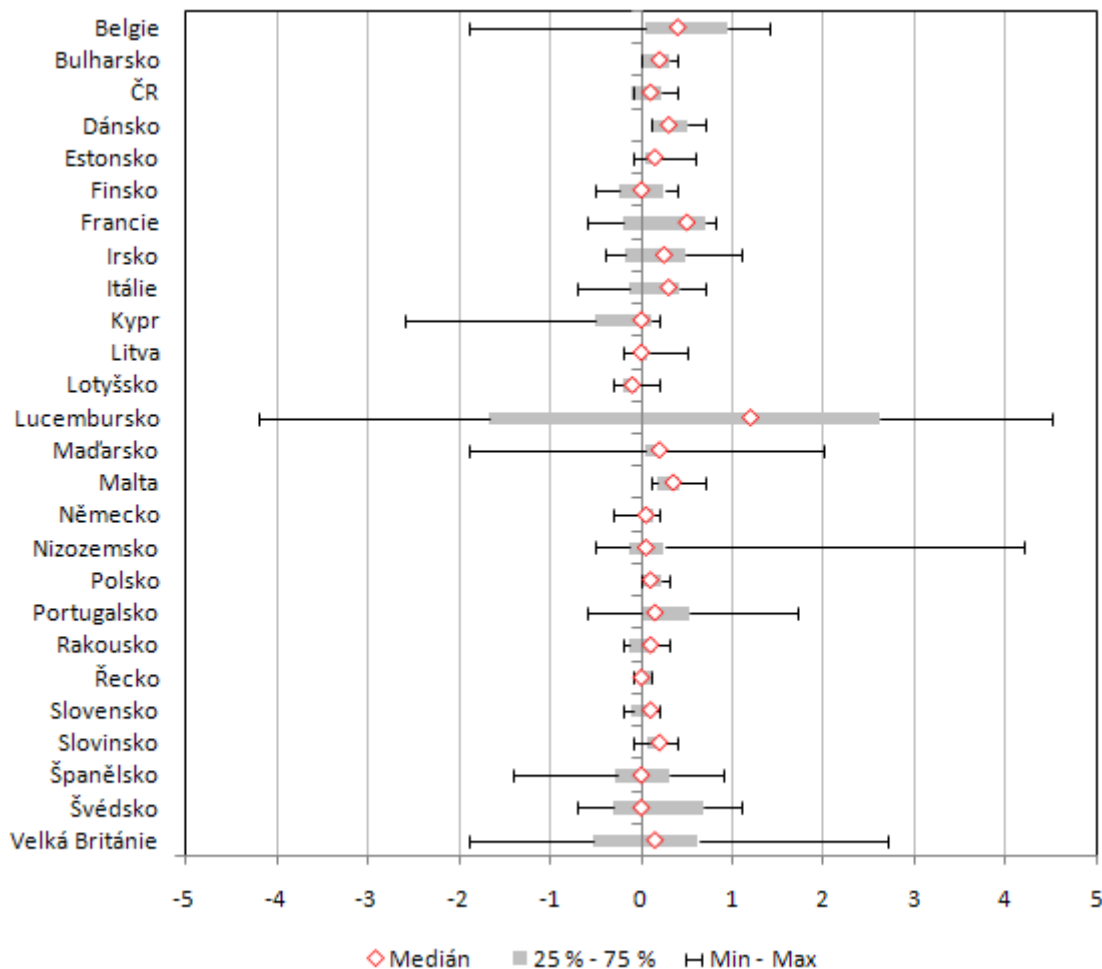
2.3.4 Statistický test: změna podílu předepsaného pojistného na HDP

Cílem statistického testu bylo zjistit, zda existují významné rozdíly v meziroční změně podílu (v procentních bodech) celkového předepsaného pojistného na HDP mezi zeměmi EU, a to za období 2000 – 2007 (použité údaje v Příloze 1). Do testu nebylo zahrnuto Rumunsko, neboť k této zemi nebyly dostupné údaje o celkovém předepsaném pojistném za období 1999 – 2001.

Hypotézu o shodné meziroční změně podílu celkového předepsaného pojistného na HDP nebylo vhodné ověřit jednofaktorovou analýzou rozptylu, neboť 10 zemí nesplňovalo podmínku normálního rozdělení pravděpodobností (podle testu kombinace výběrové šikmosti a špičatosti Jarque – Berra) a podle Cochranova testu ani podmínku shody rozptylů všech souborů (hodnota testovacího kritéria $g = 0,5$ více než čtyřnásobně překročila kritickou hodnotu $c_{0,05;26;7} = 0,12$).

K ověření hypotézy byl proto použit Kruskalův – Wallisův test. Hodnota testovacího kritéria $q = 26,19$ nepřekročila kritickou hodnotu $\chi^2_{0,05;25} = 37,65$. Hypotéza o shodné změně podílu celkového předepsaného pojistného na HDP tak nebyla na asymptotické⁷ hladině významnosti 0,05 zamítnuta.

Závěr: Podíl celkového předepsaného pojistného na HDP se v období 2000 – 2007 meziročně měnil ve všech 26 testovaných zemích EU stejně.

Graf 2 – Změna podílu předepsaného pojistného na HDP (2000-2007, p.b.)

Zdroj: CEA, Eurostat

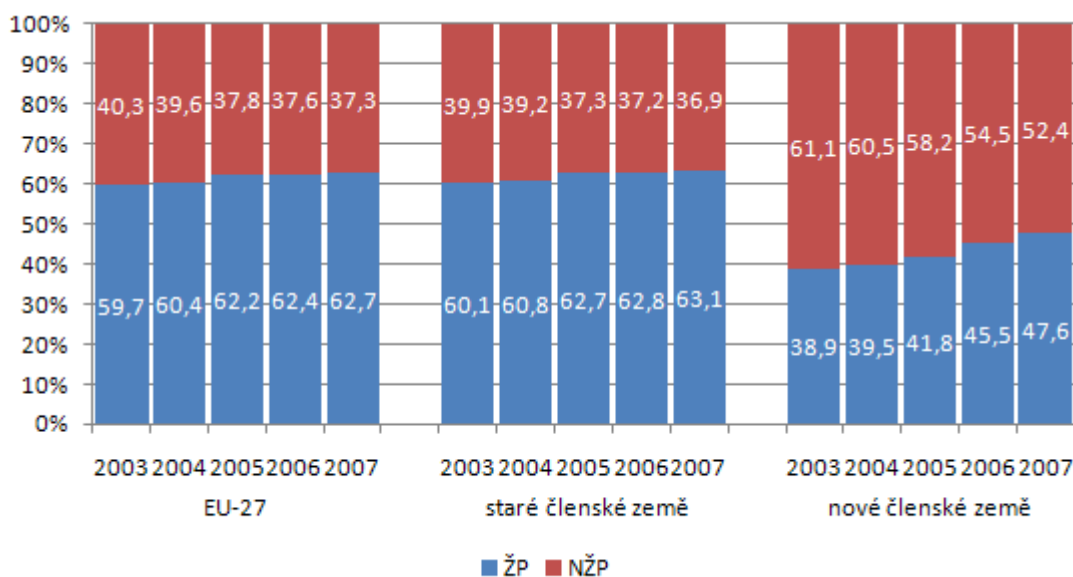
Výpočet je ještě doplněn krabicovým diagramem typu medián – kvartily – rozpětí (viz Graf 2). Z něj je zřejmé, že největší medián meziroční změny podílu celkového předepsaného pojistného na HDP je v Lucembursku (1,2) a nejmenší v Lotyšsku (-0,1). Hodnoty Lucemburska však mají také nejvyšší variabilitu (8,7), naopak nejstabilnější byly tyto hodnoty v případě Řecka (0,2).

⁷ přibližné

2.3.5 Poměr životního a neživotního pojištění

Ukazatel rozložení předepsaného pojistného na životní a neživotní pojištění je v posledním období chápán jako jedna z významných charakteristik pro hodnocení pojistných trhů, s ohledem na postupně se měnící význam životního pojištění. Dřívější přístup k životnímu pojištění, zejména jako k nástroji krytí rizika úmrtí, a to buď z důvodu krytí životních potřeb pozůstalých osob, nebo z důvodu krytí úvěrového rizika v návaznosti na úmrtí, se posouvá ke zdůraznění role, které životní pojištění má hrát, tedy role spořicího nástroje. Tedy nástroje, sloužícího ke krytí potřeb lidí ve stáří. [2]

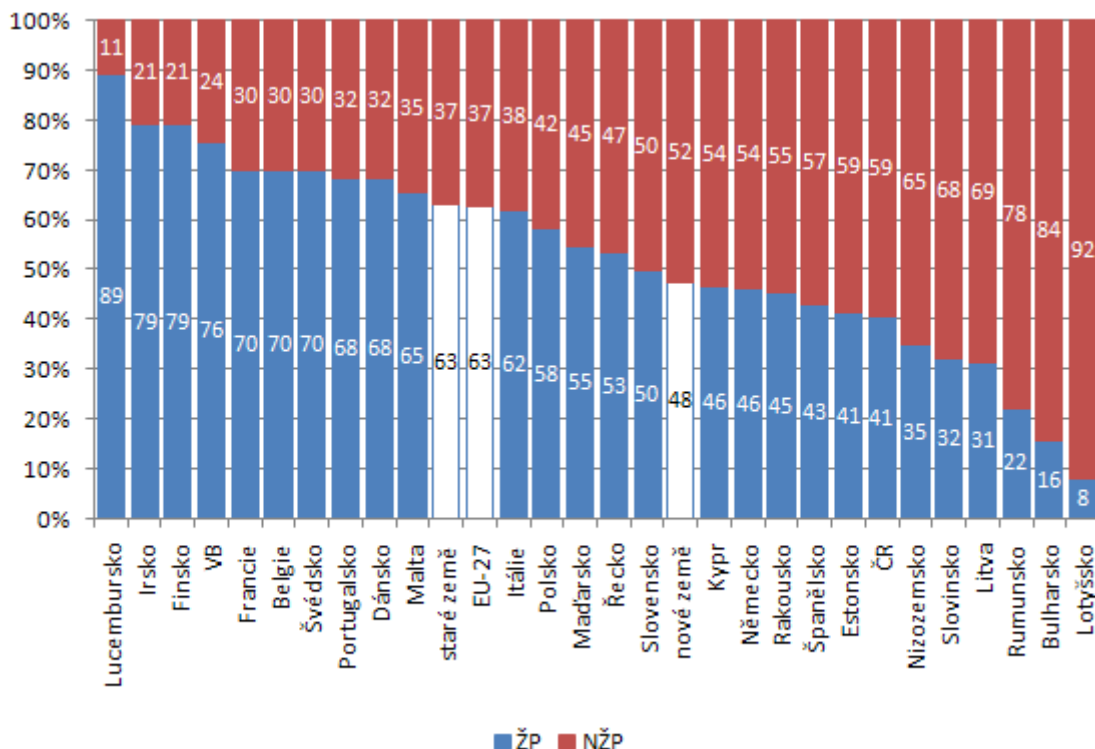
Graf 3 – Poměr pojistného na ŽP a NŽP v EU-27 (2003-2007, %)

Zdroj: CEA

Podíl životního pojištění na předepsaném pojistném permanentně roste ve starých i nových členských zemích EU – viz Graf 3. V roce 2007 přesáhla hodnota tohoto podílu ve starých zemích 63 %, přičemž od roku 2003 vzrostla o 3 procentní body. V nových členských zemích se životní pojištění na pojistném podílelo jen necelými 48 %, ale tento podíl vrostl od roku 2003 ve srovnání se starými zeměmi téměř trojnásobně – o 8,7 procentních bodů. To ukazuje na postupné přibližování těchto dvou skupin zemí.

Ve většině starých zemí tvoří více než polovinu předepsaného pojistného životní pojištění (ve čtyřech z nich přes 70 %), výjimku zde představuje Německo, Rakousko, Španělsko a Nizozemsko – viz Graf 4. Z nových členských zemí, kde v průměru převládá neživotní pojištění, zaznamenaly nadpoloviční podíl životního pojištění pouze Malta, Polsko a Maďarsko. Česká republika dosáhla v roce 2007 poměru životního a neživotního pojištění

40,6:59,4. V sousedním Slovensku je pojistné téměř rovnoměrně rozloženo mezi životní a neživotní pojištění, v Polsku tvořilo životní pojištění 58 % pojistného. Z hlediska tohoto poměru jsou ČR blíže Německo a Rakousko s podílem životního pojištění kolem 46 %.

Graf 4 – Poměr pojistného na ŽP a NŽP v členských zemích (2007, %)

Zdroj: CEA

Nízké uplatnění životního pojištění v ČR a dalších zemích vyplývá z ekonomické úrovně, zejména z úrovně příjmů obyvatelstva, z přístupu státu k řešení sociálních otázek především důchodového systému (velká role státu s důsledkem nadměrné daňové zátěže obyvatelstva), z přístupu větší části obyvatelstva, které spoléhá při krytí potřeb ve stáří na státní sociální systém, z určitých tradic ve spoření obyvatelstva (obyvatelstvo dává tradičně přednost jiným spořicími nástrojům, zejména termínovaným vkladům u bank), z existence a přístupu státu k dalším spořicími nástrojům (stavební spoření, penzijní připojištění), kdy stát podporuje tyto nástroje nejen odlišným způsobem ve srovnání s životním pojištěním, ale také relativně větší měrou. [2]

K přiblížení českého pojistného sektoru standardu EU by mohly napomoci správná koncepční rozhodnutí státu a odpovídající legislativa, ať už v rámci reformy důchodového systému nebo financování zdravotnictví.

3. KOMPARACE POJIŠTĚNOSTI V ODVĚTVÍ ŽIVOTNÍHO POJIŠTĚNÍ V ČR A V EU

Životní pojištění má na finančním trhu své nezastupitelné místo. Na jedné straně poskytuje pojistnou ochranu, tedy zajišťuje klienty proti různým životním rizikům hned od počátku uzavřeného smluvního vztahu, a na druhé straně může mít spořicí složku, díky níž se vytváří úspory především na stáří.

Životní pojištění zahrnuje krytí dvou základních rizik, a to rizika úmrtí a rizika dožití. V současné době životní pojištění různými způsoby kombinuje tato dvě rizika, přičemž bývají do krytí v rámci produktů životního pojištění často zahrnuta ještě další rizika neživotního charakteru (invalidita, úraz, vážné nemoci apod.).

Základní rozdělení životního pojištění je tedy následující:

- pojištění pro případ úmrtí, kdy je pojistnou událostí smrt pojištěného (nahodilost pojistné události zde spočívá v tom, zda smrt nastane, ale kdy nastane),
- pojištění pro případ dožití, kdy pojistnou událostí je dožití se sjednaného věku pojištěným,
- smíšené pojištění pro případ smrti nebo dožití, kdy jsou tato dvě rizika kombinována. [3]

3.1 TECHNICKÉ REZERVY ŽIVOTNÍHO POJIŠTĚNÍ

Pojistně technické rezervy jsou nezbytnou součástí hospodaření pojišťovny. Tvoří se v pojišťovnách z přijatého pojistného a užívají se tehdy, když pojišťovna nemůže využít běžné příjmy na výplaty pojistných plnění v běžném období. [3]

Problematika nutného vytváření rezerv má v pojišťovnictví dva aspekty. Na prvním místě stojí otázka potřeby vyrovnávat výkyvy náhodné veličiny, kterou je skutečný škodní průběh, oproti škodnímu průběhu kalkulovanému a predikovanému pojišťovnou. Druhým aspektem adekvátní tvorby rezerv je otázka časové srovnatelnosti veličin rozhodných pro hospodářský výsledek pojišťovny v daném období. Tvorba rezerv musí překlenout časový nesoulad mezi výběrem pojistného a až o několik let možným opožděním k tomuto pojistnému se vztahujících výplat pojistných plnění (pojišťovna nestačí škodu vyřídit v běžném roce, pojištěný v některých druzích plnění má legální možnost ohlásit škodu s několikaletým zpožděním atd.). [11]

Životní pojišťovny vytvářejí při svém hospodaření technické rezervy z přijatého pojistného, které slouží k pokrytí výplaty pojistných plnění, pokud na jejich úhradu nepostačují běžné příjmy. Životní pojišťovny vytváří několik druhů technických rezerv, např. rezervu na nezasloužené pojistné, rezervu na pojistná plnění, rezervu pojistného životních pojištění (tzv. matematická rezerva), rezervu na prémie a slevy, rezervu životních pojištění, je-li nositelem investičního rizika pojistník a jiné rezervy. [3]

3.1.1 Vývoj technických rezerv životního pojištění

Výše technických rezerv životního pojištění v EU-27 se v roce 2006 zvýšila v reálném vyjádření o 6,0 % a dosáhla celkem 5 382 mld. eur (152,5 bil. Kč) – viz Tab. 5. To představovalo absolutní zvýšení o 416 mld. eur, které je způsobeno především Velkou Británií, jejíž podíl na technických rezervách životního pojištění v EU-27 v roce 2006 činil 38,7 % - viz Graf 5. Objem rezerv životního pojištění rostl rychleji na rozvíjejících se trzích nových členských zemí, kde byla zaznamenávána dvouciferná tempa růstu.

Tab. 5 – Vývoj technických rezerv ŽP v EU-27 (2003-2006)

	2003	2004	2005	2006
Technické rezervy ŽP (mil. eur)	4 057 332	4 487 639	4 965 824	5 381 948
- staré členské země	4 039 700	4 467 303	4 940 115	5 350 662
- nové členské země	17 632	20 336	25 709	31 285
Reálný růst¹⁾ (%)	7,6	8,0	8,8	6,0
- staré členské země	7,6	7,9	8,8	5,9
- nové členské země	13,7	12,0	15,3	16,6
Podíl na HDP (%)	40,2	42,4	45,0	46,2
- staré členské země	42,1	44,5	47,5	49,0
- nové členské země	3,5	3,7	4,0	4,3
Průměr na obyvatele (eur)	8 398	9 247	10 184	10 993
- staré členské země	10 553	11 600	12 749	13 735
- nové členské země	176	203	257	313

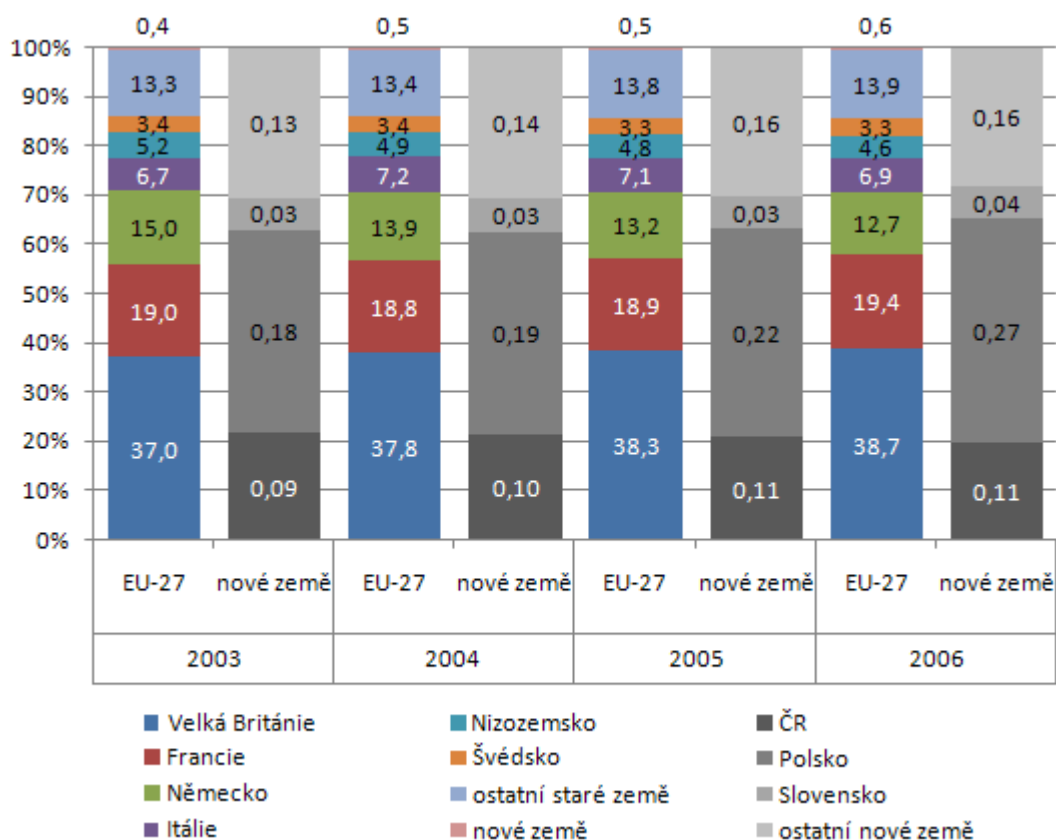
Zdroj: CEA, Eurostat, vlastní výpočty

Pozn.: ¹⁾ upravený o inflaci a změnu směnných kurzů

Podíl rezerv životního pojištění na HDP se v EU-27 v letech 2003 – 2006 výrazně zvyšoval a dosáhl 46,2 %. Ve starých členských zemích vzrostl téměř o 7 procentních bodů na 49 %, v nových pouze o 0,8 procentního bodu na 4,3 %, což byla méně než desetina hodnoty starých zemí.

Průměrná výše rezerv životního pojištění, tedy závazků pojišťoven vůči pojištěným, připadající na jednoho obyvatele dosáhla v roce 2006 ve starých členských zemích hodnoty 13 735 eur (389,3 tis. Kč). Od roku 2003 vzrostla tato částka téměř o třetinu. V nových členských zemích, kde životní pojištění nemá dlouholetou tradici, připadala na obyvatele

částka více než čtyřicet pětkrát nižší – 313 eur (8,9 tis. Kč). Zde došlo od roku 2003 k nárůstu o více než tři čtvrtiny.

Graf 5 – Podíl členských zemí na technických rezervách ŽP EU-27 (2003-2006, %)
Zdroj: CEA

Přes 70 % objemu rezerv životního pojištění v EU-27 spravují pojišťovny ve třech starých členských zemích – Velké Británii, Francii a Německu (viz Graf 5). První trojice si v letech 2003 – 2006 udržovala stabilní podíl, v jejím rámci však došlo k přerozdělení části podílu Německa ve prospěch obou zbylých zemí, zejména však Velké Británie. Spolu s Itálií a Nizozemskem pak jejich podíl přesahuje 80 %. Podíl první pětičky se však od roku 2003 snížil o 0,7 procentního bodu, a to zejména ve prospěch ostatních starých zemí. Podíl nových členů se zvýšil z 0,4 % v roce 2003 na 0,6 % v roce 2006.

Podíl České republiky na rezervách životního pojištění EU-27 velmi mírně vzrostl, a to z 0,09 % v roce 2003 na 0,11 % v roce 2006. U sousedního Slovenska byl nárůst podílu podobný (z 0,03 % na 0,04 %), Polsko zvýšilo svůj podíl více (o 0,09 p.b.). Podíl našich západních sousedů Německa a Rakouska naopak klesl (o 2,3, resp. 0,01 p.b.).

3.1.2 Technické rezervy životního pojištění v členských zemích

Všechny země EU-27 kromě Rumunska zaznamenaly v roce 2006 reálný růst objemu rezerv životního pojištění – viz Tab. 6. Zatímco ve starých zemích činila hodnota tohoto nárůstu necelých 6 %, v nových zemích vzrostly rezervy životního pojištění téměř trojnásobně rychleji. Ze starých zemí vzrostly rezervy nejvíce v Řecku o téměř 33 %, z nových zemí pak v Estonsku o 36 %.

Česká republika zaznamenala třetí nejhorší hodnotu reálného růstu z nových členských zemí (8,6 %), která představovala přibližně polovinu průměru nových členských zemí, ve srovnání s průměrem starých zemí však byla o polovinu vyšší. Hodnota růstu na Slovensku byla ve srovnání s ČR téměř stejná (8,7 %), v Polsku téměř trojnásobná. U obou našich západních sousedů Německa a Rakouska rostl objem rezerv pomaleji než v ČR.

Tab. 6 – Technické rezervy ŽP v členských zemích (2006)

Země	Technické rezervy ŽP (mil. eur)	Reálný růst ¹⁾ (%)	Podíl na HDP (%)	Průměr na obyvatele (eur)
Belgie	140 030	7,1	44,0	13 322
Dánsko	150 978	1,6	68,6	27 817
Finsko	95 270	7,0	57,0	18 127
Francie	1 042 149	8,9	57,7	16 542
Irsko	80 521	13,9	45,4	19 131
Itálie	370 120	2,8	25,0	6 300
Lucembursko	50 144	18,4	147,8	106 898
Německo	684 221	2,5	29,5	8 300
Nizozemsko	247 016	1,4	45,7	15 123
Portugalsko	36 569	10,0	23,5	3 460
Rakousko	56 821	6,2	22,1	6 874
Řecko	7 226	32,8	3,4	650
Španělsko	130 695	1,6	13,3	2 987
Švédsko	177 596	5,5	56,7	19 629
Velká Británie	2 081 306	6,6	107,3	34 463
Staré země	5 350 662	5,9	49,0	13 735
Bulharsko	137	25,4	0,5	18
ČR	6 185	8,6	5,5	603
Estonsko	290	36,1	2,2	215
Kypr	1 834	19,0	12,5	2 393
Litva	-	-	-	-
Lotyšsko	*38	-	0,3	17
Maďarsko	3 093	6,4	3,4	307
Malta	898	17,0	17,6	2 217
Polsko	14 265	24,5	5,2	374
Rumunsko	396	-18,2	0,4	18
Slovensko	1 987	8,7	4,5	369
Slovinsko	2 163	21,3	7,0	1 079
Nové země	31 285	16,6	4,3	313
EU-27	5 381 948	6,0	46,2	10 917

Zdroj: CEA, Eurostat

Pozn.: Litva – údaje nedostupné, ¹⁾ upravený o inflaci a za celou EU-27 také o změnu směnných kurzů, *2005

Přes 100 % hodnoty HDP tvořily rezervy životního pojištění v roce 2006 pouze v Lucembursku a Velké Británii – viz Tab. 6. Zejména Velká Británie přispěla k vysokému průměru za staré země, neboť devět z patnácti starých členských zemí průměrné hodnoty 49 % nedosahovalo. Jediným ze starých členů, jehož hodnota podílu rezerv životního pojištění na HDP nedosahovala ani průměru nových členů, který představoval necelou desetinu hodnoty starých zemí (4,3 %), bylo Řecko. Desetiprocentní hranici z nových členských zemí překonaly pouze nejmenší z nich – Malta a Kypr. Rezervy představující méně než 0,5 % HDP spravovaly pojišťovny u nejnovějších členů – Rumunska a Bulharska a také v Lotyšsku. Hodnota tohoto ukazatele v ČR (5,5 %) byla vyšší než průměr nových členů a v jejich rámci čtvrtá nejvyšší. Polsko i Slovensko dosáhly mírně nižší hodnoty než ČR, hodnota Rakouska a Německa byla ve srovnání s ČR přibližně čtyř-, resp. pětinasobná.

Ve starých zemích připadala v roce 2006 na jednoho obyvatele rezerva životního pojištění v průměru ve výši 13 735 eur (389,3 tis. Kč), což představovalo více než čtyřicetipětinasobek průměru za nové členské země, který činil 313 eur (8,9 tis. Kč). Hodnota ČR (603 eur, tj. 17,1 tis. Kč) dosahovala téměř dvojnásobku průměru nových zemí a v jejich rámci byla čtvrtá nejvyšší. Slovensko i Polsko zaznamenaly ve srovnání s ČR přibližně o dvě pětiny nižší hodnotu. U našich západních sousedů, Německa a Rakouska, připadala na jednoho obyvatele přibližně čtrnácti-, resp. jedenáctinásobně vyšší částka.

3.1.3 Podíl rezerv ŽP členských zemí na finančních aktivech domácností

Životní pojištění je finanční produkt, do kterého domácnosti ukládají své úspory. Ve starých členských zemích činila v roce 2006 průměrná hodnota podílu rezerv životního pojištění na finančních aktivech domácností 18,9 % – viz Tab. 7. Ve Francii představovaly tyto rezervy téměř třetinu úspor domácností. Protože je životní pojištění chápáno jako součást zabezpečení obyvatel na stáří, jeho největším konkurentem jsou penzijní fondy. V rezervách penzijních fondů měly domácnosti ve starých zemích uloženo průměrně 17,2 %, tedy mírně méně než v rezervách životního pojištění. V Nizozemsku tvořily rezervy penzijních fondů téměř polovinu úspor domácností, pětkrát více než rezervy životního pojištění.

Tab. 7 – Podíl rezerv ŽP na finančních aktivech domácností (2006)

Země	Finanční aktiva domácností ¹⁾ (mil. eur)	Čistý podíl domácností na rezervách	
		životního pojištění (%)	penzijních fondů (%)
Belgie	876 421	18,2	1,6
Dánsko	525 237	22,7	18,5
Finsko	209 279	7,7	8,7
Francie	3 439 848	33,0	-
Irsko	-	-	-
Itálie	3 560 487	15,2	
Lucembursko	-	-	-
Německo	4 411 458	29,0	
Nizozemsko	1 563 579	10,5	48,1
Portugalsko	345 176	11,0	6,0
Rakousko	433 895	13,3	3,2
Řecko	310 286	1,8	0,3
Španělsko	1 821 755	6,4	6,0
Švédsko	546 012	16,4	21,0
Velká Británie	-	-	-
Staré země	18 043 433	18,9	17,2
Bulharsko	21 676	0,6	3,6
ČR	91 751	7,1	5,2
Estonsko	18 215	1,6	2,8
Kypr	-	-	-
Litva	14 960	2,0	1,9
Lotyšsko	*6 823	*0,4	*2,5
Maďarsko	88 248	5,7	10,6
Malta	-	-	-
Polsko	170 592	8,1	0,1
Rumunsko	64 153	1,0	
Slovensko	22 096	15,7	
Slovinsko	32 037	4,5	2,0
Nové země	530 550	6,2	3,8
EU-27	18 573 983	18,4	16,4

Zdroj: Eurostat, ČSÚ, vlastní výpočty

Pozn.: ¹⁾ domácnosti (včetně živnostníků) a neziskové instituce sloužící domácnostem, *2005

Domácnosti z nových členských států držely v rezervách životního pojištění pouze mírně přes 6 % svých úspor, tedy třikrát méně ve srovnání se starými zeměmi. Také v případě nových zemí byl podíl penzijních fondů nižší než podíl životního pojištění, a to přibližně dvoutřetinový. České domácnosti uchovávaly ze svých úspor 7,1 % v životním pojištění a 5,2 % v penzijních fondech, obě hodnoty překračovaly průměr nových členských zemí. Domácnosti v Polsku držely v životním pojištění o něco více než v ČR, v penzijních fondech naopak více než padesátkrát méně. Podíl životního pojištění na úsporách rakouských domácností byl ve srovnání s ČR téměř dvojnásobný, v penzijních fondech o dvě pětiny nižší.

3.2 PŘEDEPSANÉ POJISTNÉ NA ŽIVOTNÍ POJIŠTĚNÍ

3.2.1 Vývoj předepsaného pojistného na životní pojištění

Hrubé předepsané pojistné na životní pojištění v EU-27 zaznamenalo v roce 2007 prudké zpomalení růstu. Jeho hodnota se reálně zvýšila pouze o 1,8 % a dosáhla 668 mld. eur (18,6 bil. Kč) – viz Tab. 8. Zatímco ve starých členských státech se tempo růstu od roku 2003 pohybovalo od 0 do 10 % a hodnota roku 2007 byla druhá nejhorší v tomto období, nové země zaznamenávaly téměř každoročně dvouciferný reálný růst, který byl v roce 2007 druhý nejvyšší v tomto období. Vysoký růst pozorovaný v nových členských státech je důsledkem ekonomického růstu, silného růstu úspor a také vývoje zaměstnaneckých systémů.

K dalšímu růstu životního pojištění by mohlo dojít i v budoucnu. Ve střední a východní Evropě v důsledku pokračující síly ekonomického prostředí kombinované s potenciálem významné tržní expanze. V západní Evropě pak díky stárnutí populace, daňovým stimulům pro důchodové produkty a snižování dávek sociálního zabezpečení. [16]

Tab. 8 – Vývoj předepsaného pojistného na ŽP a pojištěnosti v EU-27 (2003-2007)

	2003	2004	2005	2006	2007
Předepsané pojistné na ŽP (mil. eur)	488 569	525 055	587 798	643 344	668 369
- staré členské země	482 497	518 294	579 317	632 398	654 737
- nové členské země	6 072	6 761	8 481	10 946	13 632
Reálný růst¹⁾ (%)	0,3	4,9	9,9	7,0	1,8
- staré členské země	0,2	4,9	9,8	6,8	1,6
- nové členské země	11,1	8,1	14,1	24,0	16,4
Podíl na HDP (%)	4,8	5,0	5,3	5,5	5,4
- staré členské země	5,0	5,2	5,6	5,8	5,7
- nové členské země	1,2	1,2	1,3	1,5	1,6
Průměr na obyvatele (eur)	1 004	1 074	1 197	1 305	1 350
- staré členské země	1 260	1 346	1 495	1 623	1 671
- nové členské země	58	65	82	106	132

Zdroj: CEA, Eurostat, vlastní výpočty

Pozn.: 2007 – odhadované údaje, ¹⁾ upravený o inflaci a změnu směnných kurzů

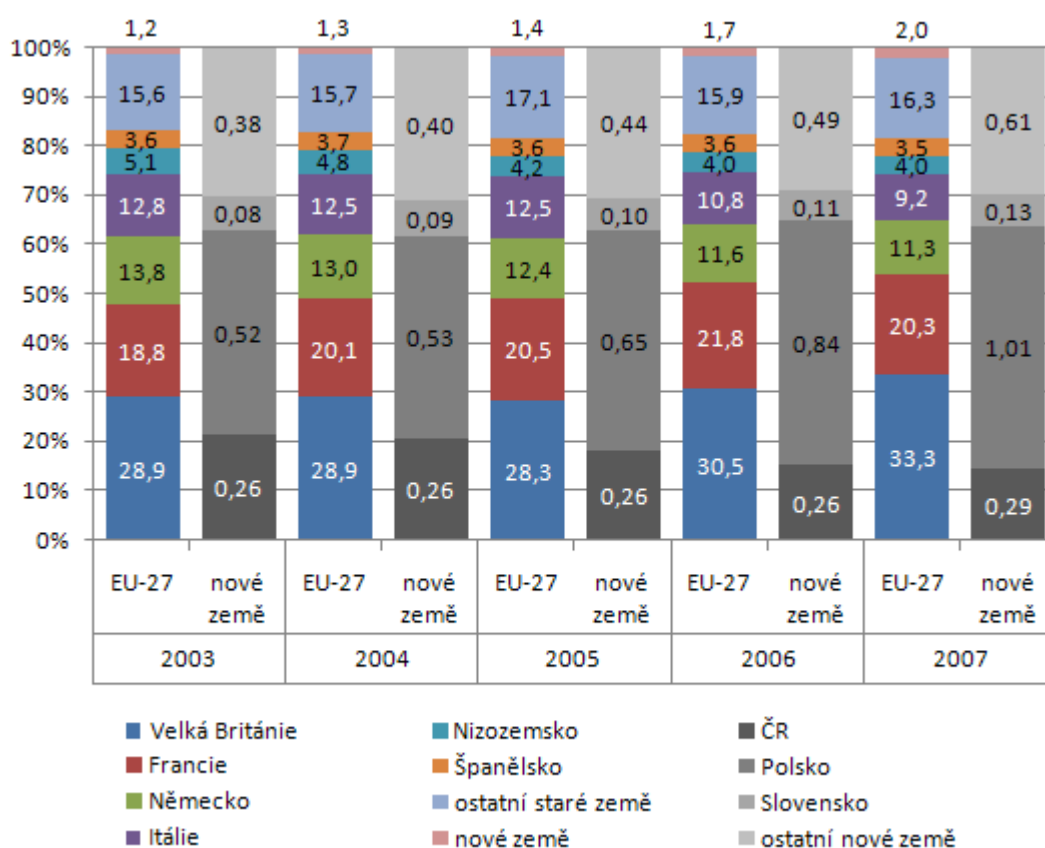
Pro vývoj životního pojištění v rámci zemí Evropské unie je tedy charakteristické významné zpomalení tempa růstu po roce 2000. Tato skutečnost byla do značné míry ovlivněna vývojem na finančních trzích. V roce 2004 a zejména v roce 2005 se v rámci starých členských zemí EU-15 růstové trendy v životním pojištění začaly vracet na úroveň před rokem 1999. [27]

Podíl předepsaného pojistného na životní pojištění na HDP se v letech 2003 – 2006 neustále zvyšoval, v roce 2007 však oproti předchozímu roku mírně poklesl na 5,4 %, celkově však od roku 2003 vzrostl o 0,6 procentního bodu. Ve starých zemích došlo od roku 2003 k nárůstu o 0,7 p.b. na 5,7 %. Také v nových členských zemích se hodnota tohoto ukazatele zvyšovala, nárůst však byl ve srovnání se starými zeměmi přibližně poloviční (+0,4 p.b.).

Hodnota pojištěnosti v životním pojištění zde tak v roce 2007 dosáhla 1,6 %, což je méně než třetina hodnoty zaznamenané starými členskými zeměmi.

3.2.2 Podíl členských zemí na předepsaném pojistném na ŽP

Přes 60 % předepsaného pojistného na životní pojištění v EU-27 je vybíráno pojišťovnami ve třech starých členských zemích – Velké Británii, Francii a Německu (viz Graf 6). Vedoucí pozice Velké Británie je úzce spojena s velikostí jejího trhu a důchodovým systémem, který spoléhá mnohem více na sektor soukromého pojištění než ve většině jiných zemí. Podíl této první trojice se v období 2003 – 2007 zvyšoval (z 61,6 % na 65 %), v jejím rámci však došlo k přerozdělení podílu na úkor Německa, které oproti oběma zbylým zemím zaznamenávalo v tomto období nižší tempa růstu. Spolu s Itálií pak tento podíl přesahuje 70 %. Tato čtveřice si v tomto období mírně pohoršila. Podíl nových členských zemí na pojistném na životní pojištění ve sledovaném období naopak rostl, z 1,2 % v roce 2003 na 2 % v roce 2007.

Graf 6 – Podíl členských zemí na předepsaném pojistném na ŽP (2003-2007, %)

Zdroj: CEA

Podíl České republiky na předepsaném pojistném na životní pojištění EU-27 vzrostl z 0,26 % v roce 2003 na 0,29 % v roce 2007. U sousedního Slovenska došlo k mírně vyššímu nárůstu

(o 0,05 p.b.), Polsko zvýšilo svůj podíl ve srovnání s ČR mnohem více (o 0,5 p.b.). V případě Německa a Rakouska naopak došlo k poklesu jejich podílu (o 2,6, resp. 0,1 p.b.).

3.2.3 Vývoj předepsaného pojistného na ŽP v členských zemích

Reálný pokles předepsaného pojistného na životní pojištění zaznamenalo v roce 2007 pouze sedm starých členských zemí (největší Itálie o 13,2 %), v ostatních zemích EU-27 celkový předpis pojistného reálně vzrostl – viz Tab. 9. Staré členské země proto v souhrnu zažily reálný růst pouze o 1,6 %, kdy reálnému poklesu zabránil především více než jedenáctiprocentní nárůst na největším trhu životního pojištění – ve Velké Británii. V nových zemích dosáhl reálný nárůst hodnoty přes 16 %, k čemuž přispěl zejména nárůst v Polsku, největším pojistném trhu z nových členů. K nejrychlejšímu nárůstu reálné hodnoty pojistného na životní pojištění došlo v Estonsku a Rumunsku, a to o více než 100, resp. téměř 60 %. Česká republika zaznamenala třetí nejhorší hodnotu reálného růstu z nových členských zemí (11,3 %). Ta představovala přibližně dvě třetiny průměru nových členských zemí, na druhou stranu sedminásobek hodnoty dosažené starými zeměmi. Hodnota růstu na Slovensku byla ve srovnání s ČR téměř stejná (11,6 %), v Polsku o více než o polovinu vyšší. Německo i Rakousko naopak zaznamenaly reálný pokles o necelá dvě procenta.

V České republice ztrácelo životní pojištění v posledních letech na dynamice. Mezi objektivní příčiny předchozích vysokých růstů životního pojištění v ČR patří skutečnost, že nasycenost trhu produkty životního pojištění zde byla relativně velmi nízká. Později přinesla příznivé efekty na čas také nová legislativa v podobě daňových odpočtů (při ročním naspoření požadované částky a určené délce pojištění). Neujasněnost pokud jde o penzijní reformu a nutnost disponovat ve stáří i jistou sumou vlastních našetřených peněz také zřejmě vedlo domácnosti k využití především jednorázových vkladů na účty kapitálového životního pojištění. Jejich podíl na pojistném v životním pojištění však v posledních letech klesá ve prospěch tzv. běžně placeného pojistného. [25]

K příčinám obchodně produktovým patří především skutečnost, že v minulé dekádě se na trh dostávaly produkty, které nebyly do té doby příliš rozšířené. To platilo i o různých modifikacích kapitálového životního pojištění, později pak zcela jasně o vyspělém produktu investičního životního pojištění, s větší účastí klienta na přijímaném riziku a pružným přizpůsobováním životní situaci.

Přes 6 % hodnoty HDP představovalo předepsané pojistné na životní pojištění v roce 2007, kromě Lucemburska s hodnotou 30 %, ve Velké Británii, Irsku, Francii, Finsku, Belgii a

Dánsku – viz Tab. 9. Průměrná hodnota tohoto podílu ve starých členských zemích dosáhla 5,7 %. Ze starých členů zaznamenalo Řecko jako jediné nižší hodnotu podílu na HDP, než činil průměr nových členů, který představoval něco přes čtvrtinu hodnoty starých zemí (1,6 %). Dvouprocentní hranici z nových členských zemí překonaly pouze Malta, Polsko a Kypr. Pod 0,5 % HDP se na životní pojištění vydalo v pobaltských republikách Litvě a Lotyšsku a v nejmladších členských zemích – Rumunsku a Bulharsku. Hodnota tohoto ukazatele v ČR (1,5 %) byla téměř shodná s průměrem nových členů. Polsko dosáhlo o polovinu vyšší hodnoty, Slovensko zaznamenalo téměř shodnou hodnotu. V Rakousku a Německu tvořilo pojistné na životní pojištění dvojnásobně větší část HDP než v ČR.

Tab. 9 – Předepsané pojistné na ŽP a pojištěnost v členských zemích (2007)

Země	Předepsané pojistné (mil. eur)	Reálný růst ¹⁾ (%)	Podíl na HDP (%)	Průměr na obyvatele (eur)	Podíl na průměrné mzdě ²⁾ (%)
Belgie	21 951	4,5	6,6	2 074	4,0
Dánsko	13 690	7,8	6,0	2 513	5,2
Finsko	11 918	-0,6	6,6	2 258	5,4
Francie	136 000	-4,5	7,2	2 145	5,0
Irsko	14 000	10,4	7,3	3 246	8,7
Itálie	61 440	-13,2	4,0	1 039	3,8
Lucembursko	10 931	-8,0	30,1	22 955	50,0
Německo	75 375	-1,6	3,1	916	1,8
Nizozemsko	26 550	1,6	4,7	1 623	3,5
Portugalsko	9 369	4,4	5,7	884	4,9
Rakousko	7 208	-1,8	2,7	869	1,9
Řecko	2 501	5,1	1,1	224	0,7
Španělsko	23 454	-2,3	2,2	527	1,9
Švédsko	17 508	11,4	5,3	1 921	3,6
Velká Británie	222 842	11,4	10,9	3 664	6,5
Staré země	654 737	1,6	5,7	1 671	3,9
Bulharsko	121	17,9	0,4	16	0,5
ČR	1 950	11,3	1,5	190	1,5
Estonsko	180	100,4	1,2	134	0,6
Kypr	323	8,8	2,1	415	1,7
Litva	*131	-	*0,5	*39	0,6
Lotyšsko	*23	-	*0,1	*10	0,2
Maďarsko	2 023	12,0	2,0	201	1,6
Malta	228	31,8	4,2	559	2,6
Polsko	6 743	17,9	2,2	177	1,6
Rumunsko	448	59,9	0,4	21	3,0
Slovensko	853	11,6	1,6	158	1,6
Slovinsko	609	8,5	1,8	303	1,7
Nové země	13 632	16,4	1,6	132	**1,5
EU-27	668 369	1,8	5,4	1 350	3,7

Zdroj: CEA, Eurostat, vlastní výpočty

Pozn.: odhadované údaje, ¹⁾ upravený o inflaci a za celou EU-27 také o změnu směnných kurzů, ²⁾ podíl průměrného pojistného na ŽP na obyvatele k průměrné hrubé mzdě v roce 2006, *2006, **bez Bulharska a Rumunska

V dalších letech se v ČR opět očekává další dynamický růst životního pojištění, a to zejména z důvodu zlepšujícího se stavu české ekonomiky, mimořádně nízké úrovně pojištěnosti v životním pojištění v ČR oproti EU a vyspělému světu, stále se zhoršující ekonomice státního penzijního systému, která se v krátké době dostane do schodku a rostoucí oblíbenosti některých finančních produktů typu hypotečního úvěru, pro které se vyžaduje jištění životním pojištěním. [27]

Ve starých zemích připadalo v roce 2007 na jednoho obyvatele pojistné na životní pojištění v průměru ve výši 1 671 eur (46,4 tis. Kč), téměř třináctinásobně více než v nových členských zemích, kde tato hodnota dosáhla 132 eur (3,7 tis. Kč). Hodnota ČR (190 eur, tj. 5,3 tis. Kč) byla o více než dvě pětiny vyšší než průměr nových zemí a v jejich rámci pátá nejvyšší. Slovensko i Polsko dosáhly ve srovnání s ČR mírně nižších hodnot. Na jednoho obyvatele našich západních sousedů Německa a Rakouska připadala téměř pětina částka.

Ve starých členských zemích dávali lidé v roce 2006 na životní pojištění kolem čtyř procent ze svého příjmu, v nových zemích ani ne polovinu této hodnoty. Česká republika dosáhla shodné hodnoty jako průměr za nové země (1,5 %). Poláci a Slováci dávali na životní pojištění téměř stejnou část své mzdy jako Češi, rakouští a němečtí zaměstnanci jen o málo více (1,9, resp. 1,8 % mzdy).

Důvodem může být poměrně liberální sociální politika. Existuje totiž souvislost mezi sociálním systémem a pojištěním. Tam, kde je sociální ochrana vyšší, klesá úroveň pojištění. Zároveň je míra pojištění závislá i na bohatosti země. Platí totiž pravidlo, čím bohatší ekonomika, tím více lidé dávají ze svých příjmů, aby si zajistili životní standard.

3.2.4 Statistický test: změna podílu pojistného na ŽP na HDP v zemích EU

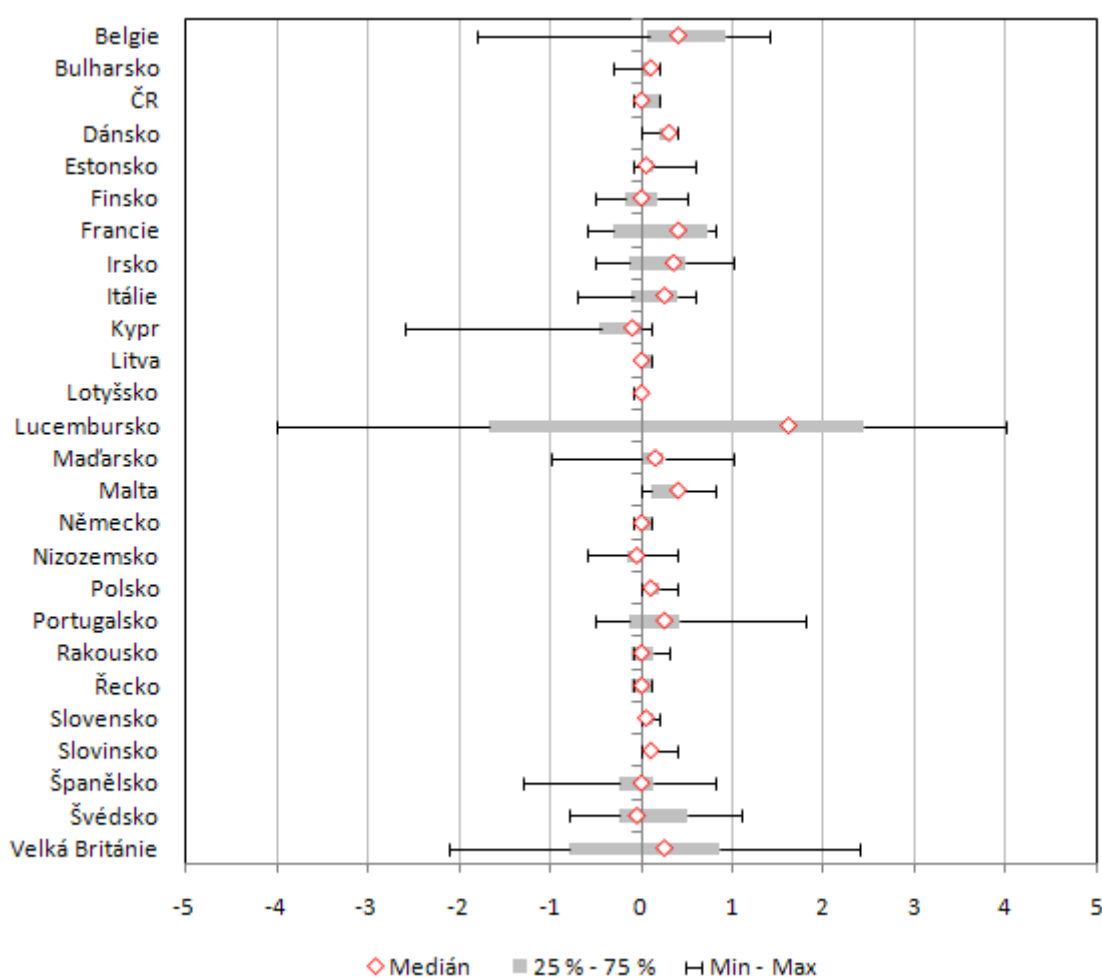
Cílem statistického testu bylo zjistit, zda existují významné rozdíly v meziroční změně podílu celkového předepsaného pojistného na životní pojištění na HDP (v procentních bodech) mezi zeměmi EU, a to za období 2000 – 2007 (použité údaje v Příloze 1). Do testu nebylo zahrnuto Rumunsko, neboť k této zemi nebyly dostupné údaje o předepsaném pojistném na životní pojištění za období 1999 – 2001.

Hypotézu o shodné meziroční změně podílu předepsaného pojistného na životní pojištění na HDP nebylo vhodné ověřit jednofaktorovou analýzou rozptylu, neboť 13 zemí nesplňovalo podmínku normálního rozdělení pravděpodobností (podle testu kombinace výběrové šikmosti

a špičatosti Jarque – Berra) a podle Cochranova testu ani podmínku shody rozptylů všech souborů (hodnota testovacího kritéria $g = 0,59$ téměř pětinašobně překročila kritickou hodnotu $c_{0,05;26;7} = 0,12$).

K ověření hypotézy byl proto použit Kruskalův – Wallisův test. Hodnota testovacího kritéria $q = 33,39$ nepřekročila kritickou hodnotu $\chi^2_{0,05;25} = 37,65$. Hypotéza o shodné meziroční změně podílu předepsaného pojistného na životní pojištění na HDP tak nebyla na asymptotické hladině významnosti 0,05 zamítnuta.

Závěr: Podíl předepsaného pojistného na životní pojištění na HDP se v období 2000 – 2007 meziročně měnil ve všech 26 testovaných zemích EU stejně.

Graf 7 – Změna podílu pojistného na ŽP na HDP (2000-2007, p.b.)

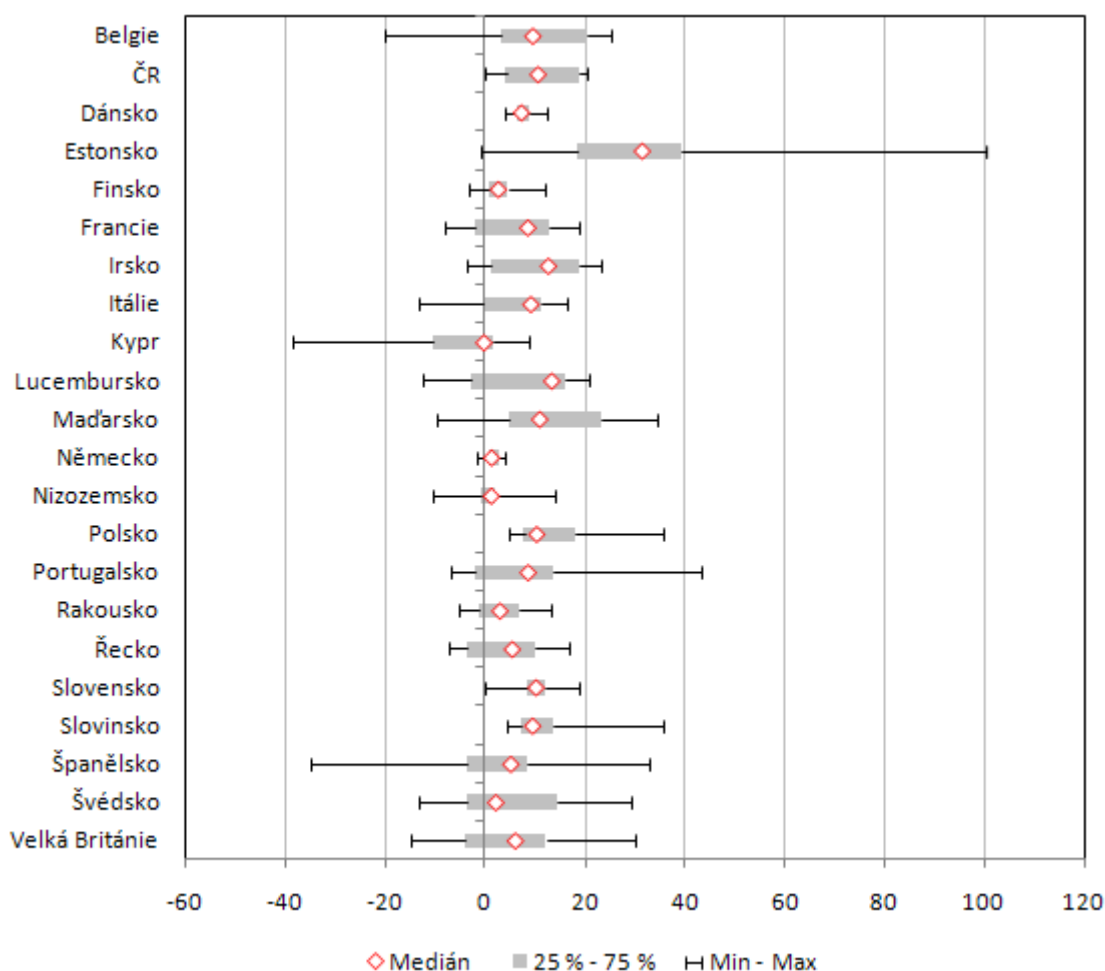
Zdroj: CEA, Eurostat

Výpočet je ještě doplněn krabicovým diagramem typu medián – kvartily – rozpětí (viz Graf 7). Je zřejmé, že největší medián meziroční změny podílu předepsaného pojistného na životní pojištění na HDP je v Lucembursku (1,6) a nejmenší na Kypru (-0,1). Hodnoty

Lucemburska však mají také nejvyšší variabilitu (8), naopak nejstabilnější byly tyto hodnoty v případě Litvy a Lotyšska (obě země 0,1).

3.2.5 Statistický test: reálný růst pojistného na ŽP v zemích EU

Cílem statistického testu bylo zjistit, zda existují významné rozdíly v meziročním reálném růstu předepsaného pojistného na životní pojištění mezi zeměmi EU, a to za období 2000 – 2007 (použité údaje v Příloze 1). Do testu nebyly zahrnuty Litva a Lotyšsko kvůli nedostupným údajům pro rok 2007, Bulharsko a Malta z důvodu nedostatečně přesných údajů pro výpočet reálného růstu a Rumunsko, neboť k této zemi nebyly dostupné údaje o předepsaném pojistném na životní pojištění za období 1999 – 2001.

Graf 8 – Reálný růst pojistného na ŽP (2000-2007, %)

Zdroj: CEA, Eurostat

Hypotézu o shodném meziročním reálném růstu předepsaného pojistného na životní pojištění nebylo vhodné ověřit jednofaktorovou analýzou rozptylu, neboť 8 zemí nesplňovalo podmínku normálního rozdělení pravděpodobností (podle testu kombinace výběrové šikmosti

a špičatosti Jarque – Berra) a podle Cochranova testu ani podmínku shody rozptylů všech souborů (hodnota testovacího kritéria $g = 0,26$ téměř dvojnásobně překročila kritickou hodnotu $c_{0,05;22;7} = 0,14$).

K ověření hypotézy byl proto použit Kruskalův – Wallisův test. Hodnota testovacího kritéria $q = 39,04$ mírně překročila kritickou hodnotu $\chi^2_{0,05;21} = 32,67$. Hypotéza o shodném meziročním reálném růstu předepsaného pojistného na životní pojištění tak byla na asymptotické hladině významnosti 0,05 zamítnuta.

Neményiova metoda prokázala, že se od sebe liší 2 dvojice zemí, a to Estonsko – Kypr a Estonsko – Německo (hodnoty rozdílů jejich průměrných pořadí – 103, resp. 92,69 – překročily kritickou hodnotu 91,53). Kypr a Německo se vyznačovaly nízkými hodnotami růstu, naopak Estonsko vykazovalo vysoké hodnoty růstu.

Závěr: Předepsané pojistné na životní pojištění nerostlo reálně v období 2000 – 2007 ve všech 22 testovaných zemích EU stejně, rozdíly byly prokázány u 2 dvojic zemí.

Výpočet je ještě doplněn krabicovým diagramem typu medián – kvartily – rozpětí (viz Graf 8). Je zřejmé, že největší medián reálného růstu předepsaného pojistného na životní pojištění je v Estonsku (31,55) a nejmenší na Kypru (-0,2). Hodnoty Estonska však mají také nejvyšší variabilitu (101,2), naopak nejstabilnější byly tyto hodnoty v případě Německa (5,8).

3.2.6 Počet smluv životního pojištění

Podle dostupných odhadů činil v roce 2006 počet platných smluv životního pojištění ve 23 členských zemích EU-27, u nichž byla dostupná data, přibližně 489,9 milionů – viz Tab. 10. Ve starých zemích vzrostl jejich počet oproti roku 2006 o 4,6 %, pokles zaznamenalo pouze Dánsko a Německo. V nových členských zemích se počet smluv životního pojištění zvýšil o 5,8 %. K největšímu poklesu o téměř 68 % došlo na Slovensku⁸. V České republice se počet smluv životního pojištění zvýšil o necelých pět procent, což bylo více než v Rakousku i Německu, ale o více než polovinu méně než v Polsku.

---

⁸ V účetnictví pojišťoven se v roce 2006 poprvé aplikovaly účetní standardy IFRS, což mělo vliv na vykazování životních pojištění spojených s investičním fondem, které je závislé na posouzení "významnosti" přijímaného rizika. Podle těchto standardů je za pojistné smlouvy možné považovat pouze smlouvy kryjící významné riziko.

Tab. 10 – Počet smluv ŽP v členských zemích (2006)

Země	Počet platných smluv ŽP ¹⁾	Meziroční nárůst (%)	Počet smluv ŽP na 100 obyvatel
Belgie	-	-	-
Dánsko	8 436 963	-8,9	155
Finsko	2 891 056	1,3	55
Francie	79 353 000	10,0	126
Irsko	-	-	-
Itálie	34 736 474	11,7	59
Lucembursko	1 502 613	30,7	320
Německo	93 974 000	-0,2	114
Nizozemsko	42 000 000	2,4	257
Portugalsko	8 522 827	8,4	81
Rakousko	10 792 507	3,6	131
Řecko	**7 626 562	-	**69
Španělsko	30 978 764	9,5	71
Švédsko	32 880 569	3,6	363
Velká Británie	100 935 561	2,1	167
Staré země	454 630 896	4,6	121
Bulharsko	-	-	-
ČR	7 855 000	4,6	77
Estonsko	332 156	17,2	25
Kypr	607 083	6,2	79
Litva	-	-	-
Lotyšsko	*61 532	-	*3
Maďarsko	3 167 918	6,0	31
Malta	172 356	5,4	43
Polsko	12 103 139	10,8	32
Rumunsko	2 378 469	-7,4	11
Slovensko	7 427 162	-67,8	138
Slovinsko	1 128 112	-6,0	56
Nové země	35 232 927	***5,8	38
EU-27	489 863 823	***4,7	105

Zdroj: CEA, Eurostat

Pozn.: odhadované údaje, ¹⁾ součet počtu individuálních smluv v portfoliu k 31. prosinci daného roku (smlouvy, na něž bylo zapláceno první pojistné) a počtu osob pojištěných skupinovými smlouvami, *2005, **2003, *** kromě Slovenska

V některých zemích (Švédsko, Lucembursko, Nizozemsko, Velká Británie, ...) připadalo na 100 obyvatel výrazně více než 100 smluv v důsledku vícenásobného krytí a mezinárodních smluv uzavřených díky svobodě poskytování služeb. Ve starých zemích připadalo na 100 obyvatel průměrně 121 smluv životního pojištění, v nových zemích necelá třetina. Na 100 obyvatel ČR připadalo 77 smluv životního pojištění, dvojnásobně více než v průměru v nových členských zemích, o třetinu méně než ve starých zemích. Slovensko, Německo a Rakousko zaznamenaly o polovinu až tři čtvrtiny vyšší hodnotu, v případě Polska byla tato hodnota ve srovnání s ČR nižší téměř o tři pětiny.

4. KOMPARACE POJIŠTĚNOSTI V ODVĚTVÍ NEŽIVOTNÍHO POJIŠTĚNÍ V ČR A V EU

Neživotní pojištění zahrnuje krytí celé škály rizik neživotního charakteru. V rámci neživotních pojištění jsou kryta rizika různého charakteru, a to rizika ohrožující zdraví a životy osob, rizika vyvolávající přímé věcné škody a rizika vyvolávající finanční ztráty. Neživotní pojištění je velice různorodé a lze ho členit z různých hledisek, například na pojištění osob, majetku, odpovědnosti. Přitom jednotlivé typy pojistných produktů jsou v současné době vzájemně kombinovány (kombinují se i s produkty životního pojištění) s cílem komplexní nabídky pojistné ochrany.

Neživotní pojištění se dělí do následujících oblastí [3]:

1. *Neživotní pojištění osob* – zahrnuje úrazové pojištění a nemocenské pojištění. Úrazové pojištění zahrnuje výplatu pojistného plnění v případě, že v důsledku úrazu dojde k přechodnému nebo trvalému tělesnému poškození nebo smrti pojištěného. Nemocenské pojištění provozované komerčními pojišťovnami se uplatňuje se jako doplněk povinného všeobecného zdravotního pojištění a povinného sociálního nemocenského pojištění, a to pro případy, kdy nejsou dané potřeby povinným pojištěním kryty, pro případy, kdy jednotlivec má zájem vyššího rozsahu pokrytí potřeb, než se uplatňuje v rámci povinného pojištění, a pro osoby, které nejsou zahrnuty do povinného pojištění.
2. *Pojištění majetku* – zahrnuje krytí rizik, jejichž realizací dochází ke škodám na majetku (poškození, zničení, ztráta věcných hodnot, finanční ztráty). Patří sem pojištění majetku obyvatelstva (pojištění domácnosti, pojištění budov, havarijní pojištění), pojištění podnikatelských a průmyslových rizik (živelní pojištění, pojištění technická, pojištění pro případ přerušení provozu, pojištění úvěru, pojištění proti odcizení, pojištění dopravní) a pojištění zemědělských rizik.
3. *Pojištění odpovědnosti za škody* – kryje rizika související se skutečností, že pojištěný subjekt může způsobit svou činností škody jinému subjektu, a to škody na majetku, na zdraví a na životě, nebo finanční škody, za které poškozenému odpovídá. Patří sem odpovědnostní pojištění za škody při provozu vozidel, odpovědnostní pojištění při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání, profesní odpovědnostní pojištění a obecné odpovědnostní pojištění.

4. *Pojištění právní ochrany* – zahrnuje krytí nákladů pojištěného (dodatečných výdajů pojištěného, případně jeho rodiny) v souvislosti s právními úkony, a nákladů spojených s prosazením požadavků na náhradu škod pojištěného.
5. *Cestovní pojištění* – představuje oblast pojištění, kde dochází ke kombinování pojistných produktů různého typu. Do cestovního pojištění je zařazováno pojištění zdravotní, kryjící náklady na lékařskou péči, ošetření, léky, pobyt v nemocnici apod. při cestách do zahraničí, pojištění úrazové, pojištění storna zájezdu, pojištění zavazadel, pojištění odpovědnosti za škody a pojištění právní ochrany.

4.1 PŘEDEPSANÉ POJISTNÉ NA NEŽIVOTNÍ POJIŠTĚNÍ

4.1.1 Vývoj předepsaného pojistného na neživotní pojištění

Stejně jako v případě životního pojištění došlo u neživotního pojištění v roce 2007 k prudkému zpomalení růstu předepsaného pojistného. Hrubé předepsané pojistné na neživotní pojištění v EU-27 reálně vzrostlo jen o 0,4 % a dosáhlo výše 398,4 mld. eur (11,1 bil. Kč) – viz Tab. 11. Ve starých členských státech došlo v tomto roce ke zpomalení téměř na nulu, což byla nejhorší hodnota od roku 2003. Tento propad je způsoben zejména snížením pojistného na pojištění odpovědnosti z provozu vozidla a je výsledkem silné konkurence mezi pojistiteli. Značný růst o 6,4 % v roce 2006 byl způsoben zejména privatizací zdravotnického systému v Nizozemsku. Nové země zaznamenaly druhý nejvyšší růst v tomto období a oproti roku 2006 zrychlení růstu.

Tab. 11 – Vývoj předepsaného pojistného na NŽP a pojištěnosti v EU-27 (2003-2007)

	2003	2004	2005	2006	2007
Předepsané pojistné na ŽP (mil. eur)	330 050	344 198	357 038	388 347	398 363
- staré členské země	320 499	333 834	345 210	375 213	383 328
- nové členské země	9 551	10 364	11 828	13 134	15 035
Reálný růst¹⁾ (%)	6,2	1,9	1,6	6,4	0,4
- staré členské země	6,2	1,8	1,5	6,4	0,1
- nové členské země	7,8	5,2	4,9	6,1	6,8
Podíl na HDP (%)	3,3	3,2	3,2	3,3	3,2
- staré členské země	3,3	3,3	3,3	3,4	3,3
- nové členské země	1,8	1,8	1,8	1,8	1,7
Průměr na obyvatele (eur)	678	704	727	788	805
- staré členské země	837	867	891	963	978
- nové členské země	92	100	114	127	146

Zdroj: CEA, Eurostat, vlastní výpočty

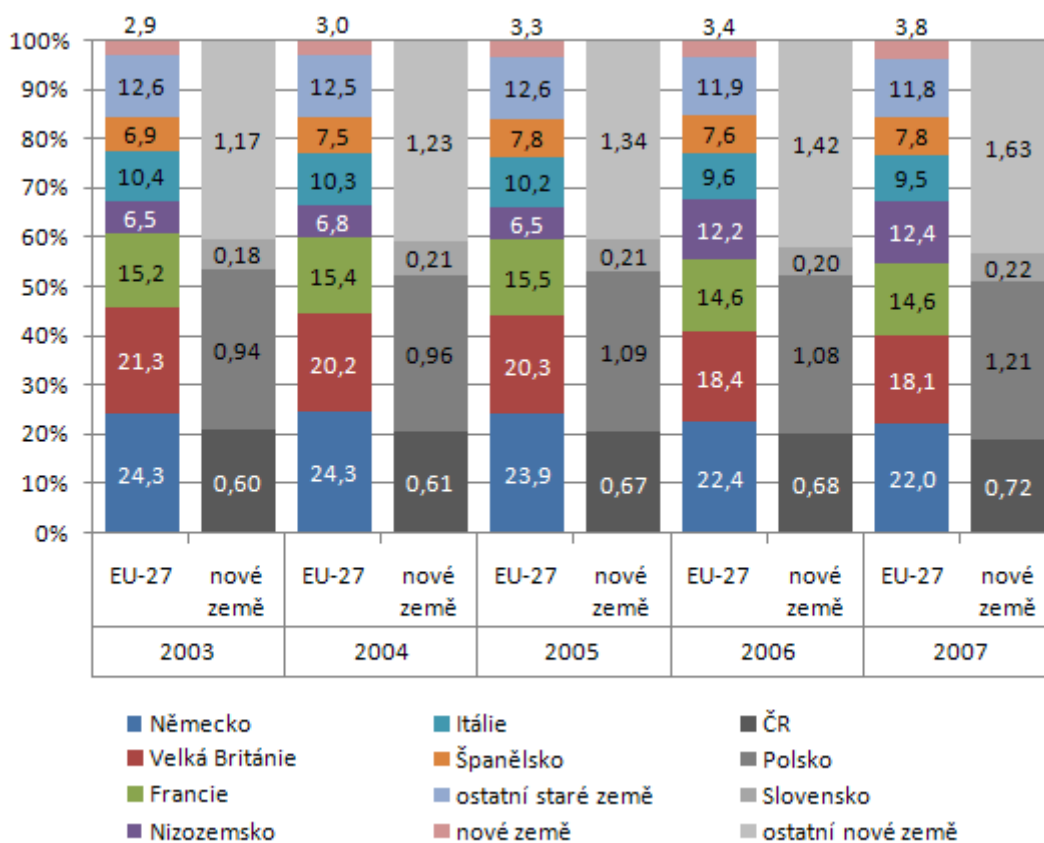
Pozn.: 2007 – odhadované údaje, ¹⁾ upravený o inflaci a změnu směnných kurzů

Podíl předepsaného pojistného na neživotní pojištění na HDP zůstával v letech 2003 – 2007 stabilní, a to jak ve starých, tak v nových členských zemích. Ve starých zemích činila tato hodnota v průměru 3,3 %, v nových pak přibližně polovinu této hodnoty.

Na jednoho obyvatele starých zemí připadalo průměrné pojistné na neživotní pojištění ve výši 978 eur (27,2 tis. Kč), od roku 2003 se tato částka zvýšila o 141 eur. V nových zemích to byla téměř sedmkrát nižší částka 146 eur (4,1 tis. Kč), která od roku 2003 vzrostla pouze o 54 eur.

4.1.2 Podíl členských zemí na předepsaném pojistném na NŽP

Přes polovinu předepsaného pojistného na neživotní pojištění v EU-27 bylo v roce 2007 vybráno pojistiteli ve třech starých členských zemích – Německu, Velké Británii a Francii (viz Graf 9). Na rozdíl od životního pojištění, kde je největším trhem Velká Británie, je trh neživotního pojištění v Německu o pětinu větší než ve Velké Británii.

Graf 9 – Podíl členských zemí na předepsaném pojistném na NŽP (2003-2007, %)

Zdroj: CEA

Tato trojice zažívala v období 2003 – 2007 propad svého podílu, který se týkal všech z nich, nejvíce však Velké Británie, kde docházelo k reálnému poklesu hodnoty předpisu. V souhrnu

klesl jejich podíl o 6 procentních bodů na necelých 55 % v roce 2007. Spolu s Nizozemskem, Itálií a Španělskem pak tento podíl přesahuje 80 %. Podíl první šestice se v tomto období udržoval stabilní, a to především z důvodu privatizace systému zdravotní péče v Nizozemsku v roce 2006, které tak zvýšilo svůj podíl téměř dvojnásobně. Z pojistného na neživotní pojištění vybíraly nové členské státy větší část než v případě životního pojištění, jejich podíl se ve sledovaném období zvýšil téměř o třetinu na necelá čtyři procenta.

Podíl České republiky na předepsaném pojistném na neživotní pojištění EU-27 je ve srovnání s životním pojištěním více než dvojnásobný, od roku 2003 vzrostl o 0,12 procentních bodů na 0,72 % v roce 2007. Nárůst podílu u sousedního Slovenska byl ve srovnání s ČR třetinový, v případě Polska více než dvojnásobný (o 0,27 p.b.). Podíl Německa i Rakouska se v tomto období naopak snížil (o 2,6, resp. 0,1 p.b.).

4.1.3 Vývoj předepsaného pojistného na NŽP v členských zemích

Přes vzrůstající kapacitu a zvyšování solventnosti v rámci neživotního pojištění došlo ve většině zemí ke stagnaci neživotního pojištění – viz Tab. 12. Největší západoevropské trhy neživotního pojištění, trhy Německa a Velké Británie, vykázaly pokles o 1,4 %, resp. 0,7 %, v Německu zejména díky stagnaci pojistného v pojištění vozidel, ve Velké Británii především kvůli poklesu obchodu. Z pěti předních trhů neživotního pojištění byl pouze mírný růst vykázán ve Francii (+0,9 %) a také Španělsku (+2,5 %), Itálie zaznamenala pokles o 0,5 %. Reálnému poklesu hodnoty pojistného na neživotní pojištění ve starých zemích zabránily zejména pozitivní výsledky dosažené v Nizozemsku a ve Španělsku.

V nových zemích dosáhl reálný nárůst hodnoty téměř 7 %, k čemuž přispěly zejména Polsko a Rumunsko, kde došlo k nejvyššímu reálnému nárůstu o více než 38 %. Česká republika zaznamenala třetí nejhorší hodnotu z nových členských zemí (2,1 %), která představovala méně než třetinu průměru nových členských zemí, na druhou stranu jedenadvacetinásobek hodnoty dosažené starými zeměmi. Slovensko a Rakousko zaznamenaly ve srovnání s ČR poloviční nárůst, Polsko naopak více než čtyřnásobný. V Německu hodnota pojistného na neživotní pojištění v roce 2007 reálně klesla.

Mírnější dynamika růstu předepsaného pojistného na neživotní pojištění v ČR je způsobena poměrně vysokou konkurencí na trhu neživotních pojistných produktů, kde také působí stále větší počet poboček zahraničních pojišťoven a subjektů z EU a EHP, které poskytují pojištění přeshraničně na základě svobody volného poskytování služeb.

Přes 3 % hodnoty HDP představovalo předepsané pojistné na neživotní pojištění v roce 2007, kromě vybočujícího Nizozemska s hodnotou necelých 9 %, v Německu, Lucembursku, Velké Británii, Rakousku a Francii – viz Tab. 12. Průměrná hodnota tohoto podílu ve starých členských zemích dosáhla 3,3 %. Ze starých členů zaznamenalo Řecko jako jediné nižší hodnotu podílu na HDP, než činil průměr nových členů, který představoval přibližně polovinu průměru starých zemí (1,7 %). Nejvyšší hodnotu z nových zemí, vyšší než průměr starých zemí, zaznamenalo z nových zemí Slovinsko (3,7 %). ČR zaznamenala o necelou třetinu vyšší hodnotu (2,2 %) než průměr nových členů, ve srovnání s průměrem starých zemí o třetinu nižší. Polsko i Slovensko dosáhly oproti ČR o čtvrtinu nižší hodnoty, v Rakousku a Německu tvořilo pojistné na neživotní pojištění o polovinu větší část HDP než v ČR.

Tab. 12 – Předepsané pojistné na NŽP a pojištěnost v členských zemích (2007)

Země	Předepsané pojistné (mil. eur)	Reálný růst ¹⁾ (%)	Podíl na HDP (%)	Průměr na obyvatele (eur)
Belgie	9 489	2,4	2,8	896
Dánsko	6 420	1,2	2,8	1 179
Finsko	3 129	-1,8	1,7	593
Francie	58 310	0,9	3,1	920
Irsko	3 672	-6,7	1,9	851
Itálie	37 676	-0,5	2,5	637
Lucembursko	1 313	-0,5	3,6	2 757
Německo	87 825	-1,4	3,6	1 067
Nizozemsko	49 400	3,0	8,7	3 020
Portugalsko	4 380	-1,9	2,7	413
Rakousko	8 668	0,9	3,2	1 044
Řecko	2 185	4,9	1,0	196
Španělsko	31 084	2,5	3,0	699
Švédsko	7 575	-3,3	2,3	831
Velká Británie	72 202	-0,7	3,5	1 187
Staré země	383 328	0,1	3,3	978
Bulharsko	650	11,2	2,2	85
ČR	2 850	2,1	2,2	277
Estonsko	254	18,9	1,7	189
Kypr	372	7,2	2,4	478
Litva	*288	-	*1,2	*85
Lotyšsko	*270	-	*1,7	*118
Maďarsko	1 678	-4,6	1,7	167
Malta	121	2,6	2,2	297
Polsko	4 837	8,7	1,6	127
Rumunsko	1 570	38,2	1,3	73
Slovensko	861	1,0	1,6	160
Slovinsko	1 284	4,4	3,7	639
Nové země	15 035	6,8	1,7	146
EU-27	398 363	0,4	3,2	805

Zdroj: CEA, Eurostat

Pozn.: odhadované údaje, ¹⁾ upravený o inflaci a za celou EU-27 také o změnu směnných kurzů, *2006

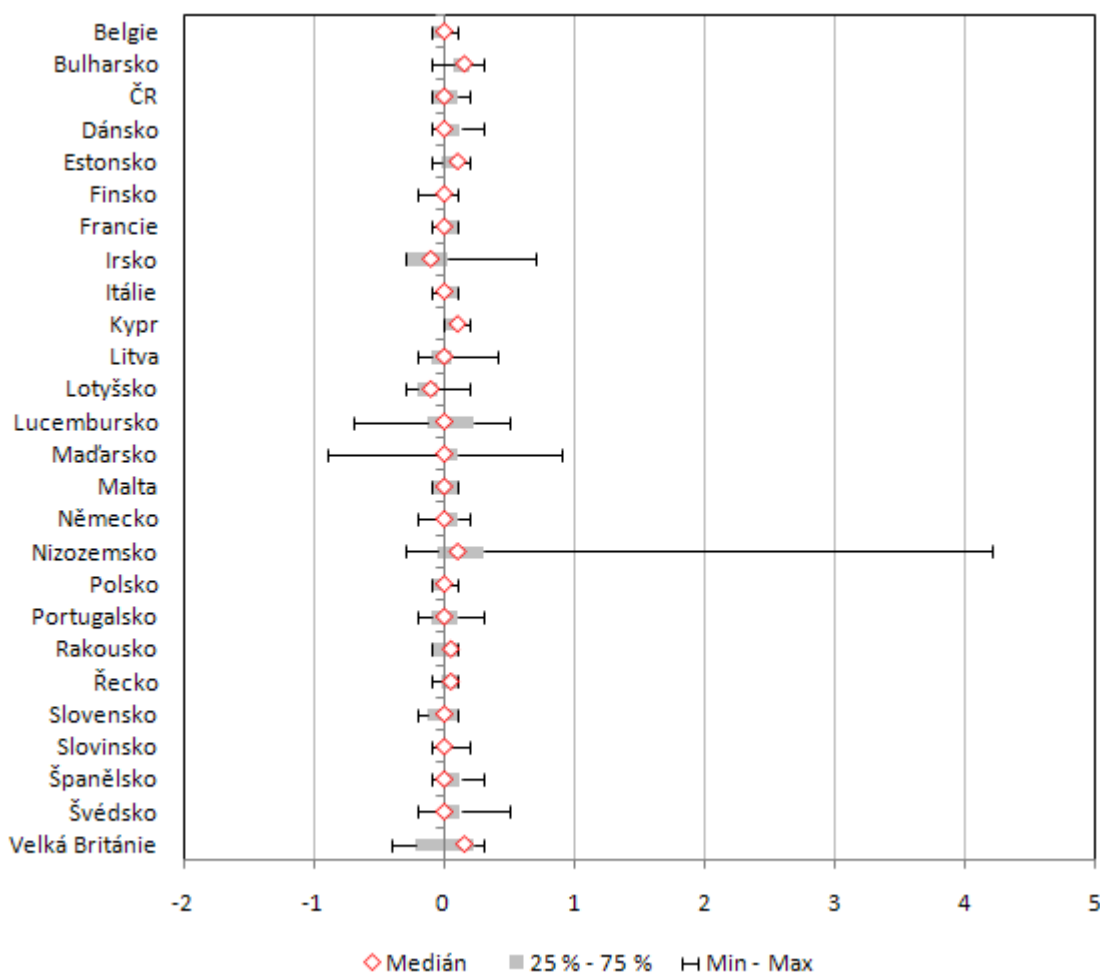
Ve starých zemích připadalo v roce 2007 na jednoho obyvatele pojistné na neživotní pojištění v průměru ve výši 978 eur (27,2 tis. Kč), téměř sedminásobně více než v nových členských

zemích, kde tato částka činila 146 eur (4,1 tis. Kč). Hodnota ČR (277 eur, tj. 7,7 tis. Kč) byla téměř dvojnásobkem průměru nových zemí a v jejich rámci čtvrtá nejvyšší. Částky v případě Slovenska a Polska byly oproti ČR poloviční. Na jednoho obyvatele našich západních sousedů Německa a Rakouska připadala téměř čtyřnásobná částka.

4.1.4 Statistický test: změna podílu pojistného na NŽP na HDP

Cílem statistického testu bylo zjistit, zda existují významné rozdíly v meziroční změně předepsaného pojistného na neživotní pojištění na HDP (v procentních bodech) mezi zeměmi EU, a to za období 2000 – 2007 (použité údaje v Příloze 1).

Do testu nebylo zahrnuto Rumunsko, neboť k této zemi nebyly dostupné údaje o předepsaném pojistném na neživotní pojištění za období 1999 – 2001.

Graf 10 – Změna podílu pojistného na NŽP na HDP (2000-2007, p.b.)

Zdroj: CEA, Eurostat

Hypotézu o shodné meziroční změně podílu předepsaného pojistného na neživotní pojištění na HDP nebylo vhodné ověřit jednofaktorovou analýzou rozptylu, neboť 10 zemí nesplňovalo

podmínku normálního rozdělení pravděpodobností (podle testu kombinace výběrové šikmosti a špičatosti Jarque – Berra) a podle Cochranova testu ani podmínku shody rozptylů všech souborů (hodnota testovacího kritéria $g = 0,72$ šestinásobně překročila kritickou hodnotu $c_{0,05;26;7} = 0,12$).

K ověření hypotézy byl proto použit Kruskalův – Wallisův test. Hodnota testovacího kritéria $q = 18,16$ nepřekročila kritickou hodnotu $\chi^2_{0,05;25} = 37,65$. Hypotéza o shodné meziroční změně podílu předepsaného pojistného na neživotní pojištění na HDP tak nebyla na asymptotické hladině významnosti 0,05 zamítnuta.

Závěr: Podíl předepsaného pojistného na neživotní pojištění na HDP se v období 2000 – 2007 meziročně měnil ve všech 26 testovaných zemích EU stejně.

Výpočet je ještě doplněn krabicovým diagramem typu medián – kvartily – rozpětí (viz Graf 10). Je zřejmé, že mezi mediány hodnot jednotlivých zemí nejsou výraznější rozdíly. Největší medián změny podílu předepsaného pojistného na neživotní pojištění na HDP je v Bulharsku a Velké Británii (obě země 0,15) a nejmenší v Irsku a Lotyšsku (obě země -0,1). Nejvyšší variabilitu vykazují hodnoty Nizozemska (4,5), naopak nejstabilnější byly tyto hodnoty v případě Belgie, Francie, Itálie, Kypru, Malty, Polska, Rakouska a Řecka (všechny 0,2).

4.1.5 Statistický test: reálný růst pojistného na NŽP

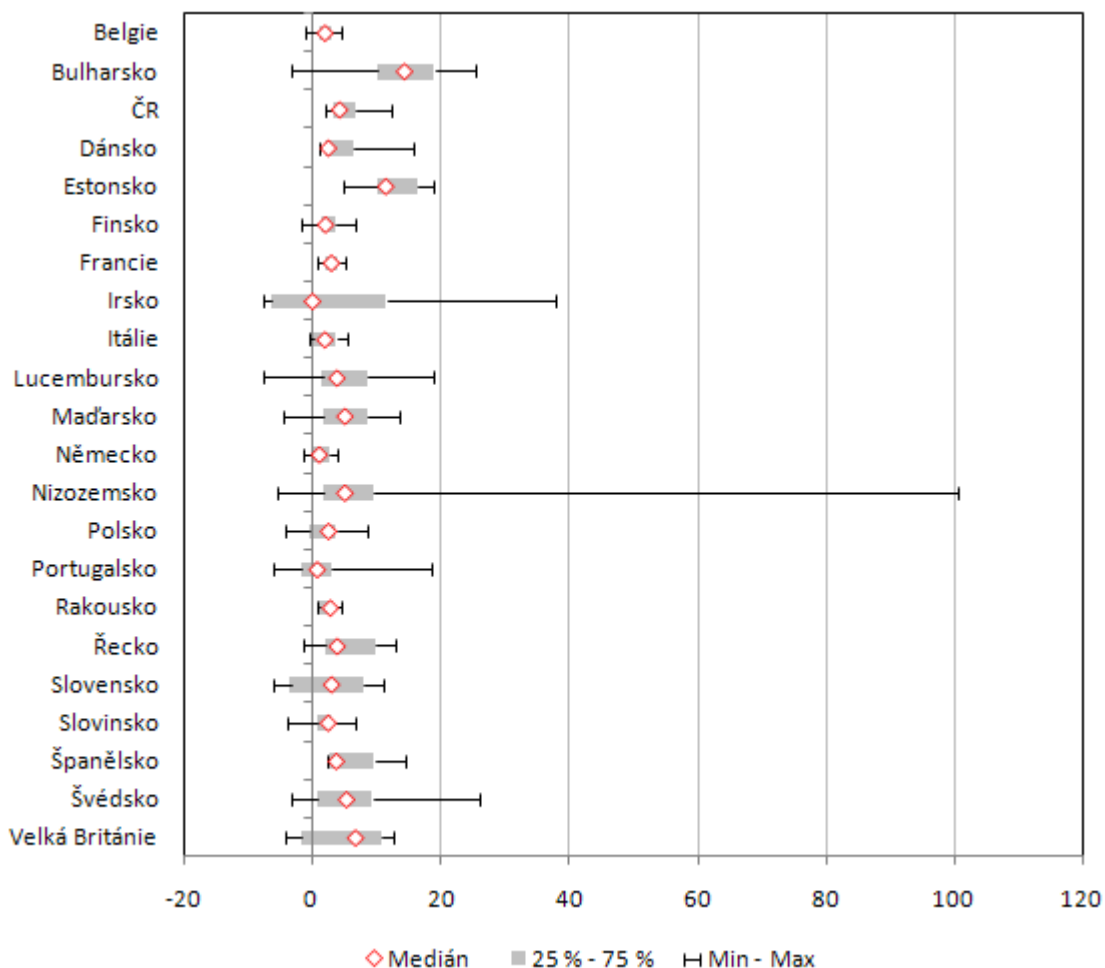
Cílem statistického testu bylo zjistit, zda existují významné rozdíly v meziročním reálném růstu předepsaného pojistného na neživotní pojištění mezi zeměmi EU, a to za období 2000 – 2007 (použité údaje v Příloze 1).

Do testu nebyly zahrnuty Litva a Lotyšsko kvůli nedostupným údajům pro rok 2007, Kypr a Malta z důvodu nedostatečně přesných údajů pro výpočet reálného růstu a Rumunsko, neboť k této zemi nebyly dostupné údaje o předepsaném pojistném na neživotní pojištění za období 1999 – 2001.

Hypotézu o shodném meziročním reálném růstu předepsaného pojistného na neživotní pojištění nebylo vhodné ověřit jednofaktorovou analýzou rozptylu, neboť 7 zemí nesplňovalo podmínku normálního rozdělení pravděpodobností (podle testu kombinace výběrové šikmosti a špičatosti Jarque – Berra) a podle Cochranova testu ani podmínku shody rozptylů všech souborů (hodnota testovacího kritéria $g = 0,6$ více než čtyřnásobně překročila kritickou hodnotu $c_{0,05;22;7} = 0,14$).

K ověření hypotézy byl proto použit Kruskalův – Wallisův test. Hodnota testovacího kritéria $q = 37,42$ mírně překročila kritickou hodnotu $\chi^2_{0,05;21} = 32,67$. Hypotéza o shodném meziročním reálném růstu předepsaného pojistného na neživotní pojištění tak byla na asymptotické hladině významnosti 0,05 zamítnuta.

Graf 11 – Reálný růst pojistného na NŽP (2000-2007, %)

Zdroj: CEA, Eurostat

Neményiova metoda prokázala, že se od sebe liší jedna dvojice zemí, a to Estonsko – Německo (hodnota rozdílu jejich průměrných pořadí 93,25 překročila kritickou hodnotu 91,53).

Závěr: Předepsané pojistné na neživotní pojištění nerostlo reálně v období 2000 – 2007 ve všech 22 testovaných zemích EU stejně, rozdíly byly prokázány u jedné dvojice zemí.

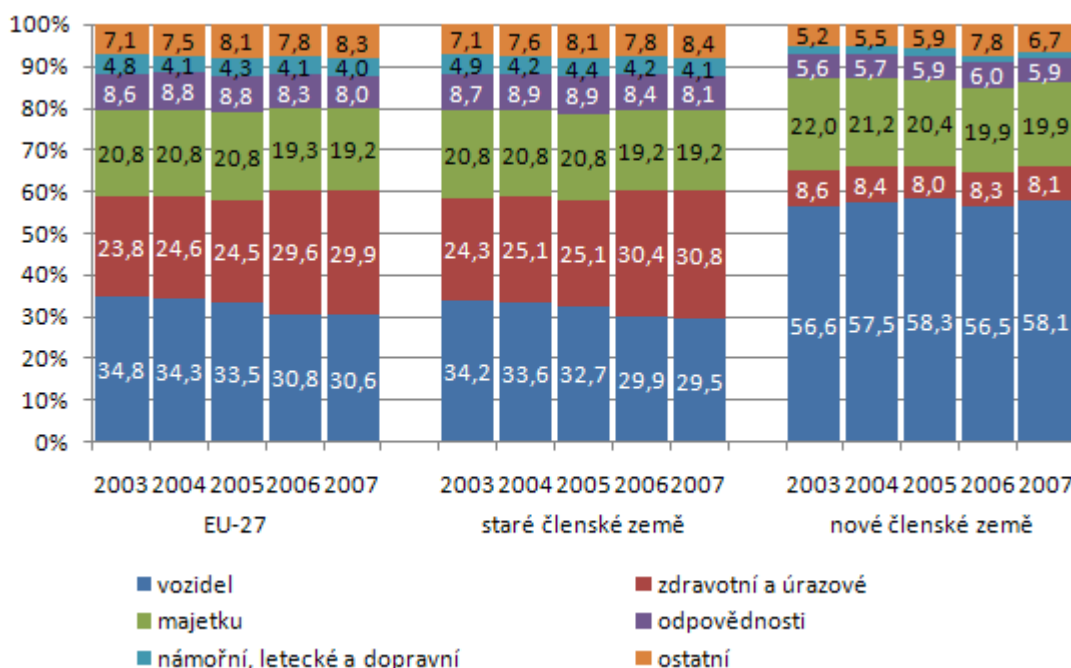
Výpočet je ještě doplněn krabicovým diagramem typu medián – kvartily – rozpětí (viz Graf 11). Z něj je zřejmé, že největší medián reálného růstu pojistného na neživotní pojištění je v Bulharsku (14,3) a nejmenší v Irsku (0). Nejvyšší variabilitu vykazují hodnoty

Nizozemská (106), naopak nejstabilnější byly tyto hodnoty v případě Rakouska (4) a Francie (4,3).

4.2 ODVĚTVÍ NEŽIVOTNÍHO POJIŠTĚNÍ

4.2.1 Struktura předepsaného pojistného na NŽP podle odvětví

S podílem přes 30 % předepsaného pojistného je pojištění vozidel největší třídou neživotního pojištění – viz Graf 12. Přes tři pětiny z tohoto podílu tvoří pojištění odpovědnosti z provozu vozidla (povinné ručení) a zbývající část připadá havarijní pojištění. Druhou největší třídou je sektor zdravotního a úrazového pojištění, v němž ze dvou třetin převládá zdravotní pojištění. Od ledna 2006 je odvětví zdravotního a úrazového pojištění, v důsledku zavedení nového režimu v nizozemském zdravotnictví, velké téměř jako sektor pojištění vozidel. Necelá pětina pojistného připadá na pojištění majetku, které poskytuje ochranu před většinou rizik pro majetek, jako je oheň, krádež a některé škody způsobené počasím. Pojištění všeobecné odpovědnosti představovalo 8 % pojistného na neživotní pojištění. O polovinu menší část pojistného tvořilo námořní, letecké a dopravní pojištění.

Graf 12 – Struktura pojistného na NŽP v EU-27 (2003-2007, %)

Zdroj: CEA

Struktura pojistného na neživotní pojištění ve starých a nových členských zemích je výrazně odlišná – viz Graf 12. Ve starých zemích převládá od roku 2006, kdy jeho podíl překročil díky Nizozemsku úroveň 30 %, sektor zdravotního a úrazového pojištění, jen o něco menší

část představuje pojištění vozidel. V nových členských zemích se téměř tři pětiny pojistného vybraly na pojištění vozidel, což je ve srovnání se starými zeměmi dvojnásobně více. Podíl tohoto sektoru navíc permanentně rostl. Druhým největším sektorem neživotního pojištění je zde pojištění majetku s přibližně stejným, téměř pětiovým podílem jako ve starých zemích. Podíl tohoto sektoru zaznamenal od roku 2003 největší propad. Podíl zdravotního a úrazového pojištění je však u nových členů ve srovnání se starými zeměmi přibližně čtvrtinový.

4.2.2 Vývoj předepsaného pojistného na NŽP podle odvětví

V neživotním pojištění jako celku docházelo v období 2003 – 2007 ve starých i nových členských zemích k reálnému růstu objemu pojistného. Vývoj v jednotlivých odvětvích neživotního pojištění se však různil – viz Tab. 13.

Zdravotní a úrazové pojištění bylo ve sledovaném období nejdynamičtějším odvětvím, na čemž se však z velké části podílel rekordní reálný růst roku 2006 o téměř 29 %, dosažený v důsledku privatizace zdravotního systému v Nizozemsku. Reálná hodnota předpisu rostla ve sledovaném období v průměru o 8,2 %. Při vyloučení „holandského efektu“ činila tato hodnota 3,4 %. Od roku 2005 docházelo ke zpomalování růstu, což mělo spojitost se zpomalením růstu celkových výdajů na zdravotní péči a dávek vyplacených pojistiteli. Shodnou hodnotu průměrného reálného nárůstu objemu pojistného zaznamenaly staré členské země, nárůst v nových členských zemích nedosáhl u tohoto druhu pojištění ve srovnání se starými zeměmi při započítání holandského efektu ani poloviční hodnoty (4 %), při jeho nezahrnutí pak byl mírně vyšší.

V zemích, kde veřejné zdravotní pojištění pokrývá většinu zdravotnických služeb, je hlavní determinantou poptávky po doplňkovém zdravotním pojištění, chápaného jako luxusní statek, výše příjmu klienta. K dalším významným zdrojům poptávky patří nespokojenost s kvalitou služeb poskytovaných v rámci veřejného zdravotnictví (nejistota poskytnutí služby, čekací doby, omezená volba poskytovatele). O potenciální poptávce rozhoduje také zdravotní stav člověka. V řadě zemí hrají vedle individuálních produktů doplňkového pojištění významnou roli i skupinové produkty. Jedná se o země, s nimiž má ČR mnoho společného, ať už je to (v rámci EU-27) nižší ekonomická vyspělost, převažující politická orientace či malá tradice soukromého zdravotního pojištění. Významný je i dynamický rozvoj skupinového zdravotního připojištění v těchto zemích. Klíčovou roli ovšem hraje daňové zvýhodnění takového pojištění, které poskytuje stát. [9]

Silný nárůst zažívala *odvětví neživotního pojištění zařazovaná do skupiny „ostatní“* (zahrnující pojištění právní ochrany, cestovní a úvěrové pojištění), která představují méně než desetinu trhu neživotního pojištění. Během pěti let zde činil průměrný roční růst reálné hodnoty pojistného 7 %. Staré země zaznamenaly mírně nižší hodnotu, v nových zemích vzrostl objem pojistného nejvíce právě v této skupině, a to v průměru o 20 % ročně, zejména díky roků 2006 a 2007.

Tab. 13 – Reálný růst¹⁾ pojistného na NŽP v EU-27 podle odvětví (2003-2007, %)

		2003	2004	2005	2006	2007
EU-27 celkem	Pojištění vozidel	3,1	0,3	-0,8	-2,4	-1,0
	Zdravotní a úrazové pojištění	5,8	5,4	1,7	28,8 *(2,7)	1,5
	Pojištění majetku	8,7	1,6	1,7	-1,4	-0,1
	Všeobecné pojištění odpovědnosti	14,0	3,2	1,8	1,0	-3,4
	Námořní, letecké a dopravní pojištění	8,3	-14,2	7,6	1,2	-2,5
	Ostatní	6,3	8,7	8,9	3,1	8,0
	Neživotní pojištění celkem	6,2	1,9	1,6	6,4 *(-0,1)	0,4
Staré země	Pojištění vozidel	2,9	-0,1	-1,2	-2,7	-1,4
	Zdravotní a úrazové pojištění	5,8	5,4	1,7	29,0 *(2,6)	1,5
	Pojištění majetku	8,6	1,6	1,7	-1,6	-0,2
	Všeobecné pojištění odpovědnosti	14,0	3,1	1,7	0,9	-3,7
	Námořní, letecké a dopravní pojištění	8,4	-14,2	7,7	1,2	-2,5
	Ostatní	6,3	8,6	8,8	2,2	6,9
	Neživotní pojištění celkem	6,2	1,8	1,5	6,4 *(-0,3)	0,1
Nové země	Pojištění vozidel	7,3	6,8	5,9	2,8	5,1
	Zdravotní a úrazové pojištění	3,1	3,5	2,2	11,3	-0,04
	Pojištění majetku	11,0	1,0	1,1	4,1	3,4
	Všeobecné pojištění odpovědnosti	14,4	7,2	8,7	7,5	5,0
	Námořní, letecké a dopravní pojištění	1,2	-8,6	-2,8	-4,8	-6,6
	Ostatní	5,0	10,9	11,3	39,8	38,2
	Neživotní pojištění celkem	7,8	5,2	4,9	6,1	6,8

Zdroj: CEA, Eurostat, vlastní výpočty

Pozn.: 2007 – odhadované údaje, ¹⁾ upravený o inflaci a za celou EU-27 také o změnu směnných kurzů, * po vyloučení efektu privatizace zdravotnictví v Nizozemsku

Průměrný nárůst hodnoty pojistného v reálném vyjádření o 3,2 % za sledovaných pět let zažilo *všeobecné pojištění odpovědnosti*⁹. Toto odvětví zahrnuje mnoho odlišných produktů, jako je pojištění osobní odpovědnosti, profesní odpovědnosti, obchodní odpovědnosti, odpovědnosti ředitelů a úředníků, a je charakteristické svou dlouhodobou povahou. Na zpomalení růstu pozorované od roku 2004 musí být nahlíženo v souvislosti s poklesem celkových nákladů na pojistná plnění. Tvrdá konkurence mezi pojistiteli také vyvíjí tlak na ceny. V dalších letech budou zřejmě obnovy smluv pojištění odpovědnosti za škodu poznamenány snahou kupujících o vyšší limity plnění, snížení sazeb (formou bonusů a slev),

⁹ Mělo by být zdůrazněno, že z důvodu vlastních specifických charakteristik každého národního trhu nejsou data přesně srovnatelná, a tak by souhrnné evropské údaje měly být interpretovány s opatrností.

rozšířené krytí a o sjednání víceletých smluv. Roste počet ze zákona povinných pojištění odpovědnosti, notoricky známé jsou tím země jako Belgie, Portugalsko či Španělsko a Itálie. [12] Ve srovnání se starými zeměmi, s průměrnou hodnotou reálného růstu 3 %, rostlo toto odvětví v nových členských zemích téměř třikrát rychleji (v průměru o 8,5 %).

Do červených čísel se v roce 2006 propadla hodnota reálného růstu u *pojištění majetku* za celou EU i ve starých zemích. Tento propad odráží silnou konkurenci jak na trhu pojištění majetku domácností, tak obchodního majetku. To je v rozporu s nárůstem cen budov, ačkoli v případě obchodního majetku tento nárůst v posledních letech zpomalil. Průměrná hodnota reálného růstu činila ve sledovaném období 2 % za celou EU i za staré země, v nových zemích, kde za celé období nedošlo k reálnému propadu, pak dvojnásobek.

Od roku 2005 v EU-27 (ve starých zemích již o rok dříve) docházelo každoročně k reálnému propadu výše pojistného v sektoru *pojištění vozidel* – viz Tab. 13. V období od roku 2003 činil průměrný propad reálné hodnoty objemu pojistného 0,2 % za celou EU-27, ve starých zemích dokonce 0,5 %. Tento pokles byl způsoben především snížením pojistného na povinné ručení a odráží silnou konkurenci mezi pojistiteli. Snížení cen pojistného bylo umožněno díky technickým faktorům – na jedné straně díky vyšší míře bezpečnosti v silniční dopravě poklesly výdaje na pojistná plnění, na straně druhé vzrostla finanční síla pojistitelů díky dobrým finančním výsledkům dosaženým pojistiteli od konce finanční krize na začátku století. Opačným směrem na cenu pojistného působí růst cen oprav, náhradních dílů a nákladů na léčení stejně jako tendence k růstu kompenzací pro oběti nehod v soudních řízeních. V nových zemích bylo toto odvětví třetím nejdynamičtějším (průměrný reálný růst 5,6 %), na rozdíl od starých členů zde ani v jednom roce nebyl zaznamenán reálný pokles.

Odvětvím, v němž došlo k nejvyššímu poklesu reálné hodnoty předepsaného pojistného za období 2003 – 2007, bylo *námořní, letecké a dopravní pojištění*. V rámci celé EU-27 činil tento pokles v průměru 0,3 % ročně, k čemuž přispěl zejména značný propad v roce 2004. Ten může být na trhu, široce otevřenému mezinárodní konkurenci, částečně vysvětlen posílením kurzu dolaru. V nových zemích byl ve sledovaném období tento pokles, který zde probíhal od roku 2004, mnohem výraznější (o 4,4 % ročně).

Srovnatelná část hrubého domácího produktu (1 %) je ve starých i nových členských státech EU vydávána na *pojištění vozidel*, v roce 2007 v nových zemích dokonce mírně větší než ve starých – viz Tab. 14. To je způsobeno zejména zákonnou povinností pro všechna vozidla mít sjednáno povinné ručení. Přibližně dvojnásobně větší část svého HDP než

v nových zemích vydávají staré země na *pojištění škod na majetku*. Přibližně dvouapůlnásobný podíl na HDP ve srovnání s novými zeměmi mělo ve starých zemích *pojištění všeobecné odpovědnosti a pojištění zařazovaná do skupiny „ostatní“* (zejména pojištění právní ochrany, cestovní a úvěrové pojištění).

Tab. 14 – Podíl pojistného na NŽP na HDP v EU-27 podle odvětví (2003-2007, %)

		2003	2004	2005	2006	2007
EU-27 celkem	Pojištění vozidel	1,14	1,11	1,08	1,03	0,99
	Zdravotní a úrazové pojištění	0,78	0,80	0,79	0,99	0,97
	Pojištění majetku	0,68	0,67	0,67	0,64	0,62
	Všeobecné pojištění odpovědnosti	0,28	0,28	0,28	0,28	0,26
	Námořní, letecké a dopravní pojištění	0,16	0,14	0,14	0,14	0,13
	Ostatní	0,23	0,25	0,27	0,25	0,26
	Neživotní pojištění celkem	3,27	3,25	3,23	3,33	3,23
Staré země	Pojištění vozidel	1,14	1,12	1,09	1,03	0,98
	Zdravotní a úrazové pojištění	0,81	0,83	0,83	1,04	1,03
	Pojištění majetku	0,70	0,69	0,69	0,66	0,64
	Všeobecné pojištění odpovědnosti	0,29	0,29	0,29	0,29	0,27
	Námořní, letecké a dopravní pojištění	0,17	0,14	0,15	0,15	0,14
	Ostatní	0,23	0,26	0,27	0,26	0,28
	Neživotní pojištění celkem	3,34	3,33	3,32	3,43	3,34
Nové země	Pojištění vozidel	1,03	1,04	1,04	0,99	1,01
	Zdravotní a úrazové pojištění	0,16	0,15	0,14	0,15	0,14
	Pojištění majetku	0,40	0,38	0,36	0,35	0,35
	Všeobecné pojištění odpovědnosti	0,10	0,10	0,11	0,11	0,10
	Námořní, letecké a dopravní pojištění	0,04	0,03	0,03	0,03	0,03
	Ostatní	0,09	0,11	0,1	0,13	0,12
	Neživotní pojištění celkem	1,82	1,81	1,78	1,76	1,75

Zdroj: CEA, Eurostat, vlastní výpočty

Pozn.: 2007 – odhadované údaje

Téměř pětinasobku oproti novým zemím dosahuje hodnota podílu na HDP ve starých zemích u *námořního, leteckého a dopravního pojištění*. Při vyloučení vlivu Velké Británie, největšího trhu s tímto pojištěním (s téměř 60 % předepsaného pojistného na toto pojištění v EU-27 – viz Graf 13), se tento rozdíl snižuje o polovinu na přibližně dvouapůlnásobek (0,07 % oproti 0,03 %).

Bez ohledu na zmíněnou nizozemskou privatizaci existují největší rozdíly mezi starými a novými zeměmi v objemu vydávané části HDP na *zdravotní a úrazové pojištění*. Do roku 2005 převyšovala hodnota tohoto podílu ve starých zemích téměř šestinasobně hodnotu v nových zemích. Po privatizaci v Nizozemsku v roce 2006 došlo k nárůstu na sedminásobek.

4.2.3 Podíl členských zemí na pojistném na NŽP podle odvětví

Německo zastupuje největší trh neživotního pojištění v EU-27, dominuje však pouze v souhrnu, v jednotlivých odvětvích ho na druhé místo odsunují jiné ze starých zemí – viz Graf 13. V sektoru *pojištění vozidel* je Německo předstihnuje Itálií (o 0,6 p.b.), následuje

Velká Británie s podílem menším o 1 p.b. V tomto sektoru vybírá šestice největších trhů neživotního pojištění nejmenší část pojistného předepsaného v EU-27 ze sledovaných odvětví (79,2 %), podíl nových členských států je zde naopak ze všech odvětví nejvyšší (přes 7 %).

Česká republika se na celkovém předpisu EU-27 v odvětví pojištění vozidel v roce 2007 podílela 1,1 procenty. Podíl ČR na celkovém předpisu v nových členských zemích v tomto odvětví dosáhl 16 %. To bylo dvouapůlnásobně více než Slovensko, ale o polovinu méně než Polsko. Podíl ČR vzrostl od roku 2003 o 0,25 procentního bodu. Velikost trhu pojištění vozidel sousedního Rakouska odpovídala v roce 2007 velikosti polského trhu.

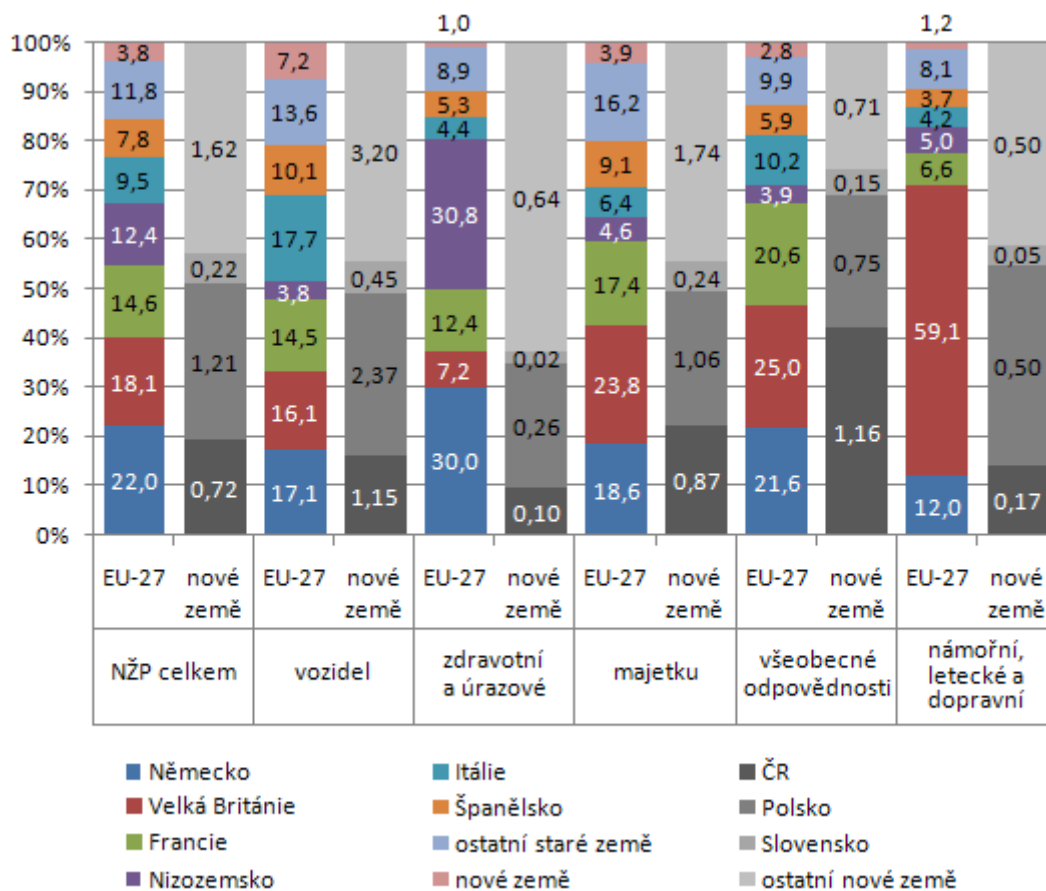
V odvětví *zdravotního a úrazového pojištění* dominuje od roku 2006 s 30%-ním podílem trh Nizozemska, země, která má jako jediná v EU soukromý systém zdravotní péče – viz Graf 13. Německý trh zdravotního a úrazového pojištění, který byl největším v EU do roku 2005, je jen nepatrně menší (o 0,8 p.b.). S přibližně dvaapůlkrát nižším podílem (12,4 %) než Německo představuje třetí největší trh zdravotního a úrazového pojištění Francie. Z pojistného předepsaného na zdravotní a úrazové pojištění v EU-27 vybraly nové členské státy nejmenší část ze všech odvětví (1 %), a to i před rokem 2006.

Z celkového předpisu EU-27 v odvětví zdravotního a úrazového pojištění se v roce 2007 v České republice vybrala necelá jedna desetina procenta (0,096 %), Podíl ČR na celkovém předpisu v nových členských zemích v tomto odvětví dosáhl necelých deseti procent. To bylo čtyřnásobně více než na Slovensku, ale o dvaapůlkrát méně ve srovnání s Polskem. Podíl ČR vzrostl od roku 2003 o 0,01 procentního bodu. Trh zdravotního a úrazového pojištění v ČR představoval v roce 2007 svou velikostí přibližně jednu dvacetinu velikosti trhu tohoto pojištění v sousedním Rakousku.

O čtvrtinu větší trh *pojištění majetku* než Německo má Velká Británie, kde se vybrala necelá čtvrtina pojistného předepsaného v této třídě pojištění – viz Graf 13. Po Německu, s podílem menším o 1,2 p.b., následovala Francie. Podíl šestice největších trhů neživotního pojištění na pojistném vybraném v tomto sektoru (80 %) patří ze sledovaných odvětví k nejmenším (po sektoru pojištění vozidel), podíl nových členských států je zde naopak ze všech odvětví druhý nejvyšší (téměř 4 %).

Česká republika se na celkovém předpisu EU-27 v odvětví pojištění majetku v roce 2007 podílela necelými devíti desetinami procenta (0,87 %). Podíl ČR na celkovém předpisu v nových členských zemích v tomto odvětví přesáhl 20 %. To bylo třiapůlnásobně více než Slovensko, polský trh majetku je o pětinu větší. Podíl ČR vzrostl od roku 2003

o 0,14 procentního bodu. V Rakousku se v roce 2007 na pojištění majetku vybral ve srovnání s ČR více než trojnásobný objem pojistného.

Graf 13 – Podíl členských zemí na pojistném na NŽP podle odvětví (2007, %)

Zdroj: CEA

V odvětví *pojištění všeobecné odpovědnosti* dominuje s čtvrtinovým podílem na předepsaném pojistném Velká Británie – viz Graf 13. Více než pětina celkového předpisu na tento druh pojištění v EU-27 připadala na Německo a Francii. Z pojistného předepsaného na všeobecné pojištění odpovědnosti v EU-27 vybraly nové členské státy v roce 2007 necelá tři procenta.

Z celkového předpisu EU-27 v odvětví pojištění všeobecné odpovědnosti se v roce 2007 v České republice vybralo 1,16 %, nejvíce ze všech odvětví. Podíl ČR na celkovém předpisu nových členských zemí přesáhl 40 %. To bylo téměř osminásobně více než na Slovensku a o polovinu více než v Polsku. Podíl ČR vzrostl od roku 2003 o 0,31 procentního bodu, nejvíce ze všech odvětví. Trh pojištění všeobecné odpovědnosti v ČR představoval v roce 2007 svou velikostí něco přes polovinu velikosti trhu tohoto pojištění v sousedním Rakousku.

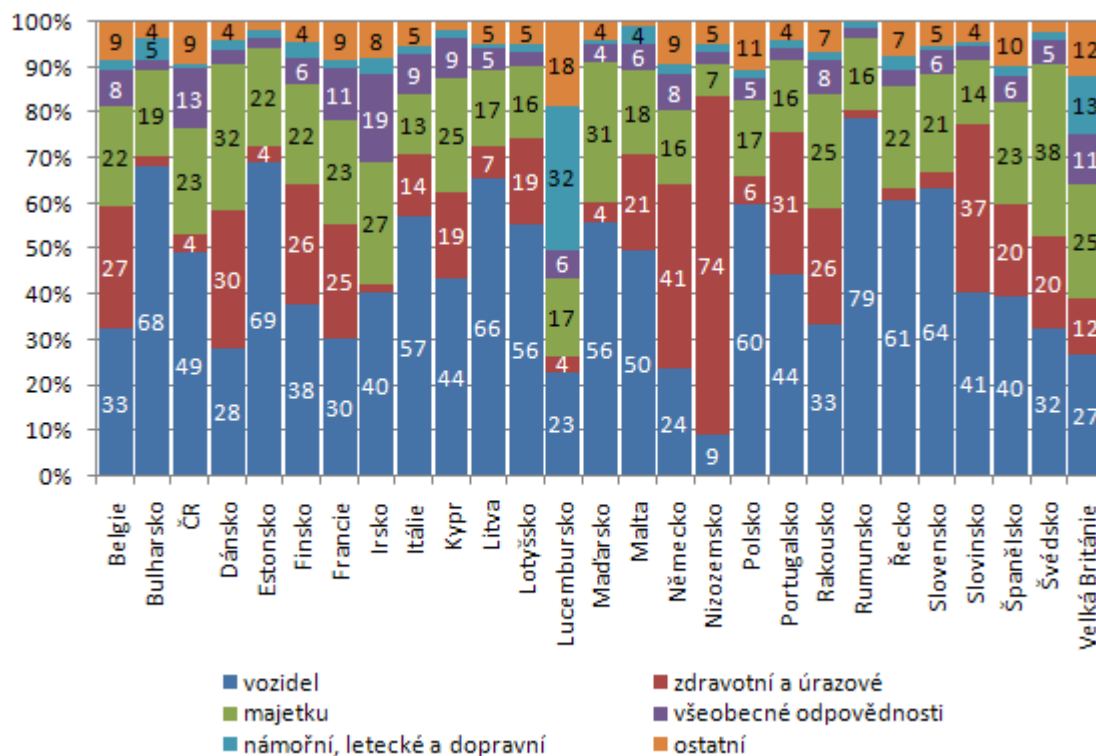
Na největším trhu *námořního, leteckého a dopravního pojištění*, ve Velké Británii, byly v roce 2007 předepsány téměř tři pětiny pojistného v celé EU – viz Graf 13. Německý trh, druhý největší trh tohoto pojištění v EU, dosahoval přibližně pětinové velikosti toho britského. Francouzský trh námořního, leteckého a dopravního pojištění byl o polovinu menší než německý. Podíl šestice největších trhů neživotního pojištění na pojistném vybraném v tomto sektoru (90,7 %) je ze sledovaných odvětví největší, podíl nových členských států je zde naopak ze všech odvětví druhý nejnižší (1,2 %).

Česká republika se na celkovém předpisu EU-27 v odvětví námořního, leteckého a dopravního pojištění v roce 2007 podílela necelými dvěma desetínami procenta (0,17 %). Podíl ČR na celkovém předpisu nových členských zemí dosáhl 14 %, což bylo triapůlnásobně více než Slovensko. Polský trh námořního, leteckého a dopravního pojištění třikrát větší. Podíl ČR vzrostl od roku 2003 o 0,03 procentního bodu. V Rakousku se v roce 2007 na toto pojištění vybral ve srovnání s ČR pětinasobný objem pojistného.

4.2.4 Situace a vývoj v odvětvích NŽP v členských zemích

Mezi jednotlivými členskými zeměmi samozřejmě existují rozdíly ve struktuře předepsaného pojistného na neživotní pojištění – viz Graf 14. Ve většině (22 z 27) zemí tvoří z hlediska objemu předepsaného pojistného největší kategorii pojištění vozidel, nejdominantněji v Rumunsku s podílem 79 %. Na zdravotní a úrazové pojištění se největší část pojistného v roce 2007 vybrala v Nizozemsku a Německu (74, resp. 41 %), pojištění majetku dominovalo ve Švédsku a Dánsku (38, resp. 32 % pojistného). V Lucembursku bylo s téměř třetinovým podílem největším odvětvím námořní, letecké a dopravní pojištění.

V České republice tvořilo téměř polovinu předpisu pojištění vozidel, ve srovnání s Polskem a Slovenskem o čtvrtinu méně. Více než pětinnový podíl v ČR připadal na pojištění majetku, na Slovensku a v Polsku to bylo o něco méně. Třetí největší sektor neživotního pojištění v ČR zastupovalo pojištění odpovědnosti (13 %) s více než dvojnásobným podílem ve srovnání se Slovenskem a Polskem. Německo i Rakousko se jako zástupci starých členských států vyznačovaly oproti ČR podstatně vyšším podílem zdravotního a úrazového pojištění, zejména na úkor pojištění vozidel.

Graf 14 – Struktura pojistného na NŽP v členských zemích (2007, %)

Zdroj: CEA

Na většině trhů starých zemí došlo v roce 2007 v sektoru *pojištění vozidel* kvůli vysoce konkurenčnímu prostředí k reálnému propadu výše předepsaného pojistného – viz Tab. 15. Výjimkami s hodnotou nárůstu od 1,6 do 5 % byly řecký, dánský a britský trh. Drtivá většina trhů pojištění vozidel v nových zemích naopak v tomto roce zaznamenala kladné hodnoty reálného růstu. Česká republika zastupovala společně s Maďarskem jediné dvě nové země, kde reálná hodnota předpisu v tomto odvětví poklesla. Slovensko zaznamenalo oproti ČR mírný nárůst o 1 %, Polsko téměř o 7 %.

Pozitivně se v roce 2007 na většině trhů starých i nových zemí vyvíjelo odvětví *zdravotního a úrazového pojištění*. K výraznému reálnému poklesu došlo ze starých zemí pouze ve Švédsku a Finsku, které vykázalo pokles kvůli změně v účtování. Jedinou z nových zemí, která zaznamenala reálný pokles předpisu pojistného, představovalo Rumunsko. Český trh zdravotního a úrazového pojištění zaznamenal reálný nárůst o necelých 5 %, více než na Slovensku, ale méně než v Polsku. Německo i Rakousko zaznamenaly ve srovnání s ČR nižší reálný růst nepřekračující dvě procenta.

V odvětví *pojištění majetku* došlo v roce 2007 vlivem silné konkurence v polovině starých zemí k poklesu reálné hodnoty pojistného, zejména na největších trzích (kromě Francie). Nové členské země, kromě tří výjimek Slovenska, Bulharska a Malty, zaznamenaly nárůst

v tomto odvětví. Trh pojištění majetku v ČR zaznamenal nárůst o necelých 5 %, rostl mírně rychleji než v Polsku a Rakousku, a také oproti Slovensku a Německu, které zaznamenaly reálný pokles.

Tab. 15 – Reálný růst¹⁾ pojistného na NŽP podle odvětví v členských zemích (2007, %)

Země	Pojištění vozidel	Zdravotní a úrazové pojištění	Pojištění majetku	Pojištění všeobecné odpovědnosti	Námořní, letecké a dopravní	NŽP celkem
Belgie	0,0	3,5	5,8	2,2	-12,9	2,4
Dánsko	1,6	3,3	-0,5	1,4	-2,5	1,2
Finsko	-2,2	-8,2	3,1	8,9	-3,3	-1,8
Francie	-2,0	2,4	1,9	2,9	-5,7	0,9
Irsko	-8,1	1,5	-2,6	-13,8	-	-6,7
Itálie	-2,3	4,2	-0,2	0,7	-7,9	-0,5
Lucembursko	-0,7	-0,5	-0,4	-0,3	-0,5	-0,5
Německo	-4,2	0,7	-2,5	-1,9	-0,1	-1,4
Nizozemsko	-1,8	2,5	-1,5	5,3	7,8	3,0
Portugalsko	-5,3	-0,9	0,2	8,4	3,3	-1,9
Rakousko	-2,1	1,6	3,3	2,8	-2,2	0,9
Řecko	5,0	2,6	3,0	9,4	4,0	4,9
Španělsko	0,2	5,8	3,8	0,7	-2,5	2,5
Švédsko	-2,5	-10,1	-1,6	7,9	0,8	-3,3
Velká Británie	3,0	-1,8	-1,9	-8,3	-2,9	-0,7
Staré země	-1,4	1,5	-0,2	-3,7	-2,5	0,1
Bulharsko	19,0	15,2	-1,3	-6,7	-16,2	11,2
ČR	-0,3	4,6	4,6	4,6	4,6	2,1
Estonsko	20,4	10,6	14,9	11,6	2,0	18,9
Kypr	3,3	11,8	9,8	16,2	-2,2	7,2
Litva	-	-	-	-	-	-
Lotyšsko	-	-	-	-	-	-
Maďarsko	-6,6	4,4	0,2	-14,1	-8,3	-4,6
Malta	1,3	5,8	-0,6	5,9	12,0	2,6
Polsko	6,7	14,9	3,6	6,7	-1,6	8,7
Rumunsko	75,6	-18,0	81,0	60,5	-	38,2
Slovensko	1,0	1,4	-1,6	5,3	-1,1	1,0
Slovinsko	4,1	4,4	5,4	6,3	8,0	4,4
Nové země	5,1	-0,04	3,4	5,0	-6,6	6,8
EU-27	-1,0	1,5	-0,1	-3,4	-2,5	0,4

Zdroj: CEA, Eurostat, vlastní výpočty

Pozn.: odhadované údaje, ¹⁾ upravený o inflaci a za celou EU-27 také o změnu směnných kurzů

Sektor *pojištění všeobecné odpovědnosti* ve většině starých zemí zaznamenal nárůst reálné hodnoty předepsaného pojistného, kvůli propadu na dvou největších trzích – Velké Británii a Německu – se však do červených čísel propadl i souhrnný výsledek za všech patnáct starých zemí. Počet ze zákona povinných pojištění odpovědnosti roste, notoricky známé jsou tím země jako Belgie, Portugalsko či Španělsko a Itálie. Na trzích nových zemí došlo kromě dvou výjimek – Bulharska a Maďarska – k pozitivnímu vývoji pojistného. V tomto odvětví byl nárůst v ČR mírně pod hodnotami dosaženými jak na Slovensku, tak v Polsku. Ve srovnání se sousedním Rakouskem však rostl rychleji.

Trh s námořním, leteckým a dopravním pojištěním zaznamenával kvůli globálnímu poklesu sazeb pojistného a nepříznivému kurzovému vývoji (oslabování kurzu dolaru) na většině trhu starých i nových zemí reálný pokles. To nebyl případ ČR, propad se však týkal všech našich čtyř sousedů.

Tab. 16 – Podíl pojistného na NŽP na HDP podle odvětví v členských zemích (2007, %)

Země	Pojištění vozidel	Zdravotní a úrazové pojištění	Pojištění majetku	Pojištění všeobecné odpovědnosti	Námořní, letecké a dopravní	Ostatní	NŽP celkem
Belgie	0,92	0,76	0,63	0,22	0,06	0,24	2,83
Dánsko	0,80	0,85	0,90	0,09	0,07	0,11	2,82
Finsko	0,66	0,46	0,38	0,10	0,06	0,08	1,74
Francie	0,93	0,78	0,70	0,35	0,06	0,26	3,08
Irsko	0,81	0,04	0,54	0,38	-	0,16	1,93
Itálie	1,40	0,34	0,32	0,21	0,04	0,13	2,45
Lucembursko	0,83	0,13	0,61	0,23	1,14	0,67	3,62
Německo	0,86	1,48	0,59	0,28	0,08	0,34	3,62
Nizozemsko	0,82	6,47	0,62	0,22	0,14	0,44	8,71
Portugalsko	1,19	0,84	0,43	0,07	0,05	0,10	2,69
Rakousko	1,06	0,82	0,81	0,24	0,05	0,21	3,20
Řecko	0,58	0,03	0,22	0,03	0,03	0,07	0,96
Španělsko	1,17	0,60	0,67	0,18	0,06	0,29	2,96
Švédsko	0,74	0,46	0,87	0,12	0,04	0,05	2,28
Velká Británie	0,95	0,42	0,89	0,39	0,46	0,41	3,53
Staré země	0,98	1,03	0,64	0,27	0,14	0,28	3,34
Bulharsko	1,54	0,04	0,43	0,06	0,10	0,08	2,25
ČR	1,11	0,09	0,52	0,29	0,02	0,21	2,24
Estonsko	1,15	0,06	0,36	0,03	0,03	0,03	1,66
Kypr	1,04	0,44	0,60	0,21	0,04	0,04	2,38
Litva	*0,79	*0,08	*0,20	*0,06	*0,01	*0,06	*1,20
Lotyšsko	*0,93	*0,32	*0,27	*0,05	*0,03	*0,08	*1,68
Maďarsko	0,93	0,07	0,51	0,07	0,01	0,07	1,66
Malta	1,11	0,48	0,41	0,13	0,09	0,02	2,23
Polsko	0,94	0,10	0,26	0,08	0,03	0,17	1,57
Rumunsko	1,03	0,02	0,21	0,03	-	0,00	1,29
Slovensko	1,00	0,05	0,34	0,09	0,01	0,08	1,57
Slovinsko	1,51	1,38	0,51	0,12	0,04	0,16	3,72
Nové země	1,02	0,14	0,35	0,10	0,02	0,12	1,76
EU-27	0,99	0,97	0,62	0,26	0,13	0,27	3,23

Zdroj: CEA, Eurostat, vlastní výpočty

Pozn.: odhadované údaje, *2006

Sektor *pojištění vozidel* je jediným z odvětví neživotního pojištění, do nějž nové státy odvádějí větší část svého HDP než staré – viz Tab. 16. Pod druhou nejnižší hodnotou z nových členských států, zaznamenanou v Lotyšsku a Maďarsku (0,93 %), se z patnácti starých zemí nacházelo devět. Nejvíce (přes 1,4 % HDP) je na pojistnou ochranu vozidel vydáváno v Bulharsku, Slovinsku a Itálii, nejméně (pod 0,75 % HDP) naopak v Řecku, Finsku a Švédsku. Hodnota tohoto podílu v ČR (1,11 %) přesáhla v roce 2007 průměr starých i nových zemí a v rámci celé EU-27 byla osmá nejvyšší. Všechny čtyři naše sousední státy vydávaly na pojištění vozidel ve srovnání s ČR menší část svého HDP.

Ve třídě *zdravotního a úrazového pojištění* existují mezi jednotlivými státy, zejména starými a novými, ve velikosti vydávané části HDP značné rozdíly. Zatímco z patnácti starých států dávalo jedenáct z nich na toto pojištění přes 0,4 % HDP a sedm dokonce přes 0,75 % HDP, u dvou třetin nových zemí se tato hodnota nacházela pod 0,1 % HDP. Nejvyšší hodnoty z nových zemí dosáhlo Slovinsko, v rámci celé EU-27 byla třetí nejvyšší. V ČR se na zdravotní a úrazové pojištění vydala necelá jedna desetina procenta HDP, šestá nejvyšší hodnota z nových zemí. Bylo to o třetinu méně než průměr nových zemí, dvakrát více než na Slovensku a mírně pod hodnotou zaznamenanou v Polsku. Ve srovnání s našimi západními sousedy Německem a Rakouskem vydávali Češi na zdravotní a úrazové pojištění šestnáctkrát, resp. devětkrát menší část svého HDP.

V jedenácti z patnácti starých zemí vydávaly v roce 2007 domácnosti a firmy na *pojištění majetku* částku překračující 0,5 % HDP – viz Tab. 16. Ve dvou třetinách nových zemí výše pojistného tuto hodnotu naopak nepřekročila. Česká republika patřila do té třetí třetiny nových zemí, více na pojištění majetku dávaly pouze na Kypru. Na Slovensku ve srovnání s ČR vydávaly na pojistnou ochranu majetku o třetinu méně, v Polsku o polovinu. Subjekty v Německu vydaly na pojištění majetku jen o desetinu více než v ČR, v Rakousku pak více než o polovinu.

Na *pojištění všeobecné odpovědnosti* bylo v devíti z patnácti starých zemí předepsáno pojistné přesahující 0,2 % hrubého domácího produktu, z dvanácti nováčků tuto hranici překročili pouze dva – ČR a Kypr (viz Tab. 16). ČR s nejvyšší hodnotou z nových členů a čtvrtou nejvyšší v rámci celé EU-27 (po Velké Británii, Irsku a Francii) převyšovala průměr nových členů trojnásobně a mírně převýšila i průměr starých členů. Slovensko i Polsko zaznamenaly ve srovnání s ČR hodnotu o dvě třetiny nižší, mírně nižší hodnoty ve srovnání s ČR bylo dosaženo v Rakousku a téměř shodné v Německu.

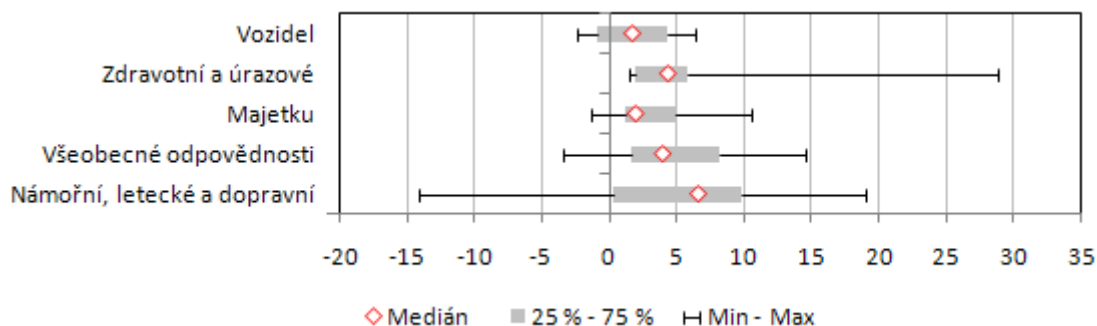
V osmi z patnácti starých členů se v roce 2007 na pojistné na *námořní, letecké a dopravní pojištění* vydala částka mezi 0,05 a 0,08 % HDP, ve třech dalších (Lucembursku, Velké Británii a Nizozemsku) přesáhla 0,14 % HDP (viz Tab. 16). Z dvanácti nováčků naopak hranici 0,05 % HDP překročily pouze Malta a Bulharsko. ČR se s čtvrtým nejhorším výsledkem z nových členů (0,02 % HDP) nacházela na hodnotě průměru za nové členy. Polsko dosáhlo o čtvrtinu lepšího výsledku, Slovensko naopak o čtvrtinu horšího. V Rakousku se na toto pojištění oproti ČR vydala dvojnásobně větší část hrubého domácího produktu, v Německu pak téměř čtyřnásobně větší.

Na druhy neživotního pojištění, zahrnované do skupiny „ostatní“ (zejména pojištění právní ochrany, cestovní a úvěrové pojištění), vydávalo jedenáct z patnácti starých členů částku přesahující 0,1 % HDP, z dvanácti nováčků pouze tři (viz Tab. 16). Hodnota tohoto podílu dosažená v roce 2007 v České republice byla v rámci nových členů nejvyšší a v rámci celé EU-27 osmá nejvyšší. Ve srovnání se Slovenskem trojnásobná, oproti Polsku o čtvrtinu vyšší, shodná s hodnotou dosaženou v Rakousku a o dvě pětiny nižší než v Německu.

4.2.5 Statistický test: reálný růst pojistného podle odvětví NŽP

Cílem statistického testu bylo zjistit, zda existují významné rozdíly v meziročním reálném růstu předepsaného pojistného v jednotlivých odvětvích neživotního pojištění, a to za období 2000 – 2007 (použité údaje v Příloze 1).

Hypotézu o shodném meziročním reálném růstu předepsaného pojistného v jednotlivých odvětvích neživotního pojištění nebylo vhodné ověřit jednofaktorovou analýzou rozptylu, neboť u zdravotního a úrazového pojištění nebyla splněna podmínka normálního rozdělení pravděpodobností (podle testu kombinace výběrové šikmosti a špičatosti Jarque – Berra), ačkoli druhá podmínka – shoda rozptylů všech souborů – byla podle Cochranova testu splněna (hodnota testovacího kritéria $g = 0,41$ nepřekročila kritickou hodnotu $c_{0,05;5;7} = 0,46$).

Graf 15 – Reálný růst pojistného podle odvětví NŽP (2000-2007, %)

Zdroj: CEA, Eurostat

K ověření hypotézy byl proto použit Kruskalův – Wallisův test. Hodnota testovacího kritéria $q = 2,62$ nepřekročila kritickou hodnotu $\chi^2_{0,05;4} = 9,49$. Hypotéza o shodném meziročním reálném růstu předepsaného pojistného ve všech odvětvích neživotního pojištění tak nebyla na asymptotické hladině významnosti 0,05 zamítnuta.

Závěr: Předepsané pojistné rostlo reálně v období 2000 – 2007 ve všech odvětvích neživotního pojištění stejně.

Výpočet je ještě doplněn krabicovým diagramem typu medián – kvartily – rozpětí (viz Graf 15). Z grafu je zřejmé, že největší medián reálného růstu předepsaného pojistného je u námořního, leteckého a dopravního pojištění (6,6) a nejmenší u pojištění vozidel (1,7). U námořního, leteckého a dopravního pojištění však hodnoty vykazují také nejvyšší variabilitu (33,2), v odvětví s nejmenším průměrným růstem – pojištění vozidel – byly tyto hodnoty nejstabilnější (8,8).

5. VÝHLED POJIŠŤOVNICTVÍ V EVROPĚ PRO ROK 2009

Finanční služby a pojišťovny čelí v roce 2009 enormním komplikacím, protože se musí vypořádávat s hospodářským poklesem a reagovat na posuny na trhu a v očekávání zákazníků. Stejně jako zbytek světa směřuje Evropa k recesi a během roku 2010 je očekáván nárůst nezaměstnanosti. U většiny pojistitelů došlo kvůli nižším investičním výnosům a ziskům z upisování ovlivněných klesajícím hospodářstvím ke zhoršení jejich provozních výsledků. Předpokládá se růst tržeb, ale nižším tempem. S tím, jak se budou společnosti přizpůsobovat měnícímu se finančnímu prostředí, se budou objevovat příležitosti pro posílení bilancí, zlepšení celkové efektivity a financování inovativních produktů v oblastech jako zdravotní a penzijní pojištění. [28]

5.1 ŽIVOTNÍ A PENZIJNÍ POJIŠTĚNÍ

Hlavní skutečnosti, které vyvolaly pokles, přetrvávají a v roce 2009 se očekává další oslabení růstu tržeb a zisků. Prodeje životního pojištění v západní Evropě v roce 2008 poklesly, zejména kvůli investičním produktům, ačkoli prodeje životního pojištění ve střední a východní Evropě stouply a v celé Evropě dále rostlo pojistné na penzijní pojištění z nových smluv. Provozní výsledky životního pojištění se kvůli poklesu investičních výnosů zhoršily. V prostředí propadlých akciových trhů bude nadále pokračovat negativní dopad produktů životního a penzijního pojištění s vloženými opcemi a garancemi. Odpisy časového rozlišení pořizovacích nákladů na pojistné smlouvy a zvýšení rezerv spojené s produktovými zárukami budou dále stlačovat zisky v roce 2009.

Hodnota vkladů klientů v investičních produktech a dalších fondech založených na aktivech během roku 2008 značně klesla, postoj zákazníků se kvůli propadu penzijních úspor posunoval a nelikvidita některých účtů ohrozila penze milionů Evropanů. Prodeje investičních produktů budou dále klesat a zákazníci budou vyhledávat tradičnější produkty, protože se zaměří na ochranu.

Charakteristiky produktů budou postupně transparentnější. Penzijní produkty budou poskytovat jasněji definované toky penzijních dávek a nabídky jak životního, tak penzijního pojištění budou poskytovat určitý vyšší podíl na ziscích a investičních výnosech, s investičním portfoliem spravovaným centrálně pojistitelem. Pojistitelé budou přesně vyhodnocovat postoje zákazníků a budou vyvíjet a přinášet na trh produkty, které vyhovují potřebám různých segmentů zákazníků.

Penzijní plány představují obrovskou příležitost pro pojistitele a zajistitele. Úkolem bude vyvinout propracovanější techniky řízení aktiv a pasiv s cílem maximalizování výnosů při současném řízení rizika dlouhověkosti a efektivního rozložení kapitálu. Zajištění bude hrát hlavní roli při řízení těchto rizik a jako možné řešení budou na konci roku 2009 opět připadat v úvahu transakce na kapitálových trzích. [28]

5.2 MAJETKOVÉ POJIŠTĚNÍ

Sazby neživotního pojištění během roku 2008 nadále klesaly. Nárůst tržeb v roce 2009 bude malý z důvodu ústupu poptávky po primárním pojištění. Komerční pojištění bude ovlivněno klesajícími cenami majetku, recesí v západní Evropě a zpomalováním ekonomik ve střední a východní Evropě. Očekává se, že pojistitelé budou omezovat určité obchody jako například pojištění úvěrů. V budoucnu se mohou objevit příležitosti pro fúze a akvizice pojišťoven, transakce však budou odkládány do doby, než bude dostupný větší kapitál a soukromí kapitáloví investoři budou moci znovu vstoupit na trh dluhopisů. Sazby pojištění vozidel budou stagnovat.

Ziskové marže budou stlačeny. Dojde k dalším poklesům hodnoty aktiv, investiční výnosy se budou dále propadat a škodovost bude narůstat v důsledku nižších sazeb a vyšších škod. Tyto škody budou spouštěny jak finanční krizí – jako škody v pojištění profesní odpovědnosti, pojištění odpovědnosti ředitelů a funkcionářů a pojištění úvěrů – tak větším počtem právních sporů v Evropě.

Podle prvotních náznaků budou obnovená jednání o cenách podporovat posilování několika málo vybraných rizik a trhů, kterým se podařilo oddělit se od zbytku. Konkurence a úpisování za podhodnocené sazby udržuje ceny v souhrnu na nízké úrovni. V polovině roku 2009 se očekává růst cen, zejména kvůli potřebě kapitálové ochrany pojistitelů, a strategie zvyšování kapitálu budou zvyšovat poptávku po zajištění a zajistitelé budou tlačit ceny vzhůru. [28]

5.3 ZDRAVOTNÍ POJIŠTĚNÍ

Zdravotní pojištění nabízí příležitosti pro zrychlený růst v Evropě pro rok 2009, a to pro životní i neživotní pojišťovny. V současné době mají všechny země určitou formu soukromého zdravotního pojištění, které je doplňkové k veřejnému zdravotnímu systému, kryjícího spoluúčast a služby neposkytované veřejným systémem a / nebo „nadstandardní“ služby jako soukromé nemocniční pokoje. V Evropě, kde jsou trhy jinak vysoce

fragmentované, působí jen několik málo hlavních zdravotních pojišťovatelů, částečně kvůli kultuře poskytování místní zdravotní péče. Trh však bude muset být konsolidován, aby dosáhl cílů týkajících se kvality a kontroly nákladů, a vlády začaly dohlížet na soukromé pojišťovatele za účelem dosažení těchto cílů a zavedení větší disciplíny v sektoru.

Z faktorů, které ovlivňují výši nákladů, je třeba zmínit: (1) rostoucí náklady veřejného systému, zejména v současném hospodářském prostředí; v roce 2009 bude přesun nákladů z veřejného systému na spotřebitele pokračovat; (2) náklady na zdravotní péči pro stárnoucí populaci; (3) poptávka spotřebitelů po lepší péči a rychlejším přístupu; a (4) potenciál pro vládní outsourcing¹⁰ částí veřejných systémů, který pravděpodobně dostane na přední místa politických programů. [28]

5.4 PŘEHODNOCENÉ RŮSTOVÉ STRATEGIE VE STŘEDNÍ A VÝCHODNÍ EVROPĚ

Na začátku roku 2007 se zdálo, že ekonomiky střední a východní Evropy byly dostatečně odděleny od USA a západní Evropy, aby přestály finanční krizi pouze s omezeným negativním dopadem. Ale finanční nákaza, která se rozšířila do zemí střední a východní Evropy, má za následek nižší růst, oslabování akciových trhů a strnulost trhů s úvěry.

Na pojistných trzích ve střední a východní Evropě se předpokládá růst, ale pomalejším tempem. Pojišťovatelé by se měli orientovat na jednoduché a transparentní ochranné produkty jako kapitálové životní pojištění a zdravotní pojištění. V delším období, po expanzi těchto obchodů, bude dále růst poptávka po neživotním pojištění a po zajištění přírodních katastrof a obchodních rizik (jako lodní doprava, přístavy a přepravní potrubí). Pojišťovatelé, kteří chtějí rozšířit své obchody do zemí střední a východní Evropy, by se měli zaměřit na specifické tržní segmenty, jako jsou finanční produkty konformní s islámem (např. takaful), který muslimům zakazuje využívat mnoha konvenčních bankovních produktů.

Expanze západní Evropy bude oproti tempu roku 2007 zpomalovat. Nadnárodní pojišťovatelé zcela neustoupí od svých expanzivních strategií, ale své investiční záměry budou mnohem pečlivěji prozkoumávat. Navzdory zpomalujícímu růstu se pojišťovny musí zaměřit na lidské zdroje – jak vnitrostátní, tak nadnárodní pojišťovny mají nedostatek kvalifikovaného personálu. [28]

---

¹⁰ Outsourcing znamená přenesení určitých aktivit a odpovědnosti za ně na externí zdroje.

ZÁVĚR

Pojištění znamená jednak přenesení rizika na specializovanou instituci – pojistitele, jednak také tvorbu rezerv na krytí rizik (prostřednictvím příspěvků na pojištění od jednotlivých zúčastněných). Jde o kolektivní tvorbu rezervy, o rozdělení rizika mezi více zúčastněných a krytí rizik není ohraničeno naspořenými prostředky jednotlivého účastníka.

Země s vyšší ekonomickou úrovní prokazují oproti hospodářsky méně rozvinutým zemím vyšší úroveň pojištěnosti (objem výdajů na pojištění v poměru k hrubému domácímu produktu) jak v oblasti životního pojištění, tak v oblasti neživotního pojištění. U životního pojištění je důvodem existence volných zdrojů, které lze do životního pojištění investovat, u neživotního pojištění je to vyšší technické a technologické vybavení, které je vystaveno většímu ohrožení, z čehož vyplývá i potřeba vyšší míry využití pojistných produktů, zejména majetkového pojištění.

Český pojistný trh se legislativně i produktovou nabídkou vyrovná vyspělým zemím Evropy, je stabilní, velmi konkurenční a ochrana práv spotřebitele je rovněž na vysoké úrovni. Na druhé straně je však i co zlepšovat, například informovanost klientů o nabízených produktech.

Počet pojišťoven v Evropské unii klesá, trendem je slučování pojišťoven do větších gigantů kvůli lepší schopnosti dostát závazkům z pojistných smluv. To se týká zejména starých členských států, na expandujících trzích nových členů, mezi které patří i ČR, počet pojišťoven roste. V ČR bylo ke konci roku 2007 celkem 52 pojišťoven, ve srovnatelně velkých západních zemích však působí větší počet pojistitelů. V Portugalsku a Řecku o polovinu, v Belgii trojnásobek a ve Švédsku dokonce sedminásobek.

Na největších pojistných trzích EU – Velké Británii, Francii a Německu – je vybíráno přes 60 % celkového objemu předepsaného pojistného. Podíl trhů nových zemí se v roce 2007 zastavil pod třemi procenty. Pojišťovny v České republice vybraly necelého půl procenta objemu pojistného předepsaného v EU, tato hodnota postupně roste. Český pojistný trh je třikrát větší než slovenský, oproti polskému dvoupětinový a třetinový ve srovnání s rakouským.

Reálná hodnota celkového předepsaného pojistného rostla v roce 2007 ve starých zemích kvůli silné konkurenci mezi pojistiteli a mezi různými finančními sektory mnohem nižším tempem růstu ve srovnání s novými zeměmi. Tento rychlejší růst na trzích nových zemí

demonstruje proces dohánění úrovně pojištěnosti panující na vyspělých západních trzích, oproti nimž mají v této oblasti rozvíjející se trhy značné rezervy. Zatímco částka vydávaná na pojištění na západních trzích představuje v průměru hodnotu odpovídající 9 % hrubého domácího produktu, v nových členských zemích je o dvě třetiny nižší.

To je i případ ČR. Hodnota části HDP vydávané na pojištění je u nás sice mírně vyšší než průměr nových členů a v jejich rámci spolu s Polskem čtvrtá nejvyšší, za vyspělými trhy však ČR značně zaostává. Na Slovensku dosáhla hodnota tohoto ukazatele mírně nižší hodnoty než v ČR. Předpis pojistného však v ČR v roce 2007 zaznamenal jeden z nejnižších reálných nárůstů v rámci nových členských zemí. Naši vyspělejší sousedé, Rakousko a Německo, se z hlediska propojištěnosti nacházely pod průměrem starých zemí a ve srovnání s ČR vydávaly na pojištění asi o polovinu, resp. tři čtvrtiny větší část HDP.

Na vyspělých západních trzích tvoří životní pojištění z důvodu jeho rostoucího významu jako spořicího nástroje pro krytí potřeb lidí ve stáří přes 60 % vybraného pojistného. Na pojistných trzích nových zemí naopak převažuje neživotní pojištění, v ČR ve větší míře než v průměru za nové členy. Na Slovensku a v Polsku se tento poměr více přibližuje stavu ve starých zemích. Na rozdíl od těchto našich východních sousedů, Německo a Rakousko vykazují velmi podobné rozložení pojistného mezi životní a neživotní pojištění jako v ČR.

Zaostalost trhů nových zemí za trhy západních zemí je v odvětví životního pojištění výraznější než v případě neživotního pojištění, protože produkty životního pojištění mají v západních zemích dlouholetou tradici. Z vytvořeného hrubého domácího produktu se ve starých zemích na životní pojištění vydává v průměru 5,7 %, v nových zemích pak ani ne třetina této hodnoty (1,6 %).

Propojištěnost v životním pojištění v ČR dosáhla v roce 2007 hodnoty téměř shodné s průměrem nových zemí. Hodnota tohoto ukazatele zaznamenaná na Slovensku byla téměř stejná, Polsko dosáhlo o polovinu vyšší hodnoty. V Rakousku a Německu tvořilo pojistné na životní pojištění dvojnásobně větší část HDP než v ČR.

V tomto odvětví neživotního pojištění se úroveň trhů nových zemí přibližuje západním trhům více než u životního pojištění. Zatímco ve starých zemích představovalo pojistné na neživotní pojištění 3,3 % vytvořeného HDP, nové země dosáhly poloviční hodnoty.

V ČR dosáhla hodnota propojištěnosti v neživotním pojištění v roce 2007 o necelou třetinu vyšší hodnotu (2,2 %) než průměr nových členů, ve srovnání s průměrem starých zemí

o třetinu nižší. Polsko i Slovensko dosáhly oproti ČR o čtvrtinu nižší hodnoty, v Rakousku a Německu tvořilo pojistné na neživotní pojištění o polovinu větší část HDP než v ČR.

Nejblíže k úrovni vyspělých západních zemí je v ČR odvětví pojištění vozidel. Hodnota podílu pojistného předepsaného v tomto odvětví v ČR přesáhla průměr starých i nových zemí a v rámci celé EU-27 byla osmá nejvyšší. Všechny čtyři naše sousední státy vydávaly na pojištění vozidel ve srovnání s ČR menší část svého HDP. V sektoru pojištění všeobecné odpovědnosti ČR v roce 2007 zaznamenala nejvyšší hodnotu podílu na HDP z nových členů a čtvrtou nejvyšší v rámci celé EU. Slovensko i Polsko zaznamenaly ve srovnání s ČR hodnotu o dvě třetiny nižší, mírně nižší hodnoty ve srovnání s ČR bylo dosaženo v Rakousku a téměř shodné v Německu. Na pojištění majetku se v České republice v roce 2007 vydala druhá největší část HDP z nových zemí, jen o pětinu menší část HDP než v průměru za staré země. Na Slovensku ve srovnání s ČR vydávaly na pojistnou ochranu majetku o třetinu méně, v Polsku o polovinu. Subjekty v Německu vydaly na pojištění majetku jen o desetinu více než v ČR, v Rakousku pak více než o polovinu. Mnohem nižších hodnot dosahovala v ČR pojištěnost v odvětví zdravotního a úrazového pojištění a v odvětví námořního, leteckého a dopravního pojištění.

Z výsledků uskutečněných statistických testů vyplynulo, že v žádné ze zemí EU nedocházelo oproti ostatním zemím v období 2000 – 2007 k výrazně odlišnému vývoji propojištěnosti ani v souhrnu, ani odděleně v odvětví životního a neživotního pojištění. Dalším závěrem byl shodný reálný růst ve všech odvětvích neživotního pojištění za celou EU. Rozdíly naopak statistické testy prokázaly v tempu reálného růstu pojistného jak v odvětví životního pojištění (výrazně vyšší tempa růstu zaznamenávaná v Estonsku ve srovnání s Kypru a Německem), tak v rámci neživotního pojištění (podstatně rychlejší růst dosahovaný v Estonsku oproti Německu).

V roce 2009 se kvůli finanční krizi, která snížila investiční výnosy, očekává další oslabení růstu tržeb a zisků pojišťoven. Negativní vliv na hospodářské výsledky pojišťoven budou nadále mít produkty životního a penzijního pojištění s garantovaným výnosem. Prodeje investičních produktů budou dále klesat a zákazníci budou vyhledávat tradičnější produkty, protože se ve větší míře zaměří na ochranu. Obrovskou příležitostí pro pojistitele a zajistitele představují penzijní plány, příležitostí pro zrychlený růst nabízí také zdravotní pojištění. V odvětví majetkových pojištění se očekává, že pojistitelé budou omezovat určité obchody jako například pojištění úvěrů.

Cílem této práce byla komparace vývoje a úrovně českého pojistného trhu s Evropskou unií jako celkem, se skupinou patnácti starých členských států, skupinou dvanácti nových členských zemí a zvlášť také se zeměmi sousedícími s Českou republikou a dále také zjištění vývojových tendencí v pojišťovnictví pro nejbližší roky. Cíl práce byl tedy splněn.

POUŽITÁ LITERATURA

Monografie

- [1] ČEJKOVÁ, Viktória. *Pojistný trh*. 1. vyd. Praha : Grada, 2002. 119 s. ISBN 80-247-0137-5.
- [2] DAŇHEL, Jaroslav. *Pojistná teorie*. 1. vyd. Praha : Professional Publishing, 2005. 332 s. ISBN 80-86419-84-3.
- [3] DUCHÁČKOVÁ, Eva. *Principy pojištění a pojišťovnictví*. 2., aktualiz. vyd. Praha : Ekopress, 2005. 178 s. ISBN 80-86119-92-0.
- [4] GROTE, W. – KÖSTER, P. *Allgemeine Versicherungslehre*. 4. Aufl. Haan-Gruiten : Europa-Lehrmittel, 1996. 208 s. ISBN 3-8085-9054-8.
- [5] HRADEC, M. – ZÁRYBNICKÁ, J. – KŘIVOHLÁVEK, V. *Pojištění a pojišťovnictví*. 1. vyd. Praha : Vysoká škola finanční a správní, 2005. 215 s. ISBN 978-80-86754-48-2.
- [6] KUBANOVÁ, J. – LINDA, B. *Sbírka příkladů z pravděpodobnosti*. Bratislava : Statistika, 2004. 139 s. ISBN 80-85659-36-0.
- [7] MAJTÁNOVÁ, Anna. *Poišťovníctvo : teória a prax = Pojišťovnictví : teorie a praxe*. 1. vyd. Praha : Ekopress, c2006. 288 s. ISBN 80-86929-19-1.
- [8] VAUGHAN, E. J. – VAUGHAN, T. M. *Fundamentals of risk and insurance*. 9th ed. Hoboken : John Wiley & Sons, c2003. xvi, 686 s. ISBN 0-471-21687-9.

Seriálové publikace

- [9] BOHUMSKÝ, Petr. Lze si pojistit zdraví? *Pojistný obzor*, 2008, roč. LXXXV, č. 1, s. 20-21. ISSN 0032-2393.
- [10] DUCHÁČKOVÁ, Eva. Světový pojištný trh v roce 2006. *Pojistný obzor*, 2007, roč. LXXXIV, č. 3, s. 9-10. ISSN 0032-2393.
- [11] DUCHÁČKOVÁ, E. – DAŇHEL, J. Vrací se českému pojištnému trhu rychlejší dynamika? *Pojistný obzor*, 2007, roč. LXXXIV, č. 9, s. 4-5. ISSN 0032-2393.
- [12] ZIKÁN, Václav. Trh pojištění odpovědnosti za škodu v letech 2005-2006. *Pojistný obzor*, 2007, roč. LXXXIV, č. 9, s. 9-10. ISSN 0032-2393.

Elektronické zdroje

- [13] ALFÖLDI-ŠPERKEROVÁ, Marcela. *Souboj o 220 miliard korun* [online]. 10.1.2008 [cit. 2009-02-09]. Dostupný z WWW: <http://ekonom.ihned.cz/c4-10001045-22732440-404000_d-souboj-o-220-miliard-korun>.
- [14] BUDÍKOVÁ, Marie. *Statistika II : distanční studijní opora* [online]. Vydání první. Brno : Masarykova univerzita, 2006 [cit. 2008-10-30]. Dostupný z WWW: <http://econ.muny.cz/data/PMSTII/PMSTII_dso.pdf>.
- [15] BUŘÍK, Lukáš. *Pojistný trh ztrácí na dynamice* [online]. 15.2.2007 [cit. 2008-07-27]. Dostupný z WWW: <<http://www.finance.cz/zpravy/finance/97310-pojistny-trh-ztraci-na-dynamice/>>.
- [16] CEA. *European Insurance in Figures (2007 Data)* [online]. 20.10.2008 [cit. 2008-10-20]. Dostupný z WWW: <http://www.cea.eu/uploads/DocumentsLibrary/documents/1224519688_eif.pdf>.
- [17] CEA. *European Insurance in Figures (2007 Data) dataset* [online]. 20.10.2008 [cit. 2008-11-01]. Dostupný z WWW: <http://www.cea.eu/uploads/DocumentsLibrary/documents/1225184978_eif-2006_fix.xls>.
- [18] CEA. *European Insurance in Figures (Key Data 2007)* [online]. 15.7.2008 [cit. 2008-07-20]. Dostupný z WWW: <http://www.cea.eu/uploads/DocumentsLibrary/documents/1216125503_eif.pdf>.
- [19] CEA. *The European Life Insurance Market in 2006* [online]. 30.5.2008 [cit. 2008-11-25]. Dostupný z WWW: <http://www.cea.eu/uploads/DocumentsLibrary/documents/1215763548_life-2006.xls>.
- [20] CEA. *European Insurance in Figures (2006 Data)* [online]. 1.8.2007 [cit. 2008-07-08]. Dostupný z WWW: <<http://www.cea.eu/uploads/DocumentsLibrary/documents/Stat%2031%20-%20European%20Insurance%20in%20Figures.pdf>>.
- [21] CEA. *The European Life Insurance Market in 2005* [online]. 1.4.2007 [cit. 2008-07-10]. Dostupný z WWW: <<http://www.cea.eu/uploads/DocumentsLibrary/documents/life.pdf>>.

- [22] CEA. *European Insurance in Figures (2005 Data)* [online]. 5.7.2006 [cit. 2008-07-10]. Dostupný z WWW: <http://www.cea.eu/uploads/DocumentsLibrary/documents/1202311344_eif-2006-web.pdf>.
- [23] Česká asociace pojišťoven. *Výroční zpráva 2007* [online]. 17.9.2008 [cit. 2008-09-23]. Dostupný z WWW: <http://www.cap.cz/FileFromWSS.ashx?file=http://capsrv01/DOKUMENTY_01%2fC_Z_vyrocní_zprava_2007.pdf>.
- [24] Česká národní banka. *Zpráva o výkonu dohledu nad finančním trhem 2007* [online]. 30.6.2008 [cit. 2008-07-19]. Dostupný z WWW: <http://www.cnb.cz/cs/dohled_fin_trh/dnft_zpravy/download/dnft_2007_cz.pdf>.
- [25] DUBSKÁ, Drahomíra. *Tempo výdajů českých domácností na pojistnou ochranu se snižuje* [online]. 15.6.2006 [cit. 2008-07-18]. Dostupný z WWW: <[http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/1e01747a199f30f4c1256bd50038ab23/39c7e4a834d94466c125718d003179b6/\\$FILE/tv20060615.doc](http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/1e01747a199f30f4c1256bd50038ab23/39c7e4a834d94466c125718d003179b6/$FILE/tv20060615.doc)>.
- [26] DUCHÁČKOVÁ, Eva. *Světový pojistný trh a trendy* [online]. 26.9.2008 [cit. 2008-11-11]. Dostupný z WWW: <http://bankovnictvi.ihned.cz/c4-10066500-28204660-900000_d-svetovy-pojistny-trh-a-trendy>.
- [27] DUCHÁČKOVÁ, E. – DAŇHEL, J. *Životní pojištění utrpělo sociální politikou* [online]. 19.1.2007 [cit. 2008-07-19]. Dostupný z WWW: <http://finweb.ihned.cz/c4-10078840-20538260-P00000_d-pozitivni-vyhled>.
- [28] Ernst & Young. *2009 insurance outlook – Europe*. 5.2.2009 [cit. 2009-02-14]. Dostupný z WWW: <[http://www.ey.com/Global/assets.nsf/International/Industry_Insurance_2009_insurance_outlook_Europe/\\$file/Industry_Insurance_2009_insurance_outlook_Europe.pdf](http://www.ey.com/Global/assets.nsf/International/Industry_Insurance_2009_insurance_outlook_Europe/$file/Industry_Insurance_2009_insurance_outlook_Europe.pdf)>.
- [29] Eurostat [online]. c2008 [cit. 2008-10-27]. Dostupný z WWW: <<http://ec.europa.eu/eurostat>>.
- [30] Finance.cz. *ČAP: Životní pojištění je nejdynamičtější segmentem trhu* [online]. 31.1.2008 [cit. 2008-05-07]. Dostupný z WWW: <<http://www.finance.cz/zpravy/finance/148647-cap-zivotni-pojisteni-je-nejdynamictejsim-segmenem-trhu/>>.

- [31] Finance.cz. *ČAP: Pojištěnost je v ČR stále jen na půlce průměru EU* [online]. 4.9.2007 [cit. 2008-07-18]. Dostupný z WWW: <<http://www.finance.cz/zpravy/finance/127292-cap-pojistenost-je-v-cr-stale-jen-na-pulce-prumeru-eu/>>.
- [32] GOLA, Petr. *Výdaje na životní pojištění v EU* [online]. 4.10.2004 [cit. 2008-07-18]. Dostupný z WWW: <<http://www.mesec.cz/clanky/vydaje-na-zivotni-pojisteni-v-eu/>>.
- [33] GOLA, Petr. *Pojištění v Evropské unii* [online]. 22.7.2003 [cit. 2008-07-18]. Dostupný z WWW: <<http://www.mesec.cz/clanky/pojisteni-v-evropske-unii/>>.
- [34] JANDA, Vojtěch. *Češi si neváží života, jsou málo pojištěni* [online]. 31.1.2008 [cit. 2008-09-18]. Dostupný z WWW: <http://www.denik.cz/z_domova/cesi_pojisteni20080131.html>.
- [35] Lidovky.cz. *Český pojistný trh se vyrovná vyspělým zemím Evropy* [online]. 6.6.2008 [cit. 2008-09-17]. Dostupný z WWW: <http://www.lidovky.cz/cesky-pojistny-trh-se-vyrovna-vyspelym-zemim-evropy-pdk-/ln_noviny.asp?c=A080606_000069_ln_noviny_sko&klic=225831&mes=080606_0>.
- [36] Ministerstvo financí České republiky. *Pojišťovnictví v EU* [online]. c2005 [cit. 2008-11-29]. Dostupný z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/pojistovnictvi_eu.html>.
- [37] Ministerstvo financí České republiky. *Povinné pojištění odpovědnosti z provozu vozidla* [online]. c2005 [cit. 2008-11-29]. Dostupný z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/ft_povinne_ruceni.html>.
- [38] Sagit. *Pojišťovnictví* [online]. c1996-2008 [cit. 2008-11-23]. Dostupný z WWW: <http://sagit.cz/pages/temauz.asp?cd=123&typ=r&refresh=yes&det=390&tema_id=388>.

Zákony

- [39] *Zákon č. 363/1999 Sb. ze dne 21. prosince 1999 o pojišťovnictví a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojišťovnictví).*
- [40] *Zákon č. 37/2004 Sb. ze dne 17. prosince 2003 o pojistné smlouvě, ve znění pozdějších předpisů.*

SEZNAM ZKRATEK

AIDA	Mezinárodní sdružení pro pojistné právo
CEA	Comité Européen des Assurances (Evropská federace národních asociací pojistitelů)
ČAP	Česká asociace pojišťoven
ČKP	Česká kancelář pojistitelů
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
EHP	Evropský hospodářský prostor
EU	Evropská unie
HDP	hrubý domácí produkt
NŽP	neživotní pojištění
p.b.	procentní bod
ŽP	životní pojištění

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1 – Údaje použité ve statistických testech

Příloha 2 – Členské pojišťovny České asociace pojišťoven

Příloha 1 – Údaje použité ve statistických testech

2.3.4 Statistický test: změna podílu předepsaného pojistného na HDP (p.b.)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Belgie	0,9	-0,1	0,4	1,1	0,4	1,4	-1,9	0,1
Bulharsko	0,2	0,0	0,4	0,0	0,3	0,3	0,0	0,2
ČR	0,2	0,2	0,3	0,4	-0,1	-0,1	-0,1	0,0
Dánsko	0,1	0,5	0,5	0,7	0,1	0,1	0,3	0,3
Estonsko	0,1	-0,1	0,2	0,1	0,2	0,2	-0,1	0,6
Finsko	0,4	-0,4	0,0	0,2	0,0	0,4	-0,2	-0,5
Francie	0,8	-0,5	-0,1	0,4	0,6	0,7	0,7	-0,6
Irsko	0,4	1,1	-0,4	-0,1	-0,4	0,3	0,7	0,2
Itálie	0,2	0,4	0,7	0,5	0,0	0,4	-0,5	-0,7
Kypr	-2,6	-1,4	0,1	0,2	-0,2	0,0	0,0	0,1
Litva	0,0	0,0	0,5	0,0	0,0	-0,1	0,3	-0,2
Lotyšsko	-0,2	-0,1	-0,1	0,2	-0,2	-0,1	0,1	-0,3
Lucembursko	2,1	-3,1	-1,2	1,5	4,1	4,5	0,9	-4,2
Maďarsko	2,0	-1,9	0,2	0,1	-0,1	0,2	0,4	0,2
Malta	0,4	0,1	0,2	0,5	0,4	0,1	0,3	0,7
Německo	0,0	0,0	0,2	0,2	0,1	0,1	0,0	-0,3
Nizozemsko	0,4	-0,2	0,0	0,2	0,1	-0,5	4,2	-0,1
Polsko	0,0	0,1	0,0	0,0	0,1	0,2	0,3	0,3
Portugalsko	0,1	0,2	0,0	0,6	0,5	1,7	-0,6	0,0
Rakousko	0,1	0,3	-0,1	0,1	0,1	0,3	-0,2	-0,2
Řecko	0,0	-0,1	0,0	0,1	0,0	0,1	0,0	0,1
Slovensko	0,1	0,2	0,2	0,1	0,1	-0,1	-0,2	-0,1
Slovinsko	0,1	0,2	0,2	0,2	0,4	0,0	0,2	-0,1
Španělsko	0,9	-0,5	0,6	-1,4	0,2	0,0	0,0	-0,2
Švédsko	1,1	-0,3	-0,7	0,6	-0,3	0,9	-0,2	0,2
Velká Británie	2,7	-1,9	-0,5	-0,6	-0,3	0,6	0,7	0,6

3.2.4 Statistický test: změna podílu pojistného na ŽP na HDP v zemích EU (p.b.)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Belgie	0,9	0,0	0,3	1,0	0,5	1,4	-1,8	0,1
Bulharsko	0,1	0,1	0,2	-0,3	0,1	0,1	0,0	0,0
ČR	0,0	0,2	0,2	0,2	0,0	-0,1	0,0	0,0
Dánsko	0,2	0,4	0,3	0,3	0,0	0,2	0,4	0,3
Estonsko	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1	0,2	-0,1	0,6
Finsko	0,5	-0,4	0,0	0,1	0,0	0,4	-0,1	-0,5
Francie	0,8	-0,6	-0,2	0,3	0,5	0,7	0,8	-0,6
Irsko	0,4	0,4	-0,5	-0,1	-0,2	0,7	1,0	0,3
Itálie	0,1	0,4	0,6	0,4	0,0	0,4	-0,4	-0,7
Kypr	-2,6	-1,5	0,0	-0,1	-0,1	-0,1	0,0	0,1
Litva	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0
Lotyšsko	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Lucembursko	1,9	-3,4	-1,1	1,6	4,0	4,0	1,6	-4,0
Maďarsko	1,0	-1,0	0,1	0,0	0,0	0,2	0,4	0,2
Malta	0,5	0,0	0,1	0,4	0,4	0,1	0,4	0,8
Německo	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1	0,0	-0,1
Nizozemsko	0,4	0,1	-0,6	0,0	-0,1	-0,3	0,0	-0,1
Polsko	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	0,2	0,4	0,2
Portugalsko	-0,2	0,4	-0,1	0,5	0,4	1,8	-0,5	0,1
Rakousko	0,2	0,1	-0,1	0,0	0,0	0,3	-0,1	-0,1
Řecko	-0,1	-0,1	-0,1	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0
Slovensko	0,2	0,2	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1
Slovinsko	0,0	0,2	0,1	0,1	0,4	0,0	0,1	0,1
Španělsko	0,8	-0,4	0,2	-1,3	0,0	0,0	0,1	-0,2
Švédsko	1,1	-0,4	-0,8	0,1	-0,2	0,8	-0,2	0,4
Velká Británie	2,4	-2,1	-0,8	-0,8	0,0	0,5	1,0	0,8

3.2.5 Statistický test: reálný růst pojistného na ŽP v zemích EU (%)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Belgie	25,4	-0,4	7,8	19,6	11,4	23,5	-19,9	4,5
ČR	10,0	18,9	19,2	20,4	4,8	0,1	2,9	11,3
Dánsko	8,0	12,4	6,5	6,7	4,0	6,9	11,3	7,8
Estonsko	35,3	10,8	21,0	28,1	35,0	51,8	-0,8	100,4
Finsko	12,1	-3,0	1,3	1,8	3,7	7,8	3,6	-0,6
Francie	18,7	-7,9	-0,9	5,3	11,9	12,4	14,0	-4,5
Irsko	18,6	15,1	-3,4	1,3	1,4	20,2	23,2	10,4
Itálie	8,9	13,8	16,3	10,4	2,2	9,5	-7,6	-13,2
Kypr	-38,3	-35,4	0,6	-0,3	-1,8	-0,1	4,7	8,8
Lucembursko	14,6	-12,2	-0,8	12,5	20,2	20,7	14,3	-8,0
Maďarsko	34,6	-9,7	10,0	5,9	1,6	19,8	33,9	12,0
Německo	2,8	1,4	1,3	3,0	-0,6	4,2	1,3	-1,6
Nizozemsko	14,1	3,3	-10,5	1,0	-0,2	-2,7	1,9	1,6
Polsko	8,9	5,5	5,0	11,9	8,7	19,2	35,9	17,9
Portugalsko	-1,9	13,4	-2,0	14,6	12,9	43,2	-6,9	4,4
Rakousko	9,3	5,8	-5,3	0,2	6,0	13,2	-0,9	-1,8
Řecko	-7,3	-6,8	-2,4	5,9	17,0	8,1	15,6	5,1
Slovensko	18,8	14,1	9,1	0,1	6,3	10,3	10,2	11,6
Slovinsko	4,5	14,8	10,6	7,7	35,7	5,7	13,5	8,5
Španělsko	32,9	-6,6	12,0	-34,9	6,4	4,0	7,3	-2,3
Švédsko	29,2	-6,2	-13,0	3,6	-2,5	23,4	0,8	11,4
Velká Británie	30,1	-14,7	-3,6	-4,9	3,9	8,3	15,0	11,4

4.1.4 Statistický test: změna podílu pojistného na NŽP na HDP (p.b.)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Belgie	-0,1	0,1	0,0	0,1	-0,1	0,0	0,0	-0,1
Bulharsko	0,1	-0,1	0,3	0,2	0,2	0,2	0,0	0,1
ČR	0,1	0,0	0,1	0,2	-0,1	0,0	-0,1	-0,1
Dánsko	0,0	0,0	0,2	0,3	0,1	0,0	-0,1	0,0
Estonsko	0,1	-0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	-0,1	0,2
Finsko	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	-0,2
Francie	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0	-0,1	0,0
Irsko	0,0	0,7	0,1	0,0	-0,3	-0,3	-0,2	-0,3
Itálie	0,0	0,1	0,1	0,1	-0,1	0,0	0,0	0,0
Kypr	0,0	0,1	0,1	0,2	0,0	0,1	0,0	0,1
Litva	0,0	0,0	0,4	-0,1	0,0	-0,1	0,2	-0,2
Lotyšsko	-0,2	-0,1	-0,1	0,2	-0,2	-0,1	0,1	-0,3
Lucembursko	0,2	0,3	-0,1	-0,1	0,1	0,5	-0,7	-0,2
Maďarsko	0,9	-0,9	0,1	0,1	-0,1	0,0	0,0	0,0
Malta	-0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	-0,1	-0,1
Německo	0,0	0,0	0,2	0,1	0,1	0,0	0,0	-0,2
Nizozemsko	0,0	-0,3	0,6	0,2	0,2	-0,2	4,2	0,0
Polsko	-0,1	0,0	-0,1	0,0	0,0	0,0	-0,1	0,1
Portugalsko	0,3	-0,2	0,1	0,1	0,0	0,0	-0,1	-0,1
Rakousko	-0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	-0,1	0,0	-0,1
Řecko	0,1	0,0	0,1	0,1	-0,1	0,0	-0,1	0,1
Slovensko	-0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	-0,2	-0,2	-0,1
Slovinsko	0,0	0,2	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	-0,1
Španělsko	0,1	0,0	0,3	-0,1	0,2	0,0	-0,1	0,0
Švédsko	0,0	0,0	0,2	0,5	-0,1	0,1	0,0	-0,2
Velká Británie	0,2	0,3	0,2	0,3	-0,4	0,1	-0,3	-0,2

4.1.5 Statistický test: reálný růst pojistného na NŽP (%)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Belgie	0,3	1,5	4,7	3,2	1,4	-1,0	2,9	2,4
Bulharsko	11,6	-3,1	25,3	22,0	17,0	18,1	7,5	11,2
ČR	6,6	4,5	7,1	12,2	3,4	4,0	3,0	2,1
Dánsko	1,2	2,5	6,7	15,9	6,4	2,5	2,3	1,2
Estonsko	10,3	4,9	16,2	17,6	11,9	9,8	10,9	18,9
Finsko	1,4	1,8	2,6	2,3	6,5	6,6	1,6	-1,8
Francie	2,5	3,8	5,1	5,2	3,4	2,5	1,1	0,9
Irsko	11,2	38,0	12,8	3,1	-6,2	-7,6	-3,1	-6,7
Itálie	3,5	4,9	5,6	2,7	1,2	0,3	0,0	-0,5
Lucembursko	12,2	7,4	2,3	2,4	5,2	18,9	-7,7	-0,5
Maďarsko	5,6	8,5	13,6	9,5	-0,7	4,5	2,5	-4,6
Německo	0,8	1,3	3,3	4,0	2,6	0,0	0,2	-1,4
Nizozemsko	5,1	-5,4	16,6	5,0	7,1	-1,9	100,6	3,0
Polsko	-4,3	-0,3	-0,8	2,4	5,9	2,6	3,1	8,7
Portugalsko	18,6	-6,1	6,1	1,6	1,9	-0,1	-1,7	-1,9
Rakousko	0,7	3,2	3,6	4,7	3,1	2,5	1,2	0,9
Řecko	10,1	2,8	13,0	9,8	2,2	1,4	-1,5	4,9
Slovensko	-6,0	5,0	10,7	11,0	7,0	-2,8	-4,9	1,0
Slovinsko	-3,9	1,0	2,8	0,1	2,2	2,7	6,8	4,4
Španělsko	9,7	3,6	14,5	2,9	10,0	3,8	2,5	2,5
Švédsko	6,4	4,2	9,2	26,2	0,4	10,2	1,0	-3,3
Velká Británie	10,5	12,6	10,8	11,2	-4,2	2,9	-4,2	-0,7

4.2.5 Statistický test: reálný růst pojistného podle odvětví NŽP (%)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Vozidel	6,4	5,1	4,0	3,1	0,3	-0,8	-2,4	-1,0
Zdravotní a úrazové	3,3	2,0	5,9	5,8	5,4	1,7	28,8	1,5
Majetku	2,2	3,7	10,5	8,7	1,6	1,7	-1,4	-0,1
Všeobecné odpovědnosti	6,2	4,7	14,6	14,0	3,2	1,8	1,0	-3,4
Námořní, letecké a dopravní	5,6	19,0	14,1	8,3	-14,2	7,6	1,2	-2,5

Příloha 2 – Členské pojišťovny České asociace pojišťoven

AEGON Pojišťovna, a.s.
Na Pankráci 26, Praha 4, 140 00
předseda představenstva:
Ing. Vladimír Bezděk M.A.

tel.: +420 244 090 300
fax: +420 244 090 390

vasedotazy@aegon.cz
www.aegon.cz

Allianz pojišťovna, a.s.
Ke Štvanici 656/3, Praha 8, 186 00
předseda představenstva:
Ing. Miroslav Tacl

tel.: +420 224 405 111
fax: +420 242 455 555
bezplatná info linka:
+420 800 170 000
klient@allianz.cz
www.allianz.cz

Aviva životní pojišťovna, a.s.
Aviva House Londýnská 41, Praha 2, 120 21
předseda představenstva a generální ředitel:
RNDr. Karel Veselý, Ph.D.

tel.: +420 221 416 111
fax: +420 221 416 101
bezplatná info linka:
+420 800 128 482
info@avivazp.cz
www.aviva-pojistovna.cz

AXA životní pojišťovna a.s.
Lazarská 13/8, Praha 2, 120 00
Chief Executive Officer:
Dušan Doliak

tel.: +420 225 021 111
fax: +420 225 021 200
bílá linka:
+420 841 111 121
info@axa.cz
www.axa.cz

**Česká podnikatelská pojišťovna, a.s.,
Vienna Insurance Group**
Budějovická 5/64, Praha 4, 140 21
předseda představenstva a generální ředitel:
RNDr. Jakub Strnad, Ph.D.

tel.: +420 261 021 111
fax: +420 261 022 163
info@cpp.cz
www.cpp.cz

Česká pojišťovna a.s.
Na Pankráci 123/1720, Praha 4, 140 00
generální ředitel:
Ing. Ivan Vodička, MBA

tel.: +420 224 550 411
fax: +420 224 052 200

klient@cpoj.cz
www.cpoj.cz

Česká pojišťovna ZDRAVÍ a.s.
Litevská 1174/8, Praha 10, 100 05
předsedkyně představenstva a generální
ředitelka:
Mgr. Ivana Majerechová

tel.: +420 267 222 515
fax: +420 267 222 936
bezplatná linka:
+420 841 111 132
pojistovna@zdravi.cz
www.zdravi.cz

**ČSOB Pojišťovna, a.s., člen holdingu
ČSOB**
Masarykovo nám. 1458, Pardubice, 532 18
předseda představenstva a generální ředitel:
Ing. Jeroen van Leeuwen

tel.: +420 467 007 111
fax: +420 467 007 444
bezplatná linka:
+420 800 100 777
info@csobpoj.cz
www.csobpoj.cz

D.A.S. pojišťovna právní ochrany, a.s.

Benešovská 40, Praha 10, 101 00

ředitelka:

Jitka Chizzola

tel.: +420 267 990 711

fax: +420 267 990 722

das@das.cz

www.das.cz

Evropská Cestovní Pojišťovna, a.s.

Křížíkova 237/36a, Praha 8, 186 00

předseda představenstva a generální ředitel:

JUDr. Vladimír Krajíček

tel.: +420 221 860 111

fax: +420 221 860 100

ecp@evropska.cz

www.evropska.cz

Exportní garanční a pojišťovací společnost, a.s.

Vodičkova 34/701, Praha 1, 111 21

předseda představenstva a generální ředitel:

Ing. Pavol Parížek

tel.: +420 222 841 111

fax: +420 222 844 001

info@egap.cz

www.egap.cz

Generali Pojišťovna a.s.

Bělehradská 132, Praha 2, 120 84

generální ředitel:

Ing. Petr Kopecký

tel.: +420 221 091 111

fax: +420 221 091 300

klientský servis:

+420 844 188 188

servis@generali.cz

www.generali.cz

Hasičská vzájemná pojišťovna, a.s.

Římská 45, Praha 2, 120 00

předseda představenstva a generální ředitel:

Ing. Josef Kubeš

tel.: +420 222 119 111

fax: +420 222 514 412

info@hvp.cz

www.hvp.cz

HDI Versicherung AG, organizační složka

Jugoslávská 29, Praha 2, 120 00

ředitel:

Otokar Cudlman

tel.: +420 220 190 211

fax: +420 220 190 299

info@hdiczech.cz

ING Životní pojišťovna N.V., pobočka pro Českou republiku

Nádražní 344/25, Praha 5, 150 00

generální ředitelka:

Alexis Ann George

tel.: +420 257 471 111

fax: +420 257 473 555

bezplatná linka:

+420 800 159 159

klient@ing.cz

www.ing.cz

Komerční pojišťovna, a.s.

Karolinská 650/1, Praha 8, 186 00

předseda představenstva a ředitel:

Laurent Dunet

tel.: +420 222 095 111

fax: +420 222 095 999

servis@komercpoj.cz

www.komercpoj.cz

Kooperativa pojišťovna, a.s., Vienna Insurance Group

Templová 747, Praha 1, 110 01

generální ředitel:

Ing. Martin Diviš, MBA

tel.: +420 221 000 111

fax: +420 222 322 633

info@koop.cz

www.koop.cz

POJIŠŤOVNA CARDIF PRO VITA, a.s.

Na Rybníčku 1329/5, Praha 2, 120 00

generální ředitel:

Ing. Zdeněk Jaroš

tel.: +420 234 240 234

fax: +420 234 240 112

czinfo@cardif.com

www.cardif.cz

Pojišťovna České spořitelny, a.s.
nám. Republiky 115, Pardubice, 530 02
předseda představenstva a generální ředitel:
RNDr. Petr Zapletal

tel.: +420 466 051 111
fax: +420 466 051 380

pojistovnacs@pojistovnacs.cz
www.pojistovnacs.cz

Pojišťovna VZP, a.s.
Jankovcova 1566/2b, Praha 7, 170 04
generální ředitel:
RNDr. Aleš Svárovský

tel.: +420 233 006 311
fax: +420 233 006 300

info@pvzp.cz
www.pvzp.cz

**PRVNÍ AMERICKO-ČESKÁ
POJIŠŤOVNA, a.s. (AMCICO AIG Life)**
V Celnici 1028/10, Millenium p., Praha 1,
117 21
generální ředitel:
Ing. Daniel Martínek

tel.: +420 227 111 111
fax: +420 227 111 777

amcico@amcico.cz
www.amcico.cz

Slavia pojišťovna a.s.
Revoluční 1/655, Praha 1, 110 00
předseda představenstva a generální ředitel:
Ing. Radek Žďárecký, MBA

tel.: +420 221 803 444
fax: +420 221 803 499

[sekretariat@slavia-
pojistovna.cz](mailto:sekretariat@slavia-pojistovna.cz)
www.pojistovna-slavia.cz

Triglav pojišťovna, a.s.
Novobranská 544/1, 602 00, Brno
generální ředitel a předseda představenstva:
Ing. Petr Baný

tel.: +420 542 425 000
fax: +420 542 217 910

triglav@triglav.cz
<http://www.triglav.cz>

UNIQA pojišťovna, a.s.
Evropská 136, Praha 6, 160 12
předseda představenstva a generální ředitel:
Ing. Martin Žáček, CSc.

tel.: + 420 225 393 111
fax: + 420 225 393 777

bezplatná linka:
+420 800 120 020
info@uniqa.cz
www.uniqa.cz

**VICTORIA VOLKSBANKEN pojišťovna,
a.s.**
Francouzská 28, Praha 2, 120 00
předseda představenstva:
Mag. Karl Vosatka

tel.: +420 221 585 111
fax: +420 221 585 555

victoria@victoria.cz
www.victoria.cz

Wüstenrot pojišťovna, pobočka pro ČR
Na Hřebenech II 1718/8, 140 23, Praha 4
ředitel pobočky:
Patrik Balla

tel.: +420 257 092 549
fax: +420 257 092 596

Wüstenrot, životní pojišťovna, a.s.
Office Park, Na Hřebenech II 1718/8, Praha
4, 140 23
předseda představenstva a generální ředitel:
Dr. Harald Mayer-Rönne

pojistovna@wuestenrot.cz
www.wuestenrot.cz

Zdroj: Česká asociace pojišťoven. *Členské pojišťovny* [online]. c2007-2008 [cit. 2009-03-01].
Dostupný z WWW:

<http://www.cap.cz/ZobrazList.aspx?item=KONTAKTY_CLENOVE_CAP&zobrazeni=pro+web+%C4%8Dlensk%C3%A9+poji%C5%A1%C5%A5ovny>